

D

59964

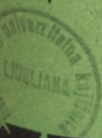
LETO XXVI.

1959

JUNIJ

DUHOVNO V ŽIVLJENJE

V I D A E S P I R I T U A L

Znamenito slovensko mesto ŠKOFJA LOKA s starodavnim gradom (pogled iz Krenceljna) se ponaša z izredno lepo lego in slikovito okolico, saj leži na mestu, kjer se stika Sorško polje s škofjeloškim hribovjem in ob vhodu v prelepi dolini — Poljansko in Selško. Kraj, ki so ga ovekovečili na platnu največji slovenski slikarji, pa je slaven tudi po svoji skoraj tisočletni zgodovini, kajti škofja Loka je dobila ime po brižinskih ali freisinških škofih, ki so bili nad 800 let, od leta 973 do 1803 posestniki vsega ozemlja okoli Poljanske in Selške Sore. Grad so postavili za oskrbnike te posesti že v 10. stoletju. — V tem gradu se je odigrala ena največjih naših narodnih žaloiger, ko so slovenski komunisti sramotili in mučili najboljše sinove našega naroda, nato pa jih vodili polni sovraštva v mučeniško smrt. O zadnjih trenutkih teh borcev nam pretresljivo govori članek „Pred štirinajstimi leti“ na strani 308 naše revije.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Živeti z Jezusom v srcu,
živeti od njega in po
njem, ali ni to isto, kot
biti njegov tabernakelj in
obhajilni kelih?

CVET PRI CVETU, GROB PRI GROBU...

Kot dvojčka sta lepa sredi prelestne pomladi v naši slovenski domovini. V cvetju in zelenju se rodita, v petju in vrišču se razlijeta čez polja in bregove, v vonju rož in trav, v spremstvu krilatih pevcev se nam predstavita, kot dva nezdružljiva brata, meseca maj in junij.

Največ pesmi in veselja vaju spremlja, ko vsako leto zarajata svoj god in zapojeta pomladno himno. Mladina vaju ljubi v rajanju; veseli se vaju, starejši svet pa vaju gleda s solzami ob spominu rožnih dni svoje lastne mladosti in gibčnosti, svoje minule pomladi.

Morda je prav zato oni grozni zamah na našo domovino pred štirinajstimi leti bil toliko strašnejši, ker sta ravno vidva bila določena, da ob strahotni poplavi slovenske krvi in teže kadečih se razvalin na naših tleh začutimo toliko sprememb.

Saj še prihaja leto za letom pomlad, z njo se povračata maj in junij, še se razliva pesem in cvetje dehti, toda obraz teh pomladi nosi strahotne sledove krvi naših slovenskih fantov in mož, deklet, žena in otrok.

In slovenski človek, ki je vse to preživel, je otrpnil za vse lepo, cvetoče, kar nam je toliko stoletij prinašala slovenska pomlad. Slovenska zemlja še vedno zre svojo lepoto, srka vonj svojega cvetočega raja, diha pomlad, toda v pesmi ni več one silne prostosti zdrave mladine in vrišku je ugrabljen polet v prešerno mladost. Kakor da vsak nosi svoj madež krvi, kakor da se vse, kar še stoji na slovenskem domu, še vedno potresa od onih grmenj pred štirinajstimi leti!

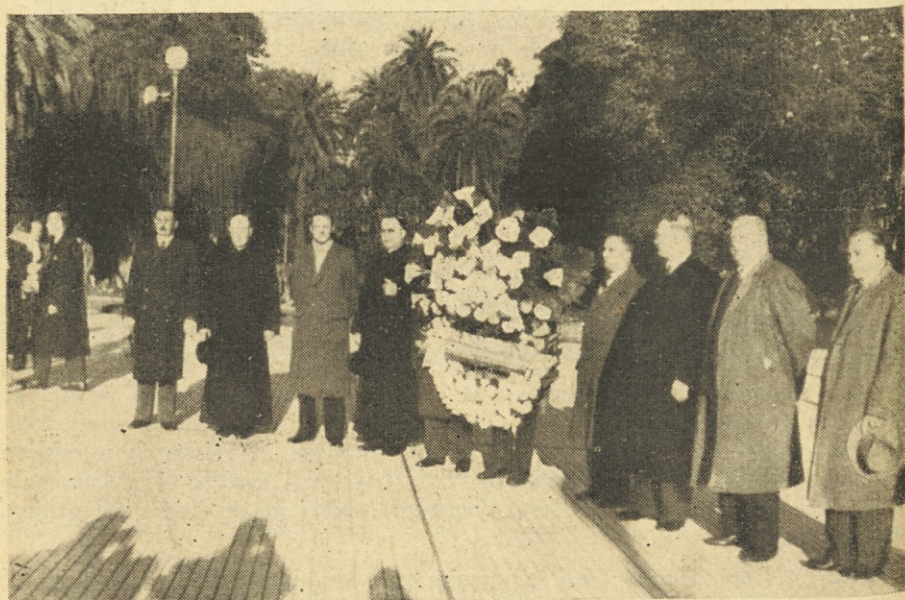
Zares! Lepota brez čara! Življenje brez trdnosti! Kako strašen je bil udarec na našo domovino! Ne viharji, ne grom in ne toča ne morejo izprati madežev krvi z naše zemlje.

O nesrečni maj in junij! Mi smo bili priča one poplave krvi po slovenski zemlji in krikov ob razdejanju slovenskih domov. Misel se še vedno zgrozi ob spominih na dneve pokolja in grozot. Pred našim duhom korakajo imena kot Kočevski Rog, Teharje, Kriška jama, ter še toliko slovenskih krajev, ki jih je zasula grmada kosti, iz naših fantov narejena in zalila jezera njihove krvi.

Ob spominu nanj trepeče klic naših mater in očetov, njih sorodnikov,
njih vasi, vsega slovenskega naroda, in se zлива v prošnjo:

Vladar trum vojnih, njih se usmili in usliši nas!
Dovolj biló je joka, dovolj prezira in solzá!
Naj bo spet narod naš vesel in prost,
in zemlja naša mirna ter spokojna,
slovenska srca polna sreče in svobodna,
a v dušah vseh občutje zmagoslavno.
Vélikí petek je minil, že ni ga več,
slovenski narod je od mrtvih vstal in živi,
obhaja vstajenje lastno in se veseli svoje Vélike noči!

Povzeto iz revije „Vestnik“, 5-6, 1958

Ob priliki spominske proslave v počastitev spomina padlih protikomunističnih borcev dne 2. junija 1957 v Buenos Airesu so zastopniki slovenskih izseljencev v Argentini položili venec ob vznožje spomenika osvoboditelja argentinskega naroda generala San Martina.

Od leve na desno: Franc Pernišek, duhovni svétnik in slavnostni govornik Alojzij Košmerlj, takratni predsednik Društva Slovencev ing. Albin Mozetič, direktor slovenskih dušnih pastirjev Anton Orehar, dr. Miha Benedičič, Rudolf Smersú, Rudolf Žitnik in Nande češarek.

REŠNIČNI GOSPODOV DAN

Vsi dnevi so od Boga. Šest jih je določil človeku za njegovo delo, sedmi dan pa je pridržal za sebe. Nedelja je torej posebej Gospodov dan. A med vsemi dnevi je zlasti praznik sv. Rešnjega Telesa pravi božji dan; dan, ki ga je izbral Gospod zase, za svojo slavo in zato, da nam izkaže svojo srčno ljubezen.

Praznik najsvetejšega Telesa Kristusovega, kot ga imenuje Cerkev, je tisti dan, ko naj bi izkazali čast njegovi pričujočnosti med nami. Vsi drugi prazniki proslavljajo kako skrivnost iz njegovega preteklega življenja. Saj so lepi in časte Boga in razlivajo nad nas milosti, toda končno so le nekaj spomin, obnavljanje dogodka, ki se je že zdavnaj izvršil in živi le še v naši pobožnosti. Tu pa je Odrešenik pričujoč. BOG JE TU! Kakšna slava za našega Gospoda Jezusa Kristusa, ko ga na praznik z živo vero priznavamo in molimo in pred njim na kolena padamo!

Pa je praznik presv. Rešnjega Telesa tudi tako blizu našemu srcu. Pri vseh tistih skrivnostih iz življenja in smrti Odrešenikove, ki jih praznujemo v cerkvenem letu, sami nismo bili navzoči. Tu pa se tudi sami udeležujemo skrivnosti: skrivnost se godi pred našimi očmi in je namenjena prav nam. Med Jezusom v Rešnjem Telesu in med nami, ki živimo sredi sveta, je skrivnostna vez. Tu je Telo tistega Gospoda, ki se ga dotikamo, ki je naša hrana, naš brat, naš gost.

Naš Gospod sam je hotel imeti ta praznik, da bi se nam še bolj približal, prav kakor oče želi, da bi mu otrok voščil za god, da mu potem še bolj živo more izpričati svojo očetovsko ljubezen in mu napraviti kako posebno veselje. Koliko srčne ljubezni skriva v sebi ta praznik!

Z veseljem lahko pričakujemo, da nam Bog na ta praznik podeli posebne milosti. Vse cerkvene pesmi tega praznika izražajo misel, da se bo Bog na ta dan izkazal še posebno milostljivega. Mislili bi, da bi morala sv. Cerkev postaviti ta praznik na veliki četrtek, ker je Gospod tedaj postavil zakrament ljubezni. A kako bi mogla na ta dan žalosti dovolj primerno izraziti svoje veselje? Ni se mogoče veseliti ob misli na smrt Gospodovo, ki sledi velikemu četrtku. Zato je Cerkev ta praznik preložila na čas po Vnebohodu, ker še na Vnebohod čuti Cerkev žalost zaradi slovesa in bridke ločitve do sodnega dne. Da, Cerkev je postavila praznik celo na čas po Binkošti, da bi polni milosti in veselja Svetega Duha mogli slaviti z vsem mogočim slavljenjem praznik Jezusa, ki biva med nami.

Praznik presv. Rešnjega Telesa je zelo velik praznik. Sv. Cerkev je nevesta poveličanega, od smrti vstalega Gospoda, ne pa Jezusa, kakor je živel pred svojo smrtjo na zemlji. Ko so se skrivnosti življenja in smrti dogajale, Cerkve še ni bilo. A Jezus Kristus živi s svojo Cerkvijo v sv. Rešnjem Telesu. Cerkev kaže vsem svojega božjega ženina v žareči monštranci. Tridentinski cerkveni zbor imenuje ta praznik zmagoslavje vere in po pravici. A obenem je tudi zmagoslavje Cerkve ob strani božjega ženina.

Praznik sv. Rešnjega Telesa je tudi praznik vsega krščanskega občestva. Sicer pa je za naše duše vedno praznik, ko pristopimo k sv. obhajilu. Dobro vemo, koliko veselja in tihe sreče nam prinese Jezus s seboj. Da, lahko rečemo, da za tiste duše, ki vedó, kaj se pravi udeležiti se sv. obhajila, ni drugega praznika kot obhajilo. Saj dobe vendar v svetem obhajilu Njega samega, ki je vse skrivnosti dovršil in v čigar čast jih obhajamo.

Duša, ki gre dobro pripravljena in pogosto k sv. obhajilu, vedno obhaja — tako lahko rečemo — praznik sv. Rešnjega Telesa. Živeti z Jezusom v srcu, živeti od njega in po njem, ali ni to isto, kot biti njegov tabernakelj in obhajilni kelih? O, koliko čistega veselja uživajo take duše!

Naš Gospod hoče imeti ta praznik, da se ob njem izkaže kot kralj. Kraljevska lastnost pa je deliti dobrote. Dal nam bo samega sebe in še več svojih milosti razlil na nas. Dobro pozna svoje prijatelje. Po čemer moramo hrepeneti in kar si iz vsega srca želimo na ta praznik, je to, da bi postali zelo srečni v božji službi in da bi se nam Jezus izkazal še bolj nežnega in gorko ljubečega. Čim bolj bomo spoznali globine njegove ljubezni, s tem večjo velikodušnostjo se mu bomo darovali. Posledica te medsebojne ljubezni bo popolna edinost. In v tej je vsa svetost in popolnost.

Prosimo z vsem zaupanjem, da bi do te edinosti prišli!

Vrhnika, kjer Ljubljana izvira in se je rodil naš največji pisatelj Ivan Cankar

MOJ KRAJ

(V spomin bratoma Francetu in Janezu, ki sta bila vrnjena iz Vetrinja)

VRHNIKA

1.

Vrhnika, vonjaš kot čaša medu,
da žeja po tebi duša begunka.
V mislih si mojih na dnu —
v željah si mojih vrhunka.

2.

Ko štejem v duhu tvoje vasi,
je ena lepša od druge.
Tod sveti Florjan nam vse ognje gasi,
sveti Rok pa nas varuje kuge.

Ni čudno, če glas in srce zadrhti,
kot v jadro, če veter zaveje,
ko s svetega Pavla Marijo zvoni
in zvon se Trojiški zasmaje.

O Vrhnika, sen mojih mladih dni.
Oko gre od krova do krova.
Res sedem vasi se za roko drži,
a ena, le ena je Nova...

3.

Ti, Nova vas, polna si božjih otrok,
kot jabolk je v jablanah tvojih.
Od daleč poslušam tvoj smeh in jok
vse polno spominov je mojih.

Za hišo je hiša, za travnikom travnik,
s čebelo ljubkuje se cvetka.
Metuljček šepeče stotisoč stvari,
da v sreči zardeva marjetka.

Povej, li nebo ti še križajo zmaji,
ko jih čez senožet drviyo fantiči?
Kresnica še v juniju raste najraji?
Še s travniki rajajo mladi dekliči?

Kjer v spomlad te jablane cvet zadrži,
kjer v belem predpasniku žanje ženjica,
kjer ruta poletna kot mak ji žari —
nad njo je nebo kot plavica —

Tam Nova je vas. Tam sadje žari se
med listi, ki veter večerni jih stresa.
Tam pravijo: nikdar pri nas ne zmrači se,
če fantje nam pojejo. — To so nebesa. —

4.

Oglej si moj dom. Tam sredi stoji mi.
Od žuljev očetnih zgrajen je.
Od maternih prošenj, prečutih noči,
ves z vdanostjo božjo škropljen je.

Če pridejo tujci, če pridejo gostje,
o njem govorim jim, kot bil bi palača;
a potlej pristavim: Ne. Čisto preprost je,
tam slajši je kruh, kot tuja pogača.

5.

Bilo nas je sedem, a s starši devet je,
kjer bili smo vsi kakor eden.
(Po delu, pred spanjem nas molek ovija.
Naš oče so Jože in mati Marija,
naš dom kakor Nazaret je).

Jož, kakšen vihar je čez dom zadivjal!
Blisk smrtni iz puške podrl je dva,
dva sina, dva brata, o mlada oba,
a src je raztrgal sedem.

Bilo nas je sedem, a z njima devet je.
Ostalo nas poslej je sedem.
Ugasnila radost, utihnilo petje,
ušel je viharju le eden.

6.

In ona čakala je, sedem let dolgih let,
a vendar me ni dočakala.
Izmučena mati je vse naposled
tiho v Bogu zaspala.

Zdaj spi. Ona spi.
Saj v naročju Boga je. —
A misel je moja pri mami.
Naj liro ustavim, — da iz sladkega sna je
struna moja ne zdrami...

J. Cukale D. J., Kalkuta

COMO SE DEBE VIVIR LA VIDA

Nuestra misión histórica en el momento actual, por el cual atraviesa el mundo, es tener conciencia de nuestra responsabilidad de católico, es apercibir la voz del heroísmo, es sentir vocación al sacrificio. La inconciencia y la cobardía no cuentan en la historia.

Nuestra obra inmediata, urgente se resume en una revisión y en una resolución. Revisar el pasado con sinceridad y resolernos con mirada hacia el futuro con valentía y vigor épico. Llorar el pasado triste y evitar la triste recaída.

No es la nuestra la extática y fácil actitud contemplativa ante un edificio construido: es la penosa y titánica labor de excavar entre escombros y poner los cimientos de la nueva estructura social.

La época que se ha iniciado ya, está en nuestras manos; de ahí nuestra responsabilidad. Jamás una vida muelle ha pasado a la historia, si no es como signo de ignominia; pero en ella tienen su página todas las vidas heroicas. Por eso son los santos y no los sabios quienes marcan a la humanidad los derroteros de sus destinos eternos; porque los primeros mejor los segundos, entienden la grandeza del sacrificio y del sufrimiento al servicio del deber y del amor y por eso consagran toda su vida a un ideal superior a la vida misma. El hombre ha encontrado el camino de la propia superación, de su dignidad, de su glorificación en la Fe. Nunca como entonces los espíritus llegan a comprender que la vida es esfuerzo, es dolor.

El cristianismo no tendría razón de ser sin la ley sagrada del sufrimiento. La era del liberalismo intentó sistemáticamente suprimir el dolor, ofreciendo las copas del placer... Con ello cerró la puer-

ta del heroísmo y de la santidad y abrió en cambio la de la abyección y de la barbarie. Y en la barbarie finiquitó sus días...

Si, pues, la vida, en la época que ya nos parece vieja, se reducía a la comodidad y al regalo, en la época que se inicia debe ser de reconocimiento y de abnegación. La vida que se mece en la comodidad y los placeres termina por vegetar en el quietismo de la barbarie y deslizarse en medio del envilecimiento. Es necesario deshacernos de esas ataduras y entrar resueltamente por los caminos del heroísmo. Sólo así la vida alcanzará la magnificencia de su espiritualidad. El mundo paganizado que fenecía se rigió por esta fórmula brutal: "Vivir" la vida. El mundo nuevo que nace debe oponerle esta otra fórmula cristiana: "renunciar a la vida". Entre una y otra época hay oposición substancial de principios.

Pemán caracterizó así ambos períodos: "Ayer, época democrática de tribu, de partido, de región, nuestros jóvenes aspiraban todos a ser caciques de aldea. Hoy, época imperial, nuestros jóvenes quieren ser todos marinos o aviadores".

Hoy el hombre, sobre todo la juventud siente hastío de concepciones degradantes y, amargado con el desengaño de fracasados ideales, se apresta a luchar y a volar. Marinos o aviadores. Es un símbolo. El joven comienza a renunciar a los placeres fáciles y a la vida mundana. Desprecia ese deseo de "vivir", que en frase de Berdiaeff aniquila a la personalidad, esa ansia de goces, que ha arrastrado al hombre a la pérdida de la virilidad y al olvido de su dignidad y de su hombría. Ya no será posible en adelante seguir confundiendo la molicie con la cul-

UČENIK, KJE STANUJEŠ?

Ni dovolj, da se srečaš z Gospodom zgolj slučajno in se z Njim tako rekoč le mimogrede razgovarjaš. Pravi kristjan se ne more zadovoljiti z nečim, kar zadovolji trenutno radovednost. Resničen vernik mora, potem ko je slišal Gospoda govoriti množici, imeti možnost, da Ga lahko, kadarkoli hoče, poišče in ostane pri Njem; vedeti mora, kje stanuje, kje ima med nami svoje bivališče, tisto bivališče, kamor prihaja, četudi še tako nepričakovano, vsak dan in kjer Ga ne moremo zgrešiti.

Učenik, kje stanuješ? — Njegovega stalnega bivališča ne bomo spoznali, dokler nas ne bo On sam popeljal vanj — pridite in pogledajte! K njemu lahko pridemo samo po Njem samem. On je istočasno pot in cilj, vrata in hlev, začetek in konec, alfa in omega vseh stvari. Še več, najti Ga morejo in bivati pri Njem samo srca, ki jih razsvetljuje njegova luč, in duše, ki jih vodi njegova volja.

Kje stanuje? Med nami; kajti ves svet je poln njegove nevidne navzočnosti in četudi se nam včasih zdi, kakor da nas je zapustil, nam naša vera zagotavlja, da

se je samo umaknil našim očem. On je začetnik vseh poštenih in čistih misli, vse odkritosrčne in ganljive skesanosti; moja uboga duša, nedolžna in skesana, je njegovo bivališče, ki ga ne bo nikdar prostovoljno zapustil.

Učenik, kje stanuješ? Pokaži mi pota, ki vodijo do mene samega, odkrij mi varno zavetje, ki si ga je tvoja nezaslužena ljubezen pripravila v globini mojega bistva; in ko hodim po različnih stezah svojega zavestnega življenja, me uči, da bom na začetku vsake od njih našel tvojo usmiljenja polno milost, ki daje mimo mojih pobud vsemu mojemu življenju pravi smisel in veljavo. Odkar si nas hotel vse rešiti, se skrivnost moje volje, namreč moje svobodne volje, brez tvoje pričujočnosti in tvojega dela sploh ne da razložiti. Tudi moj razum je razsvetlila jasnost tvojega razodetja in v globinah svojih misli najdem zopet le tebe.

Gospod, kje stanuješ? Popelji me v svoje bivališče! In popeljal nas bo v svetišče svoje posebne ljubezni, v dušo svojih svetih in Njemu vdanih, v dušo tistih, znanih in neznanih ljudi, ki so se navzeli njegovega duha in Mu v goreči dovtetnosti za njegove nauke odprli vrata. Ako Ga hočem videti v teh izvoljencih, mi mora posoditi svoje oči, kajti samo On pozna sam sebe. In kadar v mojem življenju ta pogled vere po moji krivdi zatemni, postane vse moje delo surovo in prostaško, in ko suvam sem in tja svojega bližnjega, v katerem prebiva On, oskrunjam njegovo svetišče. Gospod, nauči me, da bom v tihem premišljevanju tvojega bivanja v posvečenih sreih, v vseh tistih, ki te ljubijo in jih ti posvečuješ, iskal sladko in mir prinašajoče veselje.

.....

tura, la hipocresía con la virtud, el crimen con la libertad, la tolerancia con la religión, el desorden con la democracia. Ya no será posible la mentalidad liberal que Navarro Monzó resumió con estas palabras: "Comer bien, beber vinos caros, fumar habanos, vestirse con lujo, fricciónarse con colonia, bastaba, según ella, para conferir superioridad".

El concepto sibarita de la vida va siendo superado por el concepto heroico de la vida.

JOE JUCK

Pridite in pogledjte! Zdi se mi, da bi po tebi lahko spoznal, kaj naše duše skrivnostno povezuje med seboj; ti sam si namreč skrivnostna vež med njimi. Če bi bila moja vera globlja in moj pogled jasnejši, se mi zdi, bi videl v vseh tvojih dragih, tu na zemlji izvoljenih, nositelje Boga in Kristusa. Potem bi v mojem vrednotenju, v mojih sodbah in mojem ponašanju ne bilo več povprečnega in nizkotnega.

Gospod, kje stanuješ? V vseh drobnih priložnostih za dobra dela in potrpežljivo prenašanje trpljenja; v skromnih bivališčih posvečenih hostij prebivaš, v vseh mogočih slučajnih neprijetnostih, v nadležnem obiskovalcu, v neprijetni bolezni ali nehvaležnem delu, v prisiljenih žrtvah, v zaslužni pokorščini, v vsem tem si duhovno navzoč pod evharističnima podobama.

Ob teh tvojih bivališčih poteka moje življenje in vijugati tek mojih dni jih srečuje vsak trenutek. Toda preveč sem slep, da bi jih opazil. Zato preziram priložnosti za dobra dela in potrpežljivo prenašanje trpljenja, kakor preziramo na svojih poteh prazna gnezda in umazana, podrta stanovanja. Pridite in pogledjte! Gospod, odpri mi oči in nauči me, da te bom v tvojem ponižanju ponižno spoznaval in te v posvečujoči prozi vsakdanjih dolžnosti našel.

Kajti res je, da tu prebivaš, in nič ne dvomim, da te bom v skromni dolžnosti, naj bo kakršnakoli že, ne samo mimogrede ali kakor na skrivaj srečal, marveč te bom tam našel kakor na stanovanju, kjer si vedno doma. Tu se ni treba bati prevare. Tistih, ki so ti pokorni in ki brez godrnjanja, z ljubeznijo sprejmejo svojo dolžnost, ne strašijo nobene prikazni, kadar sklepajo roke k molitvi in te ponižno prosijo tvojega usmiljenja in dobrote; njihov glas se ne izgubi v pustinji, ko v stiski kličejo k tebi na pomoč. Ti si z njimi, si čisto

blizu pri njih. Še več, s tem ko izpolnjujejo svojo dolžnost in ji ostanejo zvesti, prebivajo vse svoje življenje pri tebi.

Pravzaprav bi se moral vprašati: Učenik, kje ni tvojega bivališča? V meni, bližnjem, povsod v mojem bivanju, v mojih stiskah, v mojem trpljenju v vseh mojih žrtvah prebivaš... Kje torej ne bom našel? Ali je morda ne svetu kako mesto, kjer ni tebe?

Na to vprašanje mi boš odgovoril, kar si povedal nam ljudem že pred davnimi časi, da te ni tam, kjer vlada samohotna in sebična volja, naš jaz, ki napada in se upira, izziva in je predrzen, potuhnjen in zvit. Povedal mi boš, da te ni tam, kjer se ti nočem umakniti in kjer zaradi prostovoljne podlosti že pred vrati zavrnem tvojo vsemogočno ljubezen in kjer hrepeneč po lažnivi neodvisnosti in napačni osamosvojitvi stavljam meje med teboj in menoj. Popolnoma se moram svoboditi vsake želje po lastnini, vsakršne premišljene navezanosti samo nase, tako da ne bo v meni nobene, niti najmanjše celice, ki bi bila nesprejemljiva za tvoje delovanje, tako da boš neovirano bival v svojem bivališču, v svojih bivališčih, kajti zares je že tukaj na zemlji prav kakor tam gori v hiši nebeškega Očeta mnogo tvojih bivališč.

Gospod, jaz nisem nič drugega kakor hudo raztresen učinek in zelo pozabljiv šolarček. Zato mi boš moral nauk tvoje nevidne navzočnosti, ki sem ga danes spoznal, ponavljati vsak dan, kajti vsak dan bom trpel, pozabil nanj in prevzele me bodo surove prevare, ki vodijo k čutnemu življenju. Povečaj mojo ljubezen in čut spotovanja, da se bom končno naučil videti te povsod, kjer prebivaš, tja do dneva, ko me boš na moje, vedno ponavljajoče se vprašanje, kje stanuješ, za vedno popeljal v svoj večni raj.

Dr.

V VIR NEUSAHLJIVE BOŽJE LJUBEZNI

Leta 1956 je preteklo sto let, kar je papež Pij IX. dovolil, da se praznik presvetega Srca Jezusovega obhaja po vsem katoliškem svetu. Spominski dan Srca Jezusovega je vsako leto v petek po osmini praznika sv. Rešnjega Telesa, letos 5. junija. Četudi ni zapovedan praznik, ga vendar povsod lepo in čimbolj slovesno obhajajo.

Pa ne samo ta dan, presvetemu Srcu Jezusovemu je posvečen ves mesec junij in vsi prvi petki celega leta. Tako je češčenje Srca Jezusovega najtesneje povezano s pogostnim prejemanjem sv. Rešnjega Telesa in je razširjeno po vsem katoliškem svetu.

V pobožnosti do Srca Jezusovega častimo Jezusovo božjo osebo. Jezus je pravi Bog in pravi človek, zato mu gre češčenje, katero smo dolžni izkazovati samo Bogu. Kakor pa nam pri vsakem človeku pomeni srce znamenje in sedež ljubezni, tako nam Srce Jezusovo pomeni žarišče njegove brezmejne ljubezni do Očeta in do človeštva.

Ljubezen je bila gonilna sila vsega Jezusovega dela in darovanja, zato se ob misli na njegovo Srce spominjamo vseh dobrot, katere nam je božji Sin izkazal.

Križ, na katerem je Jezus za nas prelil svojo kri, oltar, na katerem se za nas neprenehoma daruje, in tabernakelj, v katerem biva med nami pod pedobo kruha — to so trije najbolj vidni spomeniki Gospodove ljubezni in njegovih žrtev za rešenje sveta.

Da bomo lažje razumeli milosti, ki nam jih je Jezus pridobil s svojo smrtjo na križu in ki nam pritekajo iz njegovega Srca, si pomagajmo s primerom: s svojo daritvijo na križu je Jezus postavil zdravilno kopel, katero je napolnil s svojo krvjo. Toda kdor hoče biti deležen zdravilne moči te kopeli, mora stopiti vanjo in v njenih vodah umiti madeže svoje duše, svoje grehe. Vedeti moramo, da nam je na križu Jezus sicer vse milosti zaslužil, ni pa nam jih podelil. To se sedaj vrši po sv. maši, po svetih zakramentih in po cerkvenem bogoslužju, pri katerem mora sodelovati vsak vernik, če hoče biti teh milosti deležen.

Zato so slovenski verniki slišali v pastirskem pismu svojih škofov leta 1957: „Kristus je umrl na križu za vse, potrebno pa je, da vsak posameznik pride v življenjsko zvezo z daritvijo na križu. Kaj bi namreč posameznemu koristilo, če bi stal pred najboljšim in najobilnejšim izvirom vode, če bi ne primaknil svojih usten k vodi?“

Prva misel ob spominu na tolike Jezusove dobrote mora biti torej naša prisrčna zahvala in češčenje božjega Srca Jezusovega.

Druga misel in naloga tistih, ki častijo Srce Jezusovo, pa je zadoščevanje za vse žalitve. Čim bolj premišljujemo veličino Jezusove ljubezni do človeštva, tem bolj vidimo, kako je človek Jezusu nevhvaležen. Namesto ljubezni in zvestobe, ki

bi jo Kristus po pravici pričakoval, ga ljudje žalijo z vedno novimi grehi in s tem uničujejo svojo časno in večno srečo.

Zato je šel božji Sin v svoji res božji dobroti še korak dalje in je sveti Marjeti Alakok raodel, da pričakuje od vernih in pobožnih duš tolažbe in zadoščenja za vse žalitve, katere mu z grehi povzroča nehvaležno človeštvo.

Spravna in zadostilna molitev je torej sestavni del češčenja presv. Srca Jezusovega, kakor je razložil že papež Pij XI. leta 1928 v okrožnici „Preusmiljen Odrašenik“. In Jezus je sv. Marjeti in vsem gorečim čistilec njegovega Srca obljubil, že na tem svetu veliko plačilo: da bodo mogli ganiti in izpreobrniti tudi najbolj zakrknjene grešnike.

Če torej hočemo čim lepše in čim pravilneje častiti presv. Srce Jezusovo, mora utripanje našega srca biti čimbolj v skladu z utripanjem Jezusovega Srca. Kar je napolnjevalo njegovo Srce, mora napolnjevati tudi naše srce: ljubezen do nebeškega Očeta in skrb za zveličanje neumrljivih duš...

Najboljša učiteljica v pobožnosti do Srca Jezusovega pa nam je njegova mati Devica Marija. Njeno Srce je bilo in je telesno in duhovno najbliže Srcu Jezusovemu. Ona je najgloblje prodrła v svete skrivnosti božjega Srca in postala najlepša podoba božje ljubezni med ljudmi. Bog sam je čudežno okrasil njeno Srce, da je bila vredna postati Mati božja in da se je iz njenega Srca pretakala kri v Srce Sina božjega.

In še več! Njeno Srce je bilo najbolj podobno Srcu njenega Sina in še vedno utripa le za čast božjo in blagor človeštva. Tako je postala Marija naša ljuba Gospa presvetega Srca in najtesnejša sodelavka Jezusa-Odrašenika. Mati božja ne želi in ne prosi ničesar, kar bi nasprotovalo večni volji božji — zato je njena prošnja vselej uslišana!

Duhovni pisatelj Viljem Faber pravi, da se je po vsakem svetem obhajilu zahvalil posebej Materi božji, kajti Jezus, ki se pri maši daruje in ga pri obhajilu prejemamo, je njen Sin, njegovo telo je bilo izoblikovano iz njene krvi. Zahvaljujmo se ji tudi mi in jo prosimo, naj Srce njenega Sina zavlada tudi med nami in naj se njegovo kraljevanje ukorenini v vseh srcih.

Dr.

^v BOŽJE SRCE

*Plašno potrkam na božje Srce,
v strahu šibe se kolena.
Ono bogato ljubezni morje,
jaz pa le revna sem pena.*

*Duša z valovi se greha bori,
zlega vihar jo pretresa,
pada pod križem, iz ran krvavi:
Daleč so, daleč, nebesa.*

*Božje Srce v tabernaklju gori,
duša se k Njemu zateče.
Pa se nevredna, vsa plašna boji,
prosi odpuščenja goreče.*

*Usmiljen je vrata odprl, Pastir,
dušo mi luč je objela.
Vso jo napolnil je čudežni mir,
v božje Srce je strmela.*

Kristofor

DA BI ČEŠČENJE SRCA JEZUSOVEGA PRINESLO LJUDEM MIR IN MEDSEBOJNO LJUBEZEN

Krščanski svet je razklan na dva dela, na Vzhod in Zapad. Med obema je stalna napetost in že dolgo sumljivo pobliskava in votlo grmi. Pa tudi takozvani svobodni Zapad ni edin. Je poln nesoglasij, sovražno si razpoložen v različnosti gledanj in poln zavisti in grobega samoljubja. In to ne samo brezbožni del, temveč tudi plast, ki se še ima zavestno za krščansko, očituje le premnoge razpoke, needinosti, večsili prav do sovraštva nasprotujoče si poglede. Skupno s celim svetom trepeče v negotovosti in bojazni za jutrajnji dan.

Tudi v notranjosti posameznikov je vedno manj miru in spokojnosti, vedno več pa temnih senc, tesnobe in zagrenjenosti. Ob takem položaju celega sveta, katerega krščanski tvorci le del, je jasno, da se postavljajo velike in nevarne ovire za mirno sožitje in napredek, ki potrebuje zunanega in notranjega miru.

Mnogi se trudijo v naših dneh, kako odpomoci tem nestalnim in nemirnim časom, in to na najbolj različne načine, uspehov pa vsaj za sedaj ni posebno vidnih in stvarnih.

Kdo bolj kot Cerkev je poklicana, da svoje doprinose k tej rešitvi? Sedanji sv. oče v tem oziru zvesto sledi zgledu svojih velikih prednikov, pozivajoč svet k ljubezni in miru. Med zelo važnimi sredstvi za doseg tega že od Leona XIII. močno priporočajo češčenje Srca Jezusovega. In prav v juniju je to posebni mesečni molitveni namen.

Mogoče se bo ob tem komu tako na skrivaj vzbudila misel, da je to le malo preveč preprosto in prenaivno sredstvo za ozdravitev tako težke, ves svet obse-

gajoče zadeve. Morda se mu vzbudi misel na starke z veliko aluminijasto svetinjo na širokem rdečem traku, ki se na prve petke drenjajo pri obhajilni mizi in bo stvar vzel premalo resno. Na vsak način obnovimo pojme o pravem češčenju Srca Jezusovega, da bomo potem bolj z vero in zaupanjem pri tem molitvenem delu sodelovali.

I.

Človek naših časov pogreša bolj kot kruha in obleke prave ljubezni. Predmet češčenja Srca Jezusovega pa je prav ta ljubezen. Jezusovo Srce kot središče njegove neskončne ljubezni in vsa Njegova ljubezen do ubogega človeka. „Da se z njegovim Duhom krepko utrdite v notranjega človeka, da se po veri v vaših srcih naseli Kristus in boste mogli ukoreninjeni in utrjeni v ljubezni z vsemi svetimi razumeti, kakšna je širokost in dolgost in višočina in globočina, ter spoznati vse spoznanje presegajočo ljubezen Kristusovo“ (Ef 3, 17-19). Torej vse kaj več kot nekaj pobožnih vzdihov starih ženic na prve petke.

Spoznati vedno bolj in bolj nedoumljivo ljubezen Jezusovo do nas, ki jo je izkazoval v svojem zemskem življenju, posebno še v dnevih velikega tedna. Čim bolj pa se kdo ognju približa, tembolj se ogreje. Noben ogenj, nobeno sonce pa ne greje tako, kot ogenj ljubezni Srca Jezusovega.

Zato je nujna posledica bližine Srcu Jezusovemu, da se tudi naše srce yname v njegovi ljubezni in tako z navdušenjem začnemo izpolnjevati želje njegovega Srca.

Tako pristrčno je Gospod govoril in naročal v nepozabni noči velikega četrtka apostolom v slovo in po njih nam

vsem: „Novo zapoved vam dam: ljubite se med seboj! Kakor sem jaz vas ljubil, se tudi vi med seboj ljubite. Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj“ (Jan 13, 34-35). „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil“ (Jan 15, 12). In spet: „To vam naročam, da se ljubite med seboj“ (Jan 15, 17). Ta ljubezen mora biti delavna, v dejanjih in ne le v čustvih. „Kakor je mene ljubil Oče, sem tudi jaz vas ljubil; ostanite v moji ljubezni. Ako boste spoznali moje zapovedi, boste ostali v moji ljubezni, kakor sem jaz spolnil zapovedi svojega Očeta in ostal v njegovi ljubezni“ (Jan 15, 9-10).

Učenci, posebno sv. Janez, so si vtisnili globoko v spomin to željo Srca Jezusovega ob bridkem slovesu. Čisto jih je prevzela in so šli z njo prekvašat stari poganski svet, ki je bil tako zelo podoben našemu v sovraštvu, sebičnosti in zavisti. Ljubezen Jezusova je v njih gorela tako močno, da so poganski svet prekvasili tako temeljito, da so pagani vzklikali kazoč na kristjane: „Glejte, kako se ljubijo med seboj“ (oni nasprotno pa so se sovražili). „In kako so pripravljeni iti celo v smrt drug za drugega!“ (Oni pa so bili pripravljeni pobiti se med seboj). Tako beremo v 36. poglavju Tertulianove Apologije.

II.

Kjer pa vlada ljubezen Srca Jezusovega, tam vlada tudi njegov mir, kot ga je sam obljubil v isti noči velikega četrtega: „Mir vam zapustim, svoj mir vam dam, ne kakor ga daje svet, ga jaz vam dam“ (Jan 14, 27).

Ta mir je najprej notranji, v duši resničnega častilca Srca Jezusovega. Čim večji je krog teh, tembolj je viden mir tudi na zunaj. Le ta mir je nekaj trdnega in stalnega, ker sloni na prenovljenih srcih, izčiščenih v Jezusovi ljubezni. Tega miru potrebuje človeštvo, za

tega se moramo boriti. V ta namen naj služi širjenje pobožnosti Srca Jezusovega.

Po Jezusovem naročilu sv. Marjeti Alacoque je pobožnost Srca Jezusovega pravna pobožnost. Človeštvo, posebno odgovoren je krščanski del človeštva, ne odgovarja vedno božji ljubezni s svojo ljubeznijo, ampak jo prepogosto naravnost strašno žali.

Pomislimo le! Koliko napadov s strani nezvestih kristjanov, tudi katoličanov, na njegovo Cerkev. Javno pozivanje celih plasti proti Jezusovemu evangeliju. Pomislimo le na hujskanje med dijaško mladino in delavstvom samo v Argentini, ki hoče veljati za katoliško deželo! In koliko je tega po vesoljnem svetu, kjer žive kristjani! Koliko mladih src, ki bi se morala plemenititi z Jezusovo ljubeznijo, učijo sovražiti Jezusa in vse, kar je z njim v zvezi.

Vse to in toliko drugega žalostnega kliče božjo pravico nad grešno človeštvo. Spravna pobožnost prvih petkov pa naj to prepreči. In spet, čim več je teh, ki pri tem sodelujejo, čim večja je njih gorečnost in spokornost, tem več je upanja, da zasije človeštvu božje usmiljenje. Jezusovo, na veliki petek z vojakovo sulico odprto Srce, tako hoče biti svetu zakladnica božje dobrotljivosti, in izlivati na nas potoke usmiljenja in milosti, da bi, ko v ljubezni do nas nikdar ni nehalo goreti, dobrim bilo počitek, spokornim pa odprto rešilno zavetje. (Prim. hvalospev presv. Srcu Jezusovemu.)

Kdo, ki resnično pozna ljubezen Srca Jezusovega, se more odtegniti temu vabilu, saj ga ljubezen do Njega sama k temu sili. Pa tudi k temu, da pridobiva iskrenih prijateljev Srca Jezusovega, da pri tem sodelujejo.

III.

Gotovo vsi resnično želimo mirnih dni, da bi se brezskrbno mogli posvečati vsak svojim poklicnim nalogam. Za dobro nas samih, naših družin, našega naroda, vse-

ga sveta. Prav tako zares želimo živeti v prijateljstvu z vsemi sosedi, znanimi in neznanimi. Zato bomo razumeli, zakaj v juniju, ki je še posebej mesec Srca Jezusovega, mesečni molitveni namen, da bi češčenje tega Srca prineslo ljudem mir in medsebojno ljubezen. Pa ne samo razumeli, ampak se tudi velikodušno odzvali.

Najprej tako, da sami poglobimo, spolnimo v naših srcih to češčenje, ki nam je nekaj domačega že iz mladosti, z domačih tal. Da pomnožimo svojo gorečnost v praznovanju prvih petkov in osvežimo, kar smo obljubili, ko smo se sami ali z družino posvetili Srcu Jezusovemu.

Molimo za vse, ki že opravljajo po

širnem svetu to tako Jezusu ljubo pobožnost, da se tudi oni še vse bolj navzamejo Jezusove ljubezni.

Molimo pa ta mesec tudi še za vse one kristjane, ki te pobožnosti še ne poznajo, ali se še ob strani držijo, da bo res v Jezusu in po češčenju njegovega presvetega Srca kmalu ena čreda in en pastir.

Molimo in goreče prosimo: Gospod, daj svoji Cerkvi varno in blagonosno prostost; daj vsem narodom red in mir; daj da se bo od kraja do kraja zemlje razlegal en glas: Bodi hvala božjemu Srcu, ki nas je rešilo, slava in čast mu vekomaj! Amen.

BORIS KOMAN

PRED ŠTIRINAJSTIMI LETI

„Mimo smrti v svobodo,“ je naslov knjigi (izšla je v Torontu leta 1951), ki jo je napisal g. Stanislav Pleško, eden od mnogih nasilno vrnjenih in trpinčenih domobrancev, a izredno redkih poedincev, ki se jim je posrečilo rešiti iz obojema smrti. V tej in prihodnji številki bomo objavili iz njegove sijajne knjige odlomek, ki govori o življenju v zaporih starodavnega škofjeloškega gradu. Plastično prikazano trpljenje naših mož in fantov naj nas spomni na vse, za kar so oni trpeli in umirali.

Nismo se še popolnoma ustavili, ko je množica z neprekosljivo divjostjo navalila proti vlaku. Svoje nečloveško rjovenje so pomnožili do take mere, da si je marsikdo od nas zaželel, da bi bil že mrtev. Med to divjanje so odjeknili še dolgi rafali strojnic in brzostrelk. Ali si morete predstavljati, kako nam je bilo, ko smo v prepričanju, da so strelji nekatere že podrli, pričakovali, kdaj pride vrsta tudi na nas!

Začeli so odpirati vagone. Ob vsakem posebej je „zavedni narod“ tako besno zatulil, kot tuli sestrašana tolpa volkov, ko sredi najtrše zime zavoha svoj plen. Ni nam pretresalo samo kosti, ampak smo postali docela brezčutni. Kakor približajoče se grmenje sredi poletne noči, tako se nam je zdelo to besnenje; kot bi bilo tam nekje daleč, kjer še nikoli

ni bila spregovorjena slovenska beseda, kjer ne bi bilo nobeno slovensko srce — a vendar nam je bilo tako blizu.

V predhodnem vagonu smo slišali ropotanje in vpitje. Kaj nam bo prinesel naslednji hip? Prav nič bi ne bili prese-nečeni, če bi slednjemu od nas odsekali glavo.

Vrata so zahreščala. Pred nami je stala gruča komunistov, ki so nemo zrl v nas, kot bi bila beseda, ki jim je bila v mislih, pretežka, da bi jo mogli takoj prvi hip spremeniti v glas. Čez nekaj hipov, ki so bili dolgi kot večnost, je iz gruce stopil partizanski oficir, ki je držal v roki kot toporišče močan in dva metra dolg kol in zakričal s tako jezo, da so mu pene silile iz ust:

„Hudiči beli, po eden in eden ven!“

„Dol s slovenskimi morilci... pobijte

pobegle izdajalce!“ je zabučalo med ljudmi kot vihar pred nevihto.

Nihče se ni upal prj skočiti iz vagona, ker je „borec za svobodo in bratstvo“ že dvignil kol in ga s tako žilavostjo vihtel v zraku, da bi vsakomur zadostoval en sam udarec po glavi, pa bi ga za vedno pobil na tla.

Čez čas se je eden le pogнал ven, komunistov kol je zadel le njegov nahrbtnik. Za njim smo se vsipali drugi. Nič več se nismo bali, ker smo videli, da udarcu s kolom ne bo ušel nihče. Komunist je bil, kot bi s cepcem mlatil po pšeničnih snopih. Vsakdo je dobil tu prvi pečat boljševiškega „bratstva“; eden jo je dobil po glavi, drugi po roki, tretji po nogi, četrti pa je morda imel tako srečo, da je njemu namenjeni udarec prestregel nahrbtnik ali odeja, ki mu je visela preko rame. Komaj smo poskali na tla, smo jo ubrali za drugimi, ki so se kakih petdeset metrov od vlaka postavljali v osmerostope. Težko smo vlekli vso šaro, katero so nam še pustili, zato smo se kmalu upehali in začeli počasneje teči. „Tovarišem!“ to ni bilo všeč, zato so nam dali pospeška s svinčenkami, ki so nam žvižgale tik nad glavami, nekatere pa so zapraskale v tla, da nam je pesek in prah brizgnil v obraz.

Čez četrť ure je bil vlak prazen. V dolgi koloni smo stali na cesti, ki pelje v Škofjo Loko. Tu smo morali stati z vso prtljago na hrbtu v stavu mirno. Drug na drugega smo se že naslanjali in se opotekali sem in tja od napora, rdeči pa so hodili med vrstami, iskali znance in tega ali onega „osvobodilca“, ali kot se to pravi po slovensko — okradli. Prišel je oficir in začel klicati imena nekaterih domobrancev. Tudi iz naše čete jih je nekaj imenoval, a jih ni bilo v tem transportu. Odšel je naprej.

Skoro bi bili ponoreli od vsega tega. A to je bil šele začetek.

Od nekje je prilezel mlađ pokovec, ki je s takim ponosom prenašal puško in igral „osvoboditelja in zmagovalca“, da je letel bolj vznak kot naprej. Tako dolgo se je rinil med nami, da je res izsledil svojega soseda. Buljil je vanj, kot bi ga hotel prevrtati s pogledom, nato pa se mu je zarežal kot norec in dejal:

„France, pridi malo bliže, da te bom nekaj vprašal!“

Ta mu ni sledil, ker se od samega strahu ni mogel ganiti z mesta.

Tedaj skoči partizan predenj in ga potegne iz vrste. „Zakaj se pa treseš kot ščene v mrazu?“ se mu je spet zarežal v obraz.

Fant se je trudil, da bi gledal vanj, a ni mogel. Glava mu je klonila na prsa; toliko da se ni zgrudil. Rdečkar je nad vsem tem užival in ga začel vlačiti in pehati sem in tja.

„Povej mi, ti moj sosed, zakaj si njegova očeta prišel dvakrat nagovarjat, naj pridem iz gmajne in se javim vam? Si mislil, da sem tudi jaz tako zavržen, da bi izdal svoj narod, kot si ga ti?“

Komunist je stopil nekaj korakov nazaj, nato pa se spet obrnil proti njemu in ga prav škodoželjno vprašal: „Kaj misliš, da si zaslužil za svojo izdajo?“

„Nikogar nisem izdal...“ je France zašepetal, kot bi se njega sploh ne tikalo. Niti ozrl se ni v svojega nasprotnika.

„Če sam nimaš jezika, da bi govoril, ti bo tale povedala, kaj bo tvoje plačilo.“ Pomolil mu je puško pred obraz, nato ga pa potegnil v občestni jarek, da bi ga tam ustrelil. Že je nameril nanj, pa pride mimo oficir in reče:

„Tovariši! Zaradi ljudi, ki stoje zadaj, ne streljaj! Ta pes res ni drugega vreden, toda...“

Gozdni „častnik“ je odšel.

Partizan je spet obesil puško preko rame. Še enkrat je pristopil k domobrancu in ga s pestjo sunil v obraz ter mu ukazal, naj gre nazaj v kolono. „Še se srečava, morilec!“

Še dolgo je gledal vanj in ves drhtel od togote, ker ni smel izvršiti zaželjenega zločina. Ko je prekel vse, kar mu je prišlo na misel, je užaljeno odšel, da svojemu nenasitnemu sadizmu poišče novih žrtev.

Videl sem Francetov obraz, ko se je vrnil. Jokal bi rad, pa ni mogel, ker mu je bilo prehudo. Kot grah debele solze so mu polzele po licih. Ni jih obrišal, pa tudi ustáviti jih ni mogel, ker ga je preveč bolelo prepričanje, da bo oni partizan vse storil, da mu konča živ-

ljenje. Nepremično je stal dve vrsti pred menoj. Nobenega vzdihla ni bilo slišati iz njegovih ust, le ustnice so mu včasih zadrhte. Ko pa le ni mogel več prenašati bolečine, se je naslonil na prijatelja, ki je stal pred njim in se razjokal... Trideset let mu je bilo, pa je jokal kot dete.

Deset metrov za nami je zadrdrala strojnica, takoj se ji je pridružilo nekaj posameznih strelcev iz pušk. Preplašeno smo se ozrli, kaj je. Mlad domobranec je tekel preko vrta proti gozdu. Za njim se je usula nahujskana škofjeloška drhal, a ga niso ujeli. Tudi krogle ga niso podrle na tla. Vedno bliže gozdu in svobodi je bil. Ljudje so se začeli vračati, mi pa smo še vedno gledali za onim, ki se je takoj prvi trenutek jetništva odločil za svobodno življenje sredi gozdov. Kako smo želeli, da bi srečno ušel. Kot bi prav v tem mladeniču gledali svojega rešitelja, ali vsaj tistega, ki bo bodočim rodovom vedel povedati o žalostni usodi naših življenj — smo se oddahnili, ko ga je množina debelih dreves sprejela v svoje varno zavetje.

Mrak je legal na dolino. Tam daleč v gozdovih in žitnih poljih je vladal mir, kot bi vse stvarstvo pričakovalo nekaj velikega, svetega... Lahen „lahko noč“ narave je zašumel skozi gozd in zadihal tudi nad nami. Okoli nas pa vpitje, kletev in sovraštvo.

„Naprej, hudiči!“ je tam spredaj nekdo zavpil na vsa pljuča.

Prestopili smo se. Kot tihe sence duhov smo nemo stopali drug za drugim. Tedaj je krutost „najboljših sinov in hčera slovenskega naroda“ dosegla svoj višek vsake človeške podivjanosti. En sam: „smrt belim izdajalcem“ — je pretresalo ozračje okoli nas, odmevalo od gozdov na levi in se razlegalo preko širne kranjske ravnine. Škofjeloški divjaki so tako pljuvali na nas, da so bili tisti, ki so hodili ob straneh, dobesedno mokri po obrazih. Na srečo nam je mrak vsaj nekoliko zakrival te prve izlive rdeče „kulture“.

Prišli smo do gradu in sicer od spodnje strani. Tu smo se naenkrat znašli med samimi partizani in partizankami. Tam za zidom so ljudje še vedno izražali

hvaležnost „narodni vojski“, videli pa nismo nobenega civilista več. Le zvezde so boječe in mirno gledale z neba.

Takoj smo začeli živeti življenje, ki je svojstveno samo oznanjevalcem „raja“. Komaj smo se dobro ustavili pod starim graskim obzidjem, se je že vsula skozi vrata velika gruča komunistov, ki so se razkropili med nas in nam svetili v obraze ter nas spraševali po imenu. Marsikdo jih je tudi tu dobil zvrhano mero od desne in leve.

Nenadoma se je nekdo spomnil, da je Rupnik vodil slovensko domobranstvo. Kot nor od veselja nad to mislijo, se je zadržal kot obseden:

„Kje je Rupnik? Rupnik naprej!“

Rupnik se ni odzval, ker ga ni bilo med nami.

Toda „borci“ se niso dali dopovedati, da Rupnika še nimajo v krempljih. Brez misli in brez načrtov so začeli tekati od prvega do zadnjega in vpili: „Rupnik naprej!“ Več kot četrte ure je med grajskim zidom in obzidjem trepetal samo ta klic, toda general se ni oglasil. Še vedno niso mogli verjeti, da z Rupnikom enkrat še ne bodo mogli obračunati. Utihi nili so in začeli natančneje ogledovati naše prestrašene obraze. Vsakdo se je moral srečati s pogledom petih „oficirjev“, potem so pa le prišli do prepričanja, da jim Rupnikova postava še ne bo delala veselja. Nato se je vsa rdeča svojat umaknila v grad. Le nekaj strazarjev je oblastno hodilo ob zidu in neprestano obračalo puškine črvi proti nam.

V sencih nam je bobnela kri. Nekje v vratih je nemoteno vrtal črv.

Skušali smo se vživeti v položaj, a ni in ni šlo. Znanci smo se začeli zbirati v majhne gručice in si po kotih pripravljali ležišče. Navzočnost prijateljev je bila edina moralna opora, ki nam je še ostala v pomoč. Od časa do časa je kdo spregovoril besedo, ki je bila polna skrbi, pa kljub temu močna in osrčujoča. Kdor je ostal še toliko pri sebi, da je mogel spregovoriti besedo tolažbe, ta je postal središče vsega našega mišljenja in upanja, še preden je izvenela njegova šepetajoča beseda.

Spet je bil Janez tisti, ki nas je neprestano bodril. Zdi se mi, da je on iz-

med vseh največ trpel, pa je bil miren in vdan. Niti z eno besedo ni potožil o svojem trpljenju. Menda niti pomislil ni nase, ker je bil z mislimi ves čas pri ženi in otrocih. „Bojim se, da mama pe bo prenesla, ko bo zvedela, da sem tu; že preje je vsaka težka novica tako vplivala nanjo, da se je vsa tresla, ker je imela slabo srce... Sicer pa, kar smo zaslužili, to nam pa Bog daje,“ je skoraj vselej končal s komaj slišnim glasom. — Znova se je zamislil in nepremično strmel v temo skozi okno, kot bi hotel pogledati domov, v hišo k svoji družini, ki se je verjetno prav takrat spravljal k počitku. Nenadoma se je nemirno obrnil in zašepetal med nas, ki smo zrli vanj kot v očeta: „In moji otroci... Kako bi bilo lepo med njimi doma! Bog ve, kako revčki jokajo in me pričakujejo? Kaj bo, če...“ Ni se upal do konca izreči svoje temne slutnje.

Poleg njega sem slonel in videl, koliko je trpel. Nič več ni mogel prenašati. Segel je v žep in iz njega potegnil rožni venec.

„Fantje, molimo, pa nam bo lažje!“ je neustrašeno pozval.

Brez besede smo segli po molkih. Le eden mu je skušal ugovarjati:

„Saj nas bodo potolkli, če bodo slišali, da molimo.“

„Ni treba na glas... vsak zase, po tihem.“

Tišina, mrak in utrujenost so nas uspavali. Vzdolž stene smo zmetali nahrbtnike in nanje položili razburjene glave. Zaspati ni mogel nihče, čeprav bi se vsakdo rad v spanju vsaj nekoliko odpočil in umiril.

*

Med deseto in enajsto uro smo po stopnicah zaslišali trde korake, ki so se vedno bolj približevali. Bila je precejšnja drhal, ki se je raztepla po sobah. V sosednji sobi se je že zadrla partizanska:

„Auf, prašiči beli! Zdaj ni čas za spanje, zdaj boste pokazali svoje izdajalske obraze, da se bomo poznali.“

V tem hipu je tudi v naši sobi posvetila luč. Nekdo je sunkoma odprl vrata; med njimi je razkoračeno stal partizan, za njim pa so se drenjale štiri partizanke. Nekaj trenutkov so samo zijali v

nas. Niti ganiti se nismo upali, le gledali smo v vrata tako prestrašeno, kot bi tam videli najmanj tisoč hudičev. Živčna napetost je bila tolika, da bi nas bilo vseh konec, če bi kaj časa trajalo. Sam partizan je poskrbel, da je ta položaj prenehal, čeravno tega ni storil na posebno lep način. Skočil je v sobo kot obseden in udaril z brzostrelko po fantu, ki je ležal tik za vrati. „Da boste za drugič vedeli, da morate pred vsakim borcem narodne vojske, ki vas obišče, stopiti mirno.“ Zamahnil je še po nekaj fantih, ki v naglici niso mogli tako hitro planiti pokonci. Partizanke niso zaostajale, ampak so ga še prekašale. Naenkrat so bile med nami in nas začele obdelovati z žilavkami, kot bi imele plačano od udarca.

„Pa ste se res vrnili, kakor ste pravili... samo ne tako, kakor ste mislili,“ je prvi začel partizan, ki je bil komandant te domobranske jetnišnice, kakor smo pozneje zvedeli. Komunisti so ga klicali — Miha. Ne vem, ali je bilo to njegovo pravo ime. Bil je bolan, da je komaj vlekel noge za seboj, gledal pa je tako satansko, da nas je že ob najmanjšem srečanju z njegovimi očmi obšla misel, da je smrt z nami sklenila svojo dolgoročno pogodbo.

Takoj je izvlekel iz žepa zmečkan list papirja in ga dal partizanki, da je prebrala nekaj imen domobrancev. Dva od imenovanih so našli v naši sobi. Poklical ju je predse:

„Ti, Tone, kako to, da si tako propadel? Včasih sva skupaj fantvala, potem si pa zašel na izdajalsko pot. Ali te ni sram? Poglej, zdaj bi bil lahko vesel kot jaz, tako moraš pa čepeti med temi zločinci...“ Prav robato je sekal svoje hribovsko narečje. Na videz je sočustvoval z njim, potem se je pa nenadoma spremenil, ga sunil z brzostrelko v trebuh in pokazal v kot: „Izgini mi izpred oči, da te ne bom gledal, morilec! Jutri se bova že še kaj več pomenila.“

Nato se je obrnil k drugemu, kate-rega ni poznal:

„Kdo pa je tebi dal oficirsko saržo?“ „Saj nisem bil oficir,“ je Pavle ugovarjal.

„Bil si. Imamo vse zapisano. Vemo

Žalostna Mati božja iz farne cerkve v Vetrinju na Koroškem, pred katere podobo so molili naši možje in fantje, preden so bili izročeni rdečim rabljem v roke.

za vse tvoje zločine, katere si storil nad našimi ljudmi," je brž poprijela partizanka, ki je spet poškilila na papir.

Pavle je umolknil in nevede stopil za korak nazaj, kot bi vedel, da ga bo nekaj doletelo.

„Kaj se pa umikaš; strahopetec? In zakaj lažeš, da nisi bil oficir?“ je planil nadenj komandant Miha.

Fant je molčal in se še za korak umaknil.

„Pridi les in odgovori, kar sem te vprašal!“

„Nisem bil, res ne. Lojze, ti veš, da sem bil le vojak.“ Pokazal je na prijatelja, ki je ves zatrepetal, ko je slišal imenovati svoje ime.

Miha ga je sunil v prsa, da je zastokal, kot bi mu kdo stopil za vrat.

„Zločincev ne maramo za pričo. Naši ljudje bodo govorili, kaj ste počeli. Zdaj se bo igra obrnila, ptiček. Da boš pa drugič odgovarjal na vprašanja, ti bomo pa takoj zdajle izbili malo trme iz butice.“

Takoj ga je mahnil z revolverjem po licu, za njim pa so poprijele tudi „tovarišice“. Revez jih je dobil, da se je komaj privlekel v kot.

Medtem so se „tovarišice“ spomnile zanimivejše igre. Postavile so domobranca k steni in mu ukazale, naj kliče Rupnika na pomoč. Temu se je zdelo to tako bedasto in nesmiselno, da ni mogel verjeti, da mora res odpreti usta; molčal je in preplašeno gledal, kako so gošarke poprijemale svoje priljubljeno orožje — žilavke.

„Boš vpil: Rupnik na pomoč! ali ne.“ V istem hipu se začelo padati po njem kot za stavo. Fant je spočetka čisto tiho, komaj slišno govoril, kar so mu ukazale. Ko pa je jo njem le preveč treskalo, je postal glasnejši, misleč, da bo komunistkam prej zadosti. Pa jim ni bilo. Smejale so se in bile, kar so jim dale moči. Ko je pretepanje postalo le preveč neznosno, je domobranec utihnil in stisnil glavo med ramena.

Tedaj je postal pozoren tudi komandant. Zapodil je svojega starega znanca od sebe in se približal partizankam.

„Pa je res čudno, da Rupnik ne pride,“ se je norčeval. „Tako zvesto ste mu sledili in ga vahtali, zdaj, ko vam je sila, pa še na pomoč ne pride. To pa ni lepo od njega.“

„Morda pa ni dosti zavpil,“ se je smejala partizanka, ki je vedno silila v njegovo bližino. „Pa poskusi še ti svojo srečo; morda tebi pride na pomoč.“ S prstom je pokazala na Jožeta. Spet se je ponovil prejšnji prizor. Jože je samo dvakrat zavpil, kar je mogel, potem je pa umolknil.

„S tabo ni nič. Pridi ti!“ je ukazal Miha in pokazal novega „telefonista“.

Temu jih je sledilo še pet. Najraje bi jokali, a ne toliko od bolečin, kot od sramote, od ponižanja. „Kje je pravica?“ smo se v mislih spraševali. „Ali smo res grešili, ker smo stopili v domobranske vrste?“ se nam je vsiljevala misel. Ko bi se ne spominjali krvavih sledov, ki so jih komunistične tolpe puščale za seboj, kjerkoli so se pojavile, bi nam bilo gotovo žal, da smo storili kaj takega, kar nam rdeči sodniki štejejo v zločin in izdajo. Toda preveč so bili še sveži spomini strahotnih umorov, požigov in ropov, da bi nam bilo zdaj kar naenkrat žal tega, kar smo si doslej šteli v največjo čast in dolžnost. In če bi nam spomini res že zaspali v nepovračljivo pozabljenje, bi nas to zadnje divjanje v dno duše prepričalo, da smo imeli prav in bili marsikdaj preveč popustljivi, ko je šlo za obstoj naroda.

Ko so se naveličali pretepanja, se jim je zahotelo še našega denarja. Dvigniti smo morali roke, oni pa so nas temeljito preiskali in seveda tudi izpale. Kar samo se jim je smejalo, ko so si v žepe tlačili debele tisočake. „Pa recite, da niste ropali, ko imate toliko denarja,“ se je komandant še enkrat obregnil ob nas. „Samo zaradi teh ničvrednih lir in mark ste prodali svojo čast in se udingali za hlapce okupatorju. Kmalu boste videli, kaj boste imeli od tega.“

*

Zjutraj nam je skozi sosednje okno nekdo povedal, da jih je iz njegove sobe ponoči šest ušlo; spustili so se po žlebu, nato pa preplezali obzidje. Povedal nam je tudi, da je pod omaro iztaknil debelo vrv in da bo zvečer tudi on pobegnil, če bo le mogel. To se mu ni posrečilo, ker so ga v teku dneva premestili v našo sobo, pa tudi stražo okoli gradu so tako pomnožili, da je bilo nesmiselno misliti na beg.

Novica, da so spet nekateri svobodni, nam je šele dala prav občutiti, kaj je svoboda. Bolelo nas je srce, ko smo opazovali zagrizene stražarje, ki so se sprehajali pod gradom ter nam s svojo navzočnostjo dopovedovali, da je beg nemogoč in da nam ne preostane drugega, kot da se prej ali slej, lahko ali težko sprijaznimo z dejstvom: svoboda je za nas izgubljena. Za enkrat je bila res izgubljena, a bolj ko smo se tega zavedali, bolj se nas je oprijemala misel na beg, ki je ob zvoku besed, da so se nekateri spet rešili, prvič plaho zaplamlata v srcih, pozneje pa se razžarela v odločen sklep: moramo uiti, za vsako ceno. Malo nas je bilo teh predrznih misli, ki bi bile prav gotovo kaznive s smrtjo, če bi jih komunisti le slutili.

Sredi dopoldneva so spet prihrumeli v sobo komandant in njegovo žensko spremstvo. „Kdo je bil v Črnem vrhu na postojanki?“ je hripavo zarjul tolovaj. Najprej se je oglasil en sam, nato pa vsi naenkrat, da so se njihovi glasovi bolj zamešali.

„Ali nisi ti ukradel voz tamle spodaj pod gradom, ko ste bežali skozi Loko?“ Pokazal je starejšega moža, katerega ni poznal in o njem gotovo ni ničesar vedel.

„Jaz nisem, res ne... oni je bil.“

To so bile prve besede izdaje, s katerimi so nekateri maloštevilni sami sebe tlačili v blato. Poznalo se jim je, da niso preživeli ne Mozlja, ne Turjaka ne Grčaric, ne Jelendola in še niso dosti slišali o groznih kraških jamah, ki so požrle na stotine najboljših Slovencev. Upali so, da si bodo z izdajo drugih pridobili naklonjenost komunistov in jim bodo odpustili „greh“ ter jim prizanesli.

Rdeči so se smejali, ko so uvideli, da

smo čisto premagani. Ko so zaenkrat zadosti zvedeli, se je komandant široko zasmejal in dejal:

„No, vidite, kakšni ste. Niste vredni, da pošten borec na vas položi svoje roke. Kar sami se pretepajte, fašisti!“

Po dva in dva so nas postavili nasproti in smo se morali klofutati, kot bi šlo za življenje. Partizani so gledali in se krohotali. Kdor svojega nasprotnika ni pošteno zamahnil, jih je dobil od komunista, da je bil ves črn. Marsikdo jih je čutil od svojega prijatelja, ali celo od krvnega brata, če je slučaj tako nanesel. To je trajalo več kot pol ure. Potem nam je komandant ukazal, da moramo takoj k popisovanju v sosednjo sobo, s svojo izbrano družbo pa je izginil v nasprotno sobo.

Takoj smo odšli. Po dva in dva smo se uvrstili na hodniku, kot bi čakali na spoved. Vedno smo se obračali proti steni, ker nismo mogli prenašati zlobnega pogleda komunistov, ki so v dolgih vrstah hodili mimo nas in iskali, koga bodo potegnili ven in ga odvedli v bunker.

Ker sem že omenil bunker, naj ga takoj malo opišem. To je bila v zemljo izkopana klet, prav blizu glavnega vhoda. Reveži, katere so te rdeče živali privedle sem, so morali noč in dan ležati ali stati v blatu. Poleg tega so bili zvezani po štirje in štirje skupaj. Komunisti so jih neprestano pretepali, da so bili vsi razbiti in plavi. Pravil mi je fant, ki je preživel teden dni v tem peklu, da ves čas ni zatisnil očesa. Podnevi so jih gnjavili „oficirji“, ponoči pa stražarji. Slišali smo tudi to, da so tu notri posebno prve dni marsikoga ubili. Jest jim niso dali drugega kot vsak dan malo vode, včasih pa so tudi to „pozabili“. Na stranišče niso nikogar pustili, ampak so morali opravljati potrebo kar tam, kjer so bili pač privezani h kolu. Toliko o bunkerju.

Naj se povrнем k onim, ki so na hodniku čakali, da pridejo na vrsto. Počasi smo vsi prišli pred „komisijo“, ki je določala našo zločinsko stopnjo. Resnici na ljubo moram reči, da so ti popisovalci — bili sta dve mladi partizanki in oficir zelo lepo ravnali z nami. Čisto mirno so nas spraševali; povedati smo morali tudi svoje osebne podatke. Zani-

mali so se za družino, kje so se njeni člani med okupacijo udejstvovali in kje so sedaj. Nihče ni niti besede znil proti temu, kar je kdo povedal. Vsi trije so vsak zase zapisovali naše izjave, spodaj pa dodali svojo oceno prav kot nekdaj pri šolski nalogi. Vsakdo se je vrnil v sobo nekako pomirjen, ko je opazil lju-beznivost komunistov. Že od nekdaj pa je tako, da je najbolj meden tisti, ki ti želi najhuje. Tako tudi tu. Že vnaprej smo bili obsojeni na smrt, zato je čisto logično, da so bili dobri z nami, saj nam nikakor niso mogli želeli hujšega kot smrt, čeravno bi vso jezo in divjanje stresli nad nami. Škoda, da te komunistične taktike nismo že takrat poznali.

Čez čas pride v sobo nekdo iz pisarne in ukaže, da moramo oddati vse, kar imamo pri sebi. „Samo eno odejo na dva moža lahko obdržite,“ je odločil prišlec. Potem je s prav sladkim glasom nadaljeval: „Napišite na svoje stvari imena, da boste lahko hitro dobili vse nazaj, kadar odidete v drugo taborišče ali pa domov.“

Hitro smo začeli pisati imena na kosce papirja in jih pripenjati na svojo zmečkano kramo. Bili smo stokrat prepričani, da teh stvari ne bomo videli nikoli več, a smo vendarle storili, kar nam je naročil. Nato smo vse zanesli v magacin, ki je bil že do vrha natlačen z domobransko obleko. Ko smo se vrnili v sobe, smo bili še bolj poklapani kot prej. Pri sebi nismo imeli prav nobene stvari več. Oddati smo morali tudi žlice in posodo, celo slik svojih domačih nismo smeli obdržati. Po drugih sobah so jim tudi odejo vso pobrali.

Proti večeru smo se začeli spraševati, kako to, da nam ne dajo nobene hrane. Smo bili kar prazni, ker že poldrug dan nismo dobili ničesar za pod zob, v Vetrinju smo bili pa itak večkrat lačni kot siti. Do trde teme smo upali, da se bo kdo spomnil naših želodcev. Končno smo le uvideli, da zaman čakamo. Nejevoljni smo poglobili po tleh, pod glavo pa smo položili mehke blazine — čevlje. Kakor smo bili trudni, nismo mogli zaspati niti za minuto. Buljili smo v črno temo pod stropom, kot bi hoteli razbrati, kaj vse bomo še to noč doživeli.

Oj zakon, zakon, ti si svet!

Večkrat beremo pri kaki povesti označbo, da je to „resnična povest“. Bržkone bo pa malo povesti res povsem resničnih. Posamezni dogodki o kaki povesti so lahko popolnoma resnični; da bi pa bila vsa zgodba od začetka do konca takšna, kakršna se je res dogodila, to bo pa skrajno redko.

Pač pa je skoraj popolnoma resnična povest, o kateri tukaj poročamo. Dogodila se je pred par desetletji v Nemčiji. Objavljena so bila namreč pisma, ki jih je pisal nemški učenjak in vseučiliški profesor svetovnega slovesa svoji izvoljenki, s katero pa se iz vzrokov, ki jih bomo kmalu slišali, ni mogel poročiti. Vsa pisma so resnična; edino, kar je spremenjeno, so imena obeh oseb, ki sta si dopisovali, imena krajev in naslovi profesorjevih knjig. Kljub temu so pa nemški znanstveni krogi takoj vedeli za moža, ki se nanj nanašajo ta pisma, in danes se uporabljajo ta pisma tudi pri sestavi učenjakovega življenjepisa. Izšla so pod naslovom: Franziska von Altenhausen. Roman iz življenja slavnega moža v pismih iz let 1898—1903.* Prav na kratko bi bila vsebina knjige naslednja:

V zadnjih desetletjih minulega stoletja in v začetku našega stoletja je bilo po vsem svetu znano ime zdrav-

nika in vseučiliškega profesorja, ki ga knjiga imenuje z izmišljenim imenom Pavel Borec (Paul Kämpfer). Bil je naravoslovec in vnet zagovornik Darwinove teorije, po kateri so se vsa višja bitja razvila iz nižjih in tudi človek iz neke vrste opice. Ob času, ko se pričenja naša „povest“, t. j. l. 1898, je bil star 64 let, toda telesno in duševno še tako čvrst, da je z lahkoto potoval po gorah po osem do deset ur na dan in da je tudi naporenega duševnega dela prenesel dan na dan po deset in več ur. Njegova slava je šla po vsem svetu; zaradi svojega protikrščanskega naziranja je pa imel seveda tudi dosti nasprotnikov. Pri vsem tem je bil pa mož tako nesrečen, da so mu misli uhajale celo na samomor. V družinskem življenju namreč ni imel sreče. Prva žena, njegova velika ljubezen, mu je kmalu umrla, kar ga je zelo potrlo. Na nesrečo se je v drugem zakonu poročil z osebo, ki mu je bila duševno povsem tuja. Tudi je druga žena kmalu začela bolehati. Bolezen na srcu ji je v zvezi s slabimi živci življenje tako zagrenila, da si je večkrat želela smrti. Zaradi tega je postal učenjakov dom samoten in pust. Zaradi ženine bolehnosti niso sprejemali obiskov in tudi niso nikamor zahajali. Poleg žene je bila bolehnna in duševno strta tudi edina hči, ki je bila še doma. (Ena hči je bila poročena.) Profesor se je zaprl v svojo delavnico, v njegovo življenje je redko posijal žarek sreče. Slava ni mogla izpolniti praznine, ki je vladala v njegovi hiši in v njegovem srcu.

Koncem januarja 1898 pa dobi pi-

* Franziska von Altenhausen. Ein Roman aus dem Leben eines berühmten Mannes in Briefen aus den Jahren 1898/1903. Aus einem echten Briefwechsel gestaltet von Johannes Werner. 14. Auflage. Verlegt bei Koehler & Amelang, Dresden.

smo od gospodične iz verne stare plemiške rodovine, v katerem mu neznanka sporoča, da je prebrala njegovo knjigo in se navdušila za njegove nazore. „Bilo mi je,“ piše plemkinja, „kakor da me je drag prijatelj prijel za roko in mi rekel: 'Pridi, pomagaj, ti bom, da boš hodila po naporni poti spoznanja.'“ Prosi ga, naj bi ji svetoval, katere knjige naj bere in v kakem redu. Učenjaka je veselilo zanimanje neznane tujke za njegovo delo in med njima se je razvilo dopisovanje, ki je pa kmalu prestopilo meje golega znanstvenega zanimanja in je postajalo od dne do dne bolj osebnega značaja. Tridesetletna plemkinja — pisatelj (oz. izdajatelj njunih pisem) jo imenuje Franjo pl. Starodvorsko (Franziska von Altenhausen) — je profesorju razodela, kako je doma osamljena s svojimi nazori in v tihem nasprotju z vsem svojim vernim sorodstvom. Dne 17. junija 1899, torej po več nego petnajstmesečni pismeni zvezi, je gospodična prvokrat obiskala profesorja v kraju njegovega bivališča — pisatelj ga imenuje Višegrad (Hochburg). Ob sestanku sta bila oba presrečna: stari učenjak in njegova za toliko let mlajša „učenka“. Osebni razgovor je vlil olje na ogenj ljubezni in ločila sta se v prepričanju, da sta kakor ustvarjena drug za drugega.

Kaj sedaj? Njuna ljubezen ne more voditi do zakona, dokler živi profesorjeva bolna žena. In tu se začneja najznačilnejši del našega romana: boj med ljubeznijo in dolžnostjo. Oba sta bila versko vzgojena, četudi sta se pozneje bolj ali manj veri odtujila, v obeh je bil močno razvit čut za to, kar zahteva od njiju poštenost in dolžnost. In sklenila sta na Franjino zahtevo, da ne storita ničesar, česar bi ne smela vedeti učenjakova žena. Takole je pi-

sala Franja Pavlu: „Ali boste mogli popolnoma pregnati željo, da naj Vas ženina smrt reši vezi, ki Vas žulijo? Ali boste dovolj močni, da boste gójili prijateljstvo z menoj na pravi način, tako da ne bo ničesar, kar bi se balo očesa Vaše žene?... Naju ne loči ne starost, ne stan, ne običaj, ampak izključno samo boginja z resnimi očmi: *dolžnost*, ki ima zvestobo za stalno spremljevalko.“ (Str. 96 in 69).

In profesor se je pod Franjinim vplivom potrudil, da je bil odslej do žene še bolj skrben in potrpežljiv, tako da je tudi žena lahko ugotovila ta napredek.

Franja je tudi z vso odločnostjo odklonila možnost — ki bi se danes marsikomu zdela „povsem naravna“, zlasti ker sta bila oba protestanta — da bi se profesor očil od svoje žene.

„Da bi vi mogli zapustiti ubogo osamljeno bolnico, ki ste z njo živeli nad 30 let in ki je mati vaših otrok, to je nekaj, preko česar bi midva nikdar ne mogla priti — brez ozira na to, da bi naju svet obsojal. To bi nama tudi ne prineslo nikakega blagoslova, kajti, ko bi se razkadila opojnost prve blaženosti, bi naju vedno razjedala. samoobtožba, da je najina sreča zgrajena na nezvestobi — tudi to bi zastrupljalo najino dušo“ (str. 94-5).

Franja je s finim ženskim čutom dobro čutila, da se s Pavlom ne smeta prevečkrat videti, če hočeta, da bo njuno prijateljstvo ostalo čisto; občevati smeta kar mogoče samo pismeno. To ločitev je Pavel prenašal ne sicer težje nego Franja sama, pač pa z manjšo potrpežljivostjo in manjšo vdanostjo na težki poti dolžnosti in marsikatero pismo priča, kako sta se oba borila proti misli, da bi se sestala.

V več nego petih letih svoje zveze (od 29. januarja 1898 do 11. novembra 1903) sta preživela samo 23 dne v

istem kraju in po vsakem sestanku sta mogla ugotoviti samo, kako postaja njun boj med srcem in dolžnostjo vedno težji.

Da bi si ta boj olajšal, je profesor celo potoval za več mesecev v Indijo. Vrnil pa se je z novo izkušnjo, da je v tujini njegovo hrepenenje po Franji samo zrastlo.

Boj med ljubeznijo in dolžnostjo je bil končan 11. novembra 1903, ko je Franja umrla za srčno kapjo. Ne moreš se ubraniti misli, da je bila smrt sreča za oba; profesorjeva žena je preživela Franjo za več nego deset let. Oba sta se v tem boju izčistila in doprinesla največjo žrtev na oltar vesti.

Naše skromno poročilo o tem povsem resničnem boju med srcem in dolžnostjo bi bilo s tem končano. Pravim: skromno poročilo, kajti knjiga obsega 263 strani in treba bi bilo prepisati cele strani, če bi hoteli nekoliko jasneje orisati vso srečo, ki je bila zvezana z ljubeznijo, in vse trpljenje, ki ga je zahtevala služba dolžnosti. Brez tega trpljenja bi pa tudi njuna sreča ne bila tako čista, tako edinstvena in tako vredna dveh velikih osebnosti.

Želimo pa dostaviti še nekaj stvari, ki se nanašajo na profesorjevo nasprotje do krščanstva. Ali je bil popolnoma prepričan o pravilnosti svojih nazorov?

Tudi na to vprašanje dobimo iz pisem odgovor. Njuno prijateljstvo je šlo tako daleč, da je učenjak pošiljal izvoljenki svojega srca tudi svoje spise v „cenzuro“, in je vestno ubogal, kar je Franja grajala. Franja je očitala: „Iz marsičesa, kar vi trdite, diha grizoče in žaljivo zasmehovanje, tako da bi mnogo dala, če bi mogla te stavke omiliti. Na ta način ne prepričamo nobenega drugače mislečega, to izziva samo odpor in krik, med tem ko

bi preprosta, stvarna razlaga — brez vseh zastrupljajočih pritikin — mnogo močnejše učinkovala.“ (Str. 63). In profesor je voljno dal črtati razne ostrine v knjigi. Franja mu je celo pisala: „Prepričanā sēm, da marsikaj, kar vzbuja odpor proti vaši knjigi, sploh ne ustreza vašemu pravemu nazoru.“ (Str. 110).

In profesor je priznal: „Jaz si res ne domišljam (kot bi se moglo zdeti po nekaterih le preveč samozvestnih izrazih), da bi bil v tej knjigi dosegel vrhunec spoznavanja narave. Nasprotno: vedno me prevzema občutek nezadovoljstva, da nam je en velik činitelj v 'svetovnem redu', en vzrok v razvoju še popolnoma neznan.“ (Pismo z dne 7. 10. 1899, str. 121.)

Vidimo torej, kako je učenjaka njegova veda vodila do tistega „velikega faktorja“ in „vzroka“, kjer vernik vidi — Boga. Resnici na ljubo pa moramo ugotoviti, da se Pavel Borec vsaj takrat, ko je pisal omenjeno pismo, do tega zaključka še ni povzpел.

Pač pa je iz omenjenega priznanja razvidno, da bi tudi o našem učenjaku lahko rekli s Finžgarjem, „da je bil trd nevernik, a v svojo nejevero sam ni verjel“ (Mirna pota 59.).

KAJTIMAR

Dostavek

Rekli smo, da je oseba učenjaka, ki ga opisuje ta knjiga, nesporno ugotovljena. Pavel Borec ni nikdo drugi nego znani naravoslovec Ernst Haeckel (1834-1919), čigar najbolj znano delo je „Die Welträtsel“ (Uganke svetovja). O tej knjigi pravi Ueberweg v svoji zgodovini filozofije, da ni nobena filozofska knjiga doživela take razširjenosti kakor ta, in sicer ne zaradi svoje znanstvene vrednosti, ampak zaradi bojevitega in samozavestnega izražanja, s katerim vpliva na manj izobražene ljudi.

Naša knjiga ga imenuje z značilnim imenom Pavel Borec, ker je bil Haeckel v debati z nasprotniki izredno oster in

tudi žaljiv. Nastopal je samozavestno, kakor da je to, kar trdi, „neovržen izsledek znanosti“ (Ueberweg). In vendar vidimo iz naše knjige, kako je učenjakova samozavest samo navidezna, lahko bi rekli celo: zlagana.

Haeckel sploh ni imel potrebne izobrazbe ne v filozofiji in ne v teologiji, vtikal se je pa v obe znanosti in je seveda naletel pri filozofih in teologih na upravičen odpor. Ueberweg rabi o njem trdo besedo, da je bil „kot filozof skoz in skoz diletant“.

Zato je naša knjiga tudi s stališča Haeckelovega boja proti krščanstvu važ-

na, kajti v pismih prijateljici je pristožno priznal, kar je v svojih bojih z nasprotniki skrbno prikrival, da namreč o svojih verskih nazorih niti od daleč ni tako trdno prepričan, kakor trdi v svojih knjigah.

Osrečil pa njegov nazor ni niti njega; obratno: večkrat ga je motila misel, da bi se iz svoje nezadovoljnosti in svojih bojov rešil s prostovoljno smrtjo — kjub slavi in bogastvu.

O krščanstvu pa velja Langbehnova beseda, navedena v velikonočni številki ljubljanskega „Oznanila“: „Vernost in veselost sta skrivnostno povezani.“

^V ^{IV} ARŠKI ZUPNIK O DUHOVNIKU

„Slavim te, Oče, da si prikril to modrim in razumnim in razodel malim.“
(Mt 11, 25)

Dragi moji, zdaj bomo govorili o zakramentu mašniškega posvečenja. To je zakrament, ki se zdi, da ni za nobenega od vas, in ki vendar zadeva vse od vas. Ta zakrament dvigne človeka do Boga. Kaj je duhovnik? Je mož, ki je božji namestnik, je mož, ki ima vso božjo oblast. „Pojdite k duhovniku!“ pravi naš Gospod. „Kot je Oče mene poslal, vas jaz pošiljam... Vsa oblast mi je dana v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in učite vse narode... Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

Ko duhovnik odpušča grehe, ne pravi: „Bog ti odpusti!“ On pravi: „Jaz ti odpuščam.“ Pri posvečenju ne reče: „To je telo našega Gospoda.“ On pravi: „To je moje telo.“

Sveti Bernard pravi, da nam je vse prišlo po Mariji, lahko rečemo tudi, da nam je vse prišlo po duhovniku: da, vse dobrote, vse milosti, vsi nebeški darovi.

Če bi ne imeli zakramenta sv. maš-

niškega posvečenja, bi ne imeli našega Gospoda. Kdo ga je dal tja, v ta tabernakelj? Duhovnik. Kdo je krstil vašo dušo ob vstopu v življenje? Duhovnik. Kdo jo hrani, da ji daje moč na njenem romanju? Duhovnik. Kdo jo bo pripravil, da se pokaže pred Gospodom, umivajoč jo prvič v krvi Jezusovi? Duhovnik, spet duhovnik. In če se duši dogodi, da umre, kdo jo bo obudil k življenju, kdo ji bo vrnil tišino in mir? Spet duhovnik. Ne morete se zmisлити na eno samo dobroto božjo, da ne bi ob njej se spomnili na podobno duhovnika.

Pojdite se spovedat k Devici Mariji ali k angelu: ali vam bosta dala odvezo? Ne! Vam bosta dala telo in kri našega Gospoda? Ne. Devica Marija ne more narediti, da pride njen božji Sin v hostijo. Naj pride dvesto angelov, a vam ne bodo mogli dati odveze. Duhovnik pa, naj bo še tako preprost, to more; reči vam more: „Pojdite v miru; odpuščam vam.“

O, duhovnik je nekaj velikega!

DOBREMU PASTIRJU

*Kako Te v boli klicalo srce je —
in duša je umirala od žeje
po Tebi, ki si nam Prijatelj zvest
do konca dni.*

*Ti sam iskal srce si razdvojeno.
Katero pot izberem, je vseeno,
saj čakaš na vseh koncih mojih cest
me Ti, moj Bog!*

Mariofil

Šele v nebesih bomo razumeli, kaj je to duhovnik. Če bi to razumeli na zemlji, bi umrli ne od strahu, ampak od ljubezni...

Vse druge božje dobrote nam ne bi pomagale, če ne bi bilo duhovnika. Kaj bi pomagala hiša polna zlata, če vam ne bi kdo odprl vrat? Duhovnik ima ključ do nebeških zakladov: on odpira vrata; on je božji upravitelj, gospodar Njegovega premoženja.

Brez duhovnika bi trpljenje in smrt Našega Gospoda nič ne koristila. Glejte poganska ljudstva: kaj jim je koristilo, da je Gospod umrl zanje? Žal nič. Ne bodo deležni dobrote odrešenja, dokler ne bo duhovnikov, ki bi jih umili v krvi Gospodovi.

Duhovnik ni duhovnik zase: ne more si odpustiti grehov, ne more si podeliti zakramentov. Ni zase, je za vas.

Za Bogom je duhovnik vse!... Pustite župnijo dvajset let brez duhovnika, častili bodo v njej živali.

Če gospod misijonar in jaz odideva, boste rekli: „Kaj početi v cerkvi? Ni več maše; Boga ni več v njej, zato lahko prav tako moliš doma...“

Kadar kdo hoče uničiti vero, začne z napadom na duhovnika, kajti kjer ni več duhovnika, ni več daritve, ni več veroizpovedi.

Ko vas zvon pokliče v cerkev, lahko

rečete, če vas vprašajo: „Kam gremo?“: „Dušo grem pokrepčat s hrano!“ lahko rečete: „To je shramba, kjer je božja hrana za mojo dušo.“ Kdo je tisti, ki ima ključ, ki pripravlja to hrano, ki pogrinja mizo, ki pripravlja slavje, ki streže pri mizi? To je duhovnik. In hrana? To je predragoceno Telo in predragocena Kri našega Gospoda. O moj Bog, kako si nas ljubil!...

Glejte moč duhovnikovo! Duhovnikova beseda naredi iz koščka kruha Boga! To je več kot narediti svet! Nekdo je rekel: „Ali sveta Filomena uboga župnika arškega?“ Seveda, zakaj bi ga ne ubogala, ko mu je sam Bog pokoren.

Če bi srečal duhovnika in angela, bi pozdravil duhovnika pred angelom. Ta je božji prijatelj, a duhovnik je Njegov namestnik... Sveta Terezija je pobjubljalala tla, po katerih je šel duhovnik...

Ko vidite duhovnika, recite: „Ta je tisti, ki me je naredil za otroka božjega in mi odprl nebesa po svetem krstu, ki me je očistil po grehu, ki mi daje hrano za dušo...“ Ko vidite zvonik, morete reči: „Kdo je tamkaj?“ — „Telo Gospodovo.“ — „Zakaj je tam?“ „Zato je, ker je bil tamkaj duhovnik in je tam maševal.“

Kako so bili apostoli po Gospodovem vstajenju veseli, ko so videli preljubega Učenika! Duhovnik mora biti prav tako srečen, ko gleda Gospoda, ki ga drži v rokah... Kako cenijo razne reči, ki so bile položene v Jezusovo in Marijino hišico v Loretto. Koliko dragocenejši so vendar od teh duhovnikov prsti, ki so se dotaknili častitljivega telesa Jezusovega, ki so bili v kelihu z Njegovo Krvjo, v ciboriju z Njegovim Telesom!

Duhovništvo, to je ljubezen Jezusovega Srca. Kadar vidite duhovnika, mislite na Gospoda Jezusa Kristusa!

MARJETICA

PIŠE ZORA PIŠČANEC

VII.

Kot najdražji biser leskeče narava, umita po včerajšnji nevihti. Vsa sveža in prenovljena se zdi v sončnih jutranjih žarkih. Poživljajoče sonce počasi dviga glave sklonjenim cvetkam in nežno božatiste, ki jih ne more več priklicati v življenje.

Sonce prodira dalje, drami v grozi onemela drevesa, dviga upognjene žitne klase, da hvaležno spet zavalovijo v novi dan.

V čistem ozračju gostoli škranček, prepelica v žitu mu odgovarja, vesela, da ji je njeno drobne gnezdece ostalo.

Vse se vzbuja k novemu življenju v presrečni zavesti, da jim je vihar prizanesel.

Le ene cvetke jutranje sonce ne more več dvigniti, ne poživiti. Marjetica je bolna, težko bolna...

Pavle se s prožnimi koraki vzpenja po klancu proti Marjetičinemu domu. Osvežujoči zrak ga je popolnoma prenovil, tako se čuti lahkega, skoro srečnega.

Njegovo srce, v soncu se lesketajoča narava, sinje nebo nad njim in drobni ptički v goščavi dreves, vse mu kliče v spomin eno samo ime: Marjetica!

Ko je mimo kozolca, ga pogled na zoglenele tramove nekoliko prevzame; a ne za dolgo, kajti pred njim se v soncu

blešči beli Marjetičin dom, ki mu je postal tako drag.

Na dvorišču je vse tiho in prazno. Vznemirjen stopi Pavle v kuhinjo. Mama Marjeta pripravlja zajtrk. Ob pogledu nanjo mu zstane srce. Obličje ji je blede in izmučeno in sledovi solza se poznajo na njem. Obide ga temna slutnja:

„Mama Marjeta, kaj se je zgodilo?“

„Marjetica je bolna. Včerajšnja nevihta jo je zalotila na poti, močno se je prehladila. Vso noč je bledla v vročici.“

Vsaka beseda je za Pavla nož v srce.

„Mama, Marjeta, li jo smem videti?“

Za hip je mama pomislila, nato pa vseeno pristala na njegovo prošnjo:

„Pogledam prej, ali morda spi!“

Odšla je po stopnicah v gornjo sobo in se kmalu vrnila:

„Ne spi, lahko pridete.“

S trepetajočim srcem ji Pavle sledi. Vsa izmučena in blede leži Marjetica na postelji. Ko ga zagleda, rahlo zardi, nato še bolj pobledi.

„Marjetica, kako ti je?“ Pavle komaj premaga svojo boleost.

„Hvala, gospod Pavle, sedaj mi je bolje, a ta noč je bila tako huda.“ Ob misli nanjo se v groznici strese.

Tedaj ji v srcu vstane trepek občutek: „Marjetica zakaj tožiš? Ali nisi pripravljena zanj vse žrtvovati, vse pretrpeti? Pokaži mu vesel obraz, da ne bo slutil tvoje žrtve, kajti le veselega darovalca Bog ljubi.“

Pavlov obraz je tako zaskrbljen. Da bi ga razvedrila in potolažila, se mu Marjetica prijazno nasmehne:

„Gospod Pavle, zakaj ste tako žalostni, saj je že skoro vse minilo; vročine nimam več in jutri bom lahko že vstala. O, ne bojte se, kopriva ne pozebe.“

Njena vedrost Pavlu dobro de.

„Marjetica, saj veš, kako zelo te imam rad; glej, vpričo mame ti to povem, zato se ne čudi, če trepetam zate, čeravno brez potrebe.“

„Gospod Pavle, v kuhinji me čaka delo, pozneje se spet vrneva k Marjetici,“ ga rahlo opozori mama.

„Na svidenje Marjetica, skušaj zaspiti, da boš jutri res že zdrava,“ se Pavle le stežka loči od bolne Marjetice. Na vratih se še enkrat ozre. Dvoje velikih prosečih in rotečih oči zre vanj. Dobro ve, kaj ga prosijo. Pavle povesi glavo in tih in zamišljen sledi mami Marjeti v kuhinjo.

Potem se loti dela. Pripravi stojalo in barve, a že po prvih potezih spozna, da danes z delom ne bo nič. Vse spravi nazaj in se brez misli in cilja napoti v gozd. Ne meneč se za steze in poti tava po gozdu. Temnim slutnjam v sebi ne more uiti, vedno huje pritiskajo nanj. Šele, ko v njem začne prevladovati utrujenost, se nekoliko umiri. Le s težavo je dobil pot nazaj do Marjetičine hiše.

Na dvorišču najde mamo Marjeto.

„Kako je Marjetici?“ hlastno vpraša.

„Prav ta hip sem bila pri njej. Spi. Mislim, da ne bo hudega.“

Pomirjen odide Pavle v vas. Pod večer se spet vrne. Z mrakom je začela stopnjevati tudi njegova nestrpnost.

A Marjetica je še vedno vedra. Sprejme ga s smehljajem na ustnicah. Lica ima sicer rahlo zardela. Čuti, da se ji vrača vročica, a Pavla noče vznemiriti. Tudi v prsih jo boče, da le s težavo skriva pred Pavlom bolečine. Skoro oddahne se, ko se Pavle poslovil.

Ko je sama, pride v njej do spoznanja: Marjetica, Bog je tvojo prošnjo uslišal. Za hip ji solze zameglijo oči. Zapustiti ljubljeno mamo, bratca, mladost, ki je tako lepa, vse, prav vse, kar jo s sleherno žilico veže na njen kraj in nazadnje še njega... ki ga ljubi, kakor ni ljubila še nikogar v življenju... Tod plamen čiste žrtve, ki gori v njej, je močnejši:

„Rešila bom njegovo dušo za večno življenje...“

Sedaj ve, da je vsa svoja dekliska leta hrepenela bolj po žrtvi ljubezni kakor pa po ljubezni sami...

„...Ne, nisem zaman živela, če rešim njegovo dušo... Tam v večni pomladi bova živela večno združena... Glej Pavle, kako lepe marjetice rastejo tu! Pomagaj mi jih nabrati... Nebeški Mamici bova spletla venec v zahvalo...“

Mama Marjeta je šele čez čas pogledala v sobo. Ob pogledu na Marjetico ji na ustih zastane krik groze.

Zopet žari njen obraz v vročici, oči pa nemirno begajo po sobi. Zaman jo mama kliče, zaman poljublja njeno razgreto čelo, zaman, Marjetica je ne sliši, predaleč je njena duša.

VIII.

Vso noč do jutra se Marjetica ni zavedla. Vendar so bile njene sanje mirnejše kot prvo noč. O rožah je govorila in o pomladi, klicala zdaj mamo zdaj Pavla in z neizmerno nežnostjo ogovarjala ime nebeške Matere.

Proti jutru so se njene blodnje izgubile v mirno spanje.

Mama je vsa utrujena odtavala v sobo dečkov in ju zbudila:

„Otroka, napravita se, k maši bosta šla danes.“

„K maši? Saj danes ni nedelja!“ se zaspano začudi Cirilček.

„Marjetica je hudo bolna, le pojdiva zanj k maši, otroka moja, da nam jo Bog zopet ozdravi.“

Na moč se bratca prestrašita. V ogenj bi šla zanj, če bi bilo treba. Saj sploh ne vesta, koga imata rajši, ali mamo ali njo.

„Pa še snoči mi je rekla, da bo danes vstala,“ golta Metodek voz solz v grlu.

Ne more jih zadržati, kot lešniki debele se mu vsujejo po licih.

„Mama, menda ne bo umrla tako, kot je umrl atek?“ se Cirilček oklene mame okrog vratu in tudi on zajoka.

„Beži, beži, Cirilček, ozdravela bo, le pridna morata biti in moliti zanj.“

Kmalu sta za njo v kuhinji. Zajtrka se komaj dotakneta; vzela sta šolski torbi in se napotila navzdol proti vasi.

Cvetke ob potu ju niso zmotile, ne slavček, ki je milo pel v krošnjah dreves, ne rožnati oblaki na jutranjem nebu.

Marjetica, njuna ljuba Marjetica je bolna, kako bi se še mogla veseliti? Pa, ali ne ve sonce, da je njuna sestra bolna, kako, da še sije? Zakaj še cvetejo rožice, zakaj prepevajo ptički, ali ne vedo za njuno žalost? Glej, edino zvon pri cerkvi ju še razume, kajti zabrnel je turobno in otožno, kakor bi jokali...

Bratca se ustavita in odmolita angelovo česčenje. Na sklenjene roke jima kapljajo solze. Ista skrb in žalost ju je še bolj združila, da se solz prav nič ne sramujeta.

V cerkvi molita, kakor nista še nikdar molila. Bog ju mora uslišati, tako sta prepričana.

Po maši ju najde gospod župnik na kamniti klopi pod lipo. Prezgodaj je še za v šolo.

„Hvaljen Jezus,“ pozdravita in vstaneata.

„Na vekomaj, otroka moja. Danes sta pa pridna, toda neka žalostna sta,“ se začudi dobri gospod župnik.

„Gospod, Marjetica je bolna,“ izdavi Cirilček in zajoka.

„Pa vendar ni tako hudo, da bi jokal,“ ga skuša gospod tolažiti.

Med solzami povesta gospodu vse, kar vesta o Marjetičini bolezni.

Rahla skrb je legla na resno župnikovo obličje.

„Le mirno pojdita v šolo, nič ne bo hudega. Še to jutro bom pogledal k Marjetici.“

Gospod že ve, da ne bo hudega, odideta bratca, potolažena po molitvi in po gospodovih besedah.

Gospod je opravil najvažnejše posle v pisarni, nato vzel palico in se napotil v hrib.

Prav na razpotju sreča slikarja. Pozdravita se in skupno nadaljujeta pot. Gospod župnik mu pove vse, kar je pravkar zvedel od dečkov. Pavla so zadnje novice vznemirile.

„Gospod Zalar, bojim se, da bo pljučnica,“ je zdajci kakor blisk udarilo v misel, pred katero Pavle že dva dni zamaženi beži.

„Tudi jaz se tega bojim, zato je bolje, da grem že takoj to jutro po zdravnika, samo prepričam se še, ali je res tako hudo.“

Gospod župnik ga s sočutjem posluša. Razume njegovo veliko bol in skrb. Toda kaj naj mu reče, da ga potolaži, ko pa Boga ne pozna. Vsa človeška veda je v takih primerih tako neznatna, kajti edino Bog je Bog vse tolažbe.

„Marjetica je mlada in mladost marsikaj prenese, zaupajmo!“ Dobro ve, da so te besede kakor kapljica v morje. Zato tudi Pavla ne potolažijo dosti.

Nikogar ni ne na dvorišču ne v kuhinji, ko prispeta do Marjetičinega doma. Šele, ko njuni koraki udarijo ob lesene stopnice, ki vodijo v gornje prostore, se vrhu stopnic prikaže mama Marjeta. Začudenje ji spreleti obličje, ko zagleda gospoda župnika. Kako je vendar zvedel, da je Marjetica bolna?

„Otroka sta mi zjutraj povedala, pa sem jo prišel pogledat. Menda ni hudo, Marjeta?“

„Ravno nasprotnega se bojim, go-
spod. Zelo slaba se mi zdi,“ žalostno dah-
ne mama in skrije obraz v predpasnik.

Ko vstopijo, ju Marjetica pogleda in
se skuša nasmehniti, a se ji ne posreči.
V obraz žari, potne kaplje ji lesketajo
na čelu. Od težkega dihanja se ji prsi
sunkovito dvigajo.

Njune slutnje niso bile prazne. Mar-
jetica je hudo bolna.

„Hvala, da ste prišli,“ je Marjetica
vesela župnikovega obiska, „rada bi
opravila sveto spoved, dokler še morem,“
tiše prida, toda Pavle, ki pazi na kak
migljaj njenih ustnic, dobro razume nje-
ne besede.

„Prav, Marjetica, to te bo pomirilo.
Jutri ti prinesem Jezusa in prosili ga bo-
mo, naj te zopet ozdravi.“

„Ne, gospod, prosili ga bomo, naj na-
redi z menoj, kar On hoče.“

Njene tihe besede izražajo popolno
vdanost in pripravljenost na vse.

Gospod župnik jo ginjen poboža po
vročem čelu:

„Otrok moj, prav je, da si tako vdana
v božjo voljo, pa upam, da te bo dobri
Bog le pustil pri življenju, ko te imamo
vsi tako radi.“

„Vem, gospod, hvala vam in vsem, saj
res ne zaslužim tolike ljubezni.“

Njen topli pogled počasi roma od gos-
poda župnika do mame, nato se ustavi na
Pavlu z vso nežnostjo žrtvujoče se lju-
bezni.

Pavlu je pri srcu, da bi zajokal od
sreče in bolesti obenem, ko pa pogleda
globlje v Marjetičine oči, se zdrzne. V
njih je že rahel svet onostranstva.

Odločno odpodi to žalostno slutnjo. V
istem hipu se že postavi v boj za njeno
ljubljeno življenje.

„Mama Marjeta, že z gospodom žup-
nikom sva med potjo govorila, da bi bilo
najbolje poklicati zdravnika. Pod njego-
vim nadzorstvom bi najprej ozdravela.

Takoj sedaj se z motorjem odpeljem v
mesto. Tam poznam zdravnika, ki je moj
osebni prijatelj in do katerega imam pol-
no zaupanje.“

„Hvala za vašo prijaznost, gospod
Pavle, menda bo res tako najbolj prav.
Že sama sem na to mislila, ko vidim, da
se bolezen nikakor noče obrniti na bolje.“

Ko Pavle seže v roko Marjetici in se
zazre v njen globoki pogled, ne sluti, kaj
se v njenem srcu dogaja, kako je to malo
srce veliko v odpovedi in žrtvi, nepre-
magljivo v ljubezni do neumrjoče duše.
Njen obraz je kljub očitnemu trpljenju
miren in zbran, kot s svetniškim sijem
obžarjen.

„Marjetica moja, vse bo še dobro, le
pogum!“

Gospod župnik je ostal sam pri bol-
nici, da jo spove.

Spodaj v kuhinji je mama Marjeta za-
držala Pavla:

„Ali se vam zdi zelo slaba, gospod
Pavle? Tako se bojim zanjo.“

„Za spoznanje je res slabša od včeraj,
a upam, da jo bomo rešili, moramo jo
rešiti.“

„Da, če bo božja volja,“ sedaj tudi
mama ponavlja Marjetičine besede.

Pavle nima časa, da bi jih razmišljal.
Že drvi po klancu v vas in ves potan in
zasopel plane v hišo.

„Kaj se je zgodilo, za božjo voljo,“ se
začudi gospodinja, ko vidi takega pred
seboj.

„Marjetica je hudo bolna, pomagajte
mi spraviti motor na cesto. Takoj mor-
am po zdravnika.“

Požene se na motor in zdirja po praš-
ni cesti skozi vas, da ljudje začudeno
gledajo za njim.

Na vso moč drvi proti mestu. Vsaka
sekunda mu je dragocena, kakor da je
od nje odvisna vsa Marjetičina usoda.

„Moram jo rešiti, moram!“ je s stis-
njenimi zobmi venomer ponavljal.

Z ODPRTIMI OČMI

To zadevo navadno mnogo premalo obravnavajo v knjigah in predavanjih, ko naj bi mladim ljudem pojasnili medsebojne odnose in odločilno važnost, ki jo imajo ne samo za vso njihovo osebno srečo, temveč tudi za prihodnost vsega naroda.

Vse premalo opozarjamo na to, da je treba že zgodaj imeti odprte oči, da mladina ne sme biti „slepa“, ker že pregovor pravi, da je „ljubezen slepa“.

Zato morata fant in dekle imeti oči odprte za stvari, ki imajo pomen in veljavo tudi izven ljubezni in lepote.

Lepota ni vse

Že pojem lepote sam je zelo dvomljiv in dvoumen. Vsak fant gleda za lepim dekletom; če se le da, za najlepšim. Prav tako se tudi oči deklet ozirajo za lepimi fanti. Pa nam ni treba brskati po knjigah, kjer se učeni ljudje vseh časov ne morejo zediniti o tem, v čem je pravzaprav lepota žene in moža. Dovolj je, da gremo v družbo, kjer neštetokrat naletimo na take pogovore. In zaključek: kolikor glav, toliko mnenj. „Da je ta zate lepa? Kaj si ob glavo?“ „Zame je; zame je bolj privlačna ko druge!“ In že smo pri pojmu: privlačnost. Tisto je lepo, kar je privlačno.

V Slovenskih goricah izraza „lepa ženska“ skoraj ne poznajo. Tam pravijo „jaka deklica“, „jaka žena“. „Jak“ pa pomeni obenem tudi „močan“, „jakost“ „moč“. Ljudstvo torej istoveti lepoto z močjo.

Ko je Ilija Gotovac ženil svojega sina, ga je vprašal: „Kakšno bi si rad izbral?“ Sin mu je odgovoril: „Najlepšo.“ Ilija: „S tem nisi še nič povedal; enemu je

lepo to, kar je drugemu grdo.“ Sin: „Kaj je po tvojem lepo?“ Gotovac: „Kar je takšno, kakršno biti mora, z d r a v o.“ Sin: „Torej si tudi ti lep, ker si zdrav, čeprav si že star in nič obrit.“ Oče: „Da, lepota je zdravje! Kaj ti pomaga lepa deklica, če pa ne more biti mati tvojim otrokom.“

Tako smo dobili vse tri pojme ženske lepote: privlačnost, moč in zdravje.

Vsak teh pojmov vsebuje nekaj, a nobeden ne izraža tega, kar je pravzaprav lepota; vsak jo išče drugje izven pravega lepotnega področja. To nam dá misliti. Takoj spoznamo, da morata fant in dekle, ko se ženita, ne zamižati, marveč z odprtimi očmi iti v življenje.

Gotovo je, da je vsakdo lep samo toliko, kolikor je privlačen. Prav tako pa je tudi res, da je isti človek enemu privlačen, drugemu pa zoprni, odbijajoč.

„Kaj je le videl na nji?“ se je skoraj ves svet spraševal in govoril o gospe „Simsonovi“, ločeni ženi, zaradi katere je angleški kralj Edvard pustil angleško kraljevsko krono in kraljestvo. Zaradi bogastva je ni vzel, ker ga ni potreboval, lepa pa menda tudi ni bila. Imela pa je baje izredne duševne lastnosti, ki so ga zamikale, da je pustil kraljestvo drugim, sam pa odšel v zasebno življenje. Časnikarji, ki hočejo vse vedeti, so pravili, da je gospa Simsonova izredno simpatična v svoji naravni razumnosti ter v srčni dobroti in milini.

Imamo nov pojem za lepoto, ki ni odvisen od telesnih ubranosti, temveč od človekove notranjosti, od lepega značaja, vzgojenosti, srčne omike itd. Zato koga vzljubimo in nam postane privlačen šele čez dalj časa, ko bolje spoznamo njegov

značaj in lepe lastnosti njegove osebnosti.

To pa ni vedno združeno z lepoto in skladnostjo telesnih oblik, zato jih v „telo zagledana ljubezen“ le malokdaj vidi ali ceni. Tako se je mlad fant izrazil o poštemem razumnem in srčno dobrem dekletu, ki je bila sicer lepe postave in lepega nastopa, a zanj, ki si je domišljjal, da je „lepoteč“, še premalo lepa: „Ko bi bila tako lepa, kakor je dobra, bi jo takoj vzeli.“

Toda nedolgo potem ga je omrežila starejša vdova, prav nič čedne zunanjo-
sti, tako da smo se vsi začudeno spogledali, ko nam jo je predstavil za svojo ženo.

Zanimivo je prisluhniti mladim ljudem, ko govorijo o svojih izvoljenkah ali izvoljencih. Vse se vrti le okoli dveh, treh pojmov: lepa, mlada, bogata. Poštena, resnoba, delavna, zdrava, dobra gospodinja, blaga itd., vse to je v ozadju, po tem se ne vprašuje, ni važno. In vendar je to za srečno skupno življenje vsaj tako potrebno kakor lepota obraza in pri-
kupnost postave.

Okus se spreminja

Kar je bilo v zaljubljenosti lepo, čudovito in nepogrešljivo, se pozneje v zakoncu rado pokaže kot manj važno in nepotrebno za srečno skupnost.

„Ah, kaj! V tisti dve pesti lica, lepega in mladega, sem se tako zagledala, da sem bila čisto omamljena; nič nisem videla, nič slišala. Pa zdaj: Tako prevzet je in surov, da nimam pri njem lepe ure.“

Ali: „Ko bi vedeli, kako se kesam, da sem ga vzela. Kako sem mogla biti tako slepa! Lepa nova hiša me je potegnila. Šele dva meseca sva poročena, pa se mi zdi že cela večnost.“

Ali: „Zaradi lepih oči in ljubke postave sem jo hotel imeti; nisem pa vedel, da je taka. Nikoli ji ni dovolj denarja in, če ga še toliko ima, ji nič ne zaleže: vse zapravi. Gospodinjiti ne zna. Pri nas je vse zanemarjeno, nezašito, otroci nemarni, žena umazana, da se mi gabi. Sram me je koga pripeljati v hišo. Razen tega ima pa še jezik tako oster, da mi res ni mogoče z njo v miru živeti. Ko bi ne imel otrok, bi se ločil. Saj so mi mati

pravili in mi branili, a sem bil gluha. Na ženski lepota ni vse, mora biti tudi še kaj drugega!“

Okus se torej spreminja. Ljubezen in zaljubljenost rišeta obraze po svoje. Staremu pregovoru „Vsak svetnik ima svojega slikarja“ bi morali dodati še drugega: „Vsaka starost ima svojega slikarja.“ Ko je človek mlad, vidi obraze in postave okrog sebe v drugačni luči, kot jih bo gledal deset ali dvajset let pozneje. Vzori ali ideali se spreminjajo tudi glede na lepoto in osebno privlačnost. Kar se je fantu zdelo lepo, privlačno, mu je morda pozneje kot možu že zoprno. Podobno velja o dekletu in ženi. A ne samo to; pomisli! moramo, da z leti telesna lepota premine; morebitne bolezni puste svoje sledove, otroci ženi spremenijo telo; moža upogne delo in skrb za vsakdanji kruh; starost stori svoje. Kako negotova bi bila sreča v zakonu, če naj bi bila vezana le na take stvari. In vendar mora biti sreča v zakonu trajna.

Če bi bili ljubezen in zvestoba vezani

le na lepoto, bi bili v mnogih primerih le kratkotrajni. Toda telesno lepoto žene bo mož kar pogrešil, če je prinesla v zakon notranjo lepoto in bogastvo; če je zvesta, ljubeča, vedra, potrpežljiva, ne pa prepirljiva ali jezična; če je skrbna in dobra gospodinja, iznajdljiva, če zna družino s tem in onim razveseliti in narediti srečen in lep dom. V takem primeru bo mož povsem srečen, pa čeprav je žena, recimo, malo manj lepa.

Prav tako bo žena ob dobrem, plemenitem in uvidevnem možu, če je razen tega še skrbna in zvesta, prav srečna in si kake zunanje lepote na njem niti želela ne bo.

S tem seveda ni rečeno, naj fant in dekle ne gledata na telesno lepoto; vsakdo ime kaj lepega rad; hoteli smo samo poudariti, da je za trajno srečo v družini odločilnejša notranja lepota dobrega in plemenitega srca, ki nam napravi človeka trajno privlačnega in prijetnega, kljub okusu, ki se spreminja.

DRAT

Katoliška Cerkev v Paragvaju

Država Paragvaj meji na Brazilijo, Bolivijo in Argentino. Leži nekako v naročju južnoameriške celine. Obsega 406.752 km², več ko Italija in švica skupaj. Reka Paragvaj jo deli v dva popolnoma različna dela. Po tej reki je dobila država ime. Paragvaj ima 1.960.000 prebivalcev, ki večinoma prebivajo le v njenem vzhodnem delu. Med njimi je 93.06% katoličanov.

Paragvaj je stopil na pozorišče svetovne zgodovine v 16. stoletju, tedaj, ko so španci s svojo kolonizacijo začeli širiti tudi evangelij. Španska oblast je namreč leta 1534 odredila, da je vojaški pohod v pokrajino La Plata spremljalo 8 redovnikov. Leta 1538 so prišli v Asunción. Franciškanski misijonarji so prepo-

tovali vse paragvajске pokrajine. Slavni imeni svetega Franciška Solano in Luisa de Bolaños sta neločljivo združeni s prvimi začetki paragvajskega katoliškega življenja. Pozneje so tu širili evangelij dominikanci, mercedarci in jezuiti. Najbolj so vplivali na versko, socialno in javno življenje v Paragvaju jezuiti, ki so se proslavili zlasti s svojimi redukcijami (z ureditvijo posebnih indijanskih naselbin).

Prvi maj 1929 je za katoliško Cerkev v Paragvaju velik zgodovinski mejnik. Tedaj je namreč papež Pij XI. paragvajsko škofijo, ki je bila prej cerkvenopravno podrejena nadškofiji Buenos Aires, povzdignil v samostojno cerkveno pokrajino z nadškofijo Asunción ter ji

podredil škofiji Villarica in Concepción-Chaco. Ko se je končala vojna med Paragvajem in Bolivijo, je pripadla Paragvaju tudi apostolska prefektura Pilcomayo. Dne 11. marca 1948 je bil ustanovljen apostolski vikariat Chaco de Paragvaj, 19. in 21. januarja 1957 pa sta bili ustanovljeni škofija San Juan de las Reducciones in prelatura nullius Encarnación y Alto Paraná. Katoliška Cerkev v Paragvaju ima torej: 1 nadškofijo, 3 škofije, 2 apostolska vikariata in 1 prelaturu nullius.

Prvi paragvajski nadškof, mons. Juan Sinforiano Bogarín, je bil 55 let škof. Dosegel je velike uspehe pri svojem delu. Njegova zasluga je predvsem ta, da je preuredil in pravilno usmeril razvoj katoliškega življenja v Paragvaju.

Več kot pol stoletja laicizma v državnih šolah ni moglo izpodjesti trdnih temeljev oznanjevanja evangelija, ki so ga izvršili španski misijonarji. Vera v paragvajskih prebivalcih je ostala kljub temu mnogo močnejša, kakor jo imajo katolici drugih južnoameriških držav.

Od maja 1956 do maja 1957 je ves narod v Paragvaju obhajal duhovniško leto. Dosegli so tak uspeh, da ga bo mogla šele zgodovina cerkvenega življenja v Paragvaju pravilno oceniti. To leto je zbudilo živo zavest, kako nujno so potrebni duhovniki, pridobivalo vernike, da so v ta namen molili in jih vnemalo za sodelovanje pri njihovi vzgoji. Nabrali so tudi za 15 milijonov guaraniés (15000 dolarjev) prispevkov. Toda resno prizadevanje, da bi vzgojili več duhovnikov, s tem še ni končano. Paragvajski škofje namreč organizirajo dan „župnijske skupnosti“.

Pomanjkanje duhovnikov v Paragvaju je najvažnejše vprašanje, ki ga je treba čim prej rešiti. Ob koncu leta je bilo v tej deželi 325 duhovnikov. Med temi je bilo samo 172 duhovnikov v dušnem pastirstvu. Večje število duhovni-

kov je potrebno tudi zato, ker nasprotniki še vedno napadajo načela, ki jih Cerkev brani. Žosistovska organizacija, kršćansko socialno gibanje, poseben odsek delavcev Katoliške akcije, Katoliška akcija sama, Radio „Charitas“ in še več drugih ustanov se trudijo skupno s cerkvenim načelstvom, da bi narodu ohranili njegovo bogato duhovno dediščino in odbili napade njegovih glavnih sovražnikov, ki so: laicizem, brezbožni materializem in protestantizem.

Paragvajska pokrajina zahodno od reke Paragvaj pripada v cerkvenem oziru apostolskima vikariatoma Chaco Paraguyo in Pilcomayo. Prvega upravljajo salezijanci, ki imajo 14 duhovnikov, med katerimi so 4 Paragvajci. Drugega pa oskrbujejo Oblati Marije Brezmadežne, ki imajo 18 duhovnikov, med katerimi so 3 Paragvajci. Glavna ovira apostolskega delovanja v tej pokrajini je njena velika razsežnost. Obsega namreč dve tretjini vse dežele. Oba vikariata imata neizmerne gozdove, v katerih živi okoli 17.000 poganskih domačinov. Zaradi oddaljenosti nekaterih krajev vanje kultura še ni mogla prodreti. Zdaj se obema vikariatoma obeta nova, lepša bodočnost. Chaco je že v polnem razvoju. Novi petrolejski vrelci zelo pospešujejo civilizacijo med prebivalci teh krajev. Tudi mesto Marshall Estigarribia v apostolskem vikariatu se izredno hitro razvija. Skozi to mesto gre tudi petrolejski vod, ki bo združeval Bolivijo z Asuncionom in bo prečkal ves Chaco. Ta del Paragvaja preživlja tudi v katoliškem, verskem oziru odločilne ure. Tu živi nad 7.500 protestantov, ki imajo velik vpliv. Število katoliških duhovnikov pa je zelo majhno; za več kot 50.000 prebivalcev skrbi samo 18 katoliških duhovnikov.

Izredni nujni nalogi, posredovati tistim, ki še ne poznajo Kristusa, milost odrešenja in nadnaravnega življenja, se zdaj pridružuje nevarnost, ki jo prinaša

V misijonu San Leonardo v paragvajskem Chacu deluje že dolgo vrsto let slov. misijonarka Serafina Černé. Na zgornji sliki jo vidimo (na skrajni desni) v družbi novokrščencev. Spodaj : s. Černe nadzoruje zaupane Indijanke pri zabavi

s seboj napredek. Ta nevarnost je materializem, ki more mnogo Paragvajcev potegniti na napačno, pogubno pot. Opора, na katero se more Cerkev naslanjati v tem delu Paragvaja, je le malenkostna. V apostolskem vikariatu Pilcomayo je bilo pred kratkim zgrajeno eno nižje sementišče, ki ima 9 gojencev. Apostolski vikariat Chaco Paraguayo pa ima samó enega bogoslovca filozofa. Tudi ostale

škofije zelo potrebujejo duhovniškega naraščaja.

Cerkev v Paragvaju je sicer mlada, vendar pogumno in odločno koraka proti svojemu cilju. Ker se resno prizadeva, da bi katoliška vera dobila vpliv tudi na javno življenje, zasluži, da bi jo izdatno podprli vsi duhovniki in katoličani v njeni odločilni uri.

GREGOR MALI

TRIJE ROŽNI VENCI

V.

V sobi jetniške celice so sedeli na pógadih: Potočnik, Hanzej, Planinšek, Robnik in Novak. Buljili so v polmrak in vsak po svoje ugibali o bodočnosti. Štirinajst dni so že v tej luknji. Le enkrat na dan jih posamično odvedejo na zasliševanje. Prvi se je vrnil Planinšek s sledovi udarcev. Drugi dan je bil Hanzej ves marogast po obrazu in rokah. Zadnji, ki jih je dobil, je bil Novak.

Včeraj so sunili v sobo napol nezavestnega Hanzeja. Kri mu je polzela pa stegnu in po plečih.

„Zakaj nas takoj ne pobijejo? Bolje bi bilo, kot pa da nas bodo počasi,“ je obupaval Planinšek.

„E, pobili nas menda ne bodo,“ je upal Potočnik, ki se mu je kri pocejala po laseh za ovratnik.

„Kmalu bomo podobni staroveškim očakom,“ se je Novak skušal šaliti in zaobrniti pogovor drugam, „vsaj brade imamo že kar čedne.“

Pa jim ni bilo za šalo.

Drugi dan je Potočnik videl ženo in otroke. Ko so ga gnali na zaslišanje, je za hip pogledal na dvorišče, kjer so se žene z otroki sprehajale v krogu. Zažvižgal je in dvignil roko. Pogled vseh se je obrnil na hodnik v prvem nadstropju. Zdaj ga je zagledala žena in ga spoznala. Otroci ga niso.

V sobi za zasliševanje je bilo kot vselej:

„Franz Potosnig, zadnjikrat vas opozarjam, da priznate sodelovanje s partizani.“

„Kako morem priznati, česar ni bilo? Če so dva večera prišli, kaj jaz morem zato? Na samem je kmetija, orožja ni-

mam, kar torej ukažejo, to moram dati. Drugače pa bi streljali.“

„Ne gre za to. Povejte mi, kakšne načrte ste kovali?“

„Saj sem vam že desetkrat povedal, da nobenih in nikakšnih.“

„Pri „šnopsu“ se da lepo govoriti. Resno vas svarim, da ne tiščite z glavo skozi zid. Oslobojenje, pobiti „okupatorje“, — a? In Potosnig bo župan — ha-aha!“

„Nikdar nisem imel takega stremljenja.“

„Licemerec, dobro se pretvarjate!“

„Nič se ne pretvarjam.“

„Ti bom že zlomil tilnik,“ ga je začel tikati vselej, kadar se je začel jeziti.

„Usmilite se mene in drugih...“ ni dokončal stavka. Gorjača je padla preko pleč. Zgrabilo ga je, da je skočil pokonci, pa se je v istem trenutku spomnil otrok in žene. Zato je s silnim naporom pohlevno zaprosil:

„Gospod Hrastnik...“ zopet ga je udarec prehitel, da bi dokončal.

„Ti me poznaš...?“ Še ga je oplazil. Potem pa je sedel za mizo in nenadoma mirno vprašal: „Ali me tudi drugi poznajo?“

„Da.“

„In kaj rečejo?“

„Nič ne rečejo,“ je prvikrat lagal Potočnik.

„Pojdi!“ Nepričakovano ga je po nekaj minutah zasliševanja izpustil. Paznik ga je odvedel v celico.

Na vrsti je bil Planinšek.

Paznik je pozneje povedal, da je slišal vpitje, udarce in da so ga potem odnesli v mrtvašnico. Nekateri so dejali, da „se je sam obesil“, drugi pa, da ga je Hrastnik ubil.

Hanzej je trdovratno molčal. Niti naj-

hujši udarci ga niso pripravili do besed. Ko so ga pahnili k drugim, je nekaj časa zbiral misli, potem pa poudaril: „Ko bi bil ono noč Hermana pahnil v klisuro, bi mi danes ne trpeli. In koliko jih bo še! Kragulji! Kragulji!“

Zopet je Potočnik imel srečo, da je videl svoje. Jerica mu je pomahala in dala neko znamenje. Tega ni razumel in ga zdaj premišljuje. Kaj bi pomenilo: tri, potem trije krogi in še en gib, ki ga ni mogel več razložiti. Nekaj važnega gotovo, o tem ni dvoma. Otročarij mu ne bo pravila.

Ko je paznik prinesel koruzni močnik, mu je namignil, naj mu sledi. Nezaupno je pogledal, vendar je brž vstal in stopil za njim. Na hodniku mu je šepnil nekaj v nemščini, a ga ni prav nič razumel. Le gledal ga je. Paznik se prizadeva, da bi mu dopovedal, zato zloguje: „Frau Gertraud... versprechn... drei Rosenkränze... jeden Tag.“ Potem ga je okrenil in potisnil k drugim.

Potočnik skoro ne more spraviti nezablenega koruznega močnika vase. Po ušesih mu zvenijo paznikove besede. Zamisljen je legel na prične, a ni mogel zaspati. Okrog polnoči, ko je smrčanje sojetnikov stresalo zatohli zrak, je začutil, da Novak ne spi. Stegnil je roko in tipal proti njemu.

„Kaj pa je?“

„Mislim sem, ti znaš malo nemški, povej mi, kaj pomenijo besede: „Versprechen“ in „Jeden Tag“?“

„Obljubiti“ in „Vsak dan“.

„A-a?“ V hipu se mu je posvetilo.

Novak je zaspal, Potočnik pa je vrtal: „Obljubiti — Vsak dan — Tri rožne vence. — Jerica, o Jerica! — Obljubim, Marija, obljubim! Sveto obljubim! Samo reši nas!... Marija, reši nas!... Vsak dan tri... Marija, obljubim!“

Dalje ni prišel. Pa saj je bilo dovolj. Ni bilo dvoma, da ga Marija ne bi uslišala, s to molitvijo je proti jutru le zatisnil oči.

VI.

„Hrastnig tot!“ je zašepetal paznik Potočniku, ko je drugi večer ječar prinesel večerjo v celico. Sam se je ustrašil lastnih besed. Toda vedel je, da mora povedati.

Vsi stanovalci celice so osupnili. Nemo so ga gledali, paznik pa je zaklenil in se oddaljil.

Prvi je prišel do sape Robnik: „Bog se ga usmili!“

Hanzej pa: „Po pravici povem, da težko izrečem podobno besedo. Pa naj bo! Bog mu odpusti, jaz mu tudi.“

Novak grebe s prsti po gosti bradi in po skuštranih laseh: „Zdaj pa že vem, zakaj danes nismo šli na zaslišanje.“

„Njega zdaj že Bog zaslišuje,“ je preedel misli Robnik.

Tako so modrovali pozno v noč.

Potočnik spet ne more zaspati. V temi se ozira proti vratom. Zdaj, zdaj se morajo odpreti, da pojejo domov. Le kje so najmlajši štirje? Trije so pri Jerici, videl jih je. Morda bomo že jutri doma? Kar prepričan je, da se morajo vsak trenutek odpreti.

Zjutraj se odpro in paznik jih pozove na zaslišanje. Prvi je bil Potočnik. Zasliševal ga je prileten mož. Po narečju bi sodil, da je bil iz gornje Koroške. Zelo natančno je hotel vedeti vse okolnosti in podrobnosti. Potočnik je govoril kot še nikoli. Tako lahkega se je počutil. Tudi rane ga niso preveč skelele. Tri ure ga je zasliševal, potem ga je paznik odvedel v celico.

Hanzej, ki je sledil, je prišel v hudo zadrego, ko je bilo treba odgovarjati o Hermanu. Grizel se je, zakaj se je tako zagovoril, da ga je omenil. Ni ga hotel potlačiti, rešiti pa ga ni mogel več. Revez, morda bodo še njega zaprli in topli, kot so nas.

Robnik in Novak sta opravila oba v eni uri.

Popoldne istega dne nenadoma zaskrtnejo ključ v zarjaveli ključavnici.

Paznik je držal v roki protokol. Važno se je postavil med vrata in iskal. Potem je bral: „Franz Potosnig, Hans Potosnig wurden frei gelassen... Alle anderen werden nach Klagenfurt versetzt...“ (F. in H. Potočnik sta izpuščena, vsi drugi bodo poslani v Celovec).

V teh dveh stavkih je bila zapopadana usoda prebivalcev celice. Ko bi bil paznik sekal z mečem, ne bi tako živo skelelo kot pa pravkar izgovorjene besede. Tudi Potočnika je, navkljub temu, da so bile zanj odrešenje, zbolelo v dno srca. Biti premeščen v Celovec, je značilo, obiskati še eno postajo pred Dachauom. Ni se mogel zbrati, niti se ni razveselil, usoda sostanovalcev ga je globoko potrla. Šele čez čas, ko je bilo treba zapustiti celico, se je s pretrganimi stavki poslovil od njih.

Pred jetnišnico ga je čakala Jerica s tremi otroki. Rekli so ji, da pride tudi Franci, toda kar ni mogla verjeti. Potihoma je rotila Marijo, da ji ga da. Ko pa ga zagleda na vratih, se ji vlijejo iz oči solze veselja in hvaležnosti

„Marija...! Franci...!“ Privihala je predpasnik iz glota in si z njim zakrila obraz.

„Bog bodi zahvaljen!... Pojdimo...! Kje pa so otroci?“

„Upam, da so pri Dolinšku.“

„Pojdimo ponje.“

Res so jih našli tam.

Kar peš so jo mahnili po dolini nav-

zgor, saj ni več, kakor tri ure hoda. Kakopak, saj niso imeli počenega groša, izposojati si pa tudi niso mogli. Dospeli so že v trdi temi. Zbiti in lačni, oslabljeni od lakote. Otroci so prosili kruha.

Tedaj so šele opazili, da je hiša do zadnjega izropana. Nihče jim tega ni povedal. Iz obzirnosti.

Že se je mislil spustiti v dolino, da bi kjerkoli poprosil za karkoli, ko se prikaže Strmčevka, oprtana s košem in med klepetanjem začne zlagati jedila iz njega.

Strmčevka je bila ena najrevnejših bajtaric v fari.

Ko sem bil zadnjikrat pri Potočniku na obisku, smo zmolili jutraj en del rožnega venca, zvečer pa dva. To se vrsti pri tej hiši leto in dan, v petek in svetek. Obljubo dobro držijo.

Hanzej je čez teden dni prikrevsal domov, pa je v nekaj tednih umrl. Folteja so ubili partizani, ko se je branil dati najlepšo teličko na planini. Planinškovi so vsi umrli v Dachau-u. Domačijo so Nemci požgali, „da partizani ne bi imeli zatočišča“. Za Novakove in Robnikove pa še tistikrat niso nič vedeli.

Taka je bila zgodba slovenskih ljudi v onih letih groze. Ne pozabimo je sedaj ko se nam dobro godi. Kajti vse se še lahko povrne in tedaj bodo poslednje stvari hujše od prvih...

—x

LUČKA PLAPOLA

*V cerkvi lučka večna
mirno plapola;
zdi se, da pozdravlja,
moli Jezusa.*

*V hostiji presveti
noč in dan živi,
pot nam razsvetljuje,
milosti deli.*

*Vsak dan se daruje,
v hrano nam daje,
vedno vabi, kliče:
„K meni pridite!*

*Lučke mi prižgite
v vernih srcih vsi,
meni podarite
cvetje svojih dni!“*

Gregor Mali

PRVA SPLOŠNA AVDIJENCA PAPE- ŽA JANEZA XXIII.

V sredo, 10. decembra 1958, je bila v dvorani za blagoslov prva splošna avdi-jenca sv. očeta, papeža Janeza XXIII. Sprejel je skupine romarjev iz Italije in drugih dežel ter mnogo posameznikov.

Sveti oče je govoril s svojega prestola najprej v italijanščini. Opozoril je navzo-če, da mu je posebno všeč to, da spreje-ma množico, ki jo sestavljajo verniki raz-ličnih narodov: Italijani, Francozi, An-gleži, Španci itd. Vez iste vere združuje vse z najvišjim pastirjem, ki je samo eden — papež. Potem je sveti oče govoril o lastnosti in značilnosti te edinosti.

Jezus je izbral 12 apostolov; med nji-mi tudi Petra in mu je rekel: „Ti si Peter — Skala — in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev.“ Sveti Peter je umrl v Ri-mu. Zato je tu njegov naslednik. Drugi apostoli so šli po vseh krajih sveta, ki so bili tedaj znani in na vse strani nesli Go-spodovo blagovest. Toda vsi so bili vedno združeni s Petrom. Z njim so bili enega duha in z njim so tudi delali. Če so v po-dnežjih časih nekateri zašli in postali od-padniki, se je to zgodilo zato, ker so za-vrgli Kristusovo Cerkev in niso več pre-jemali od nje življenjske moči. Samó ka-toliška Cerkev je ohranila pravo edinost. To prepričevalno dokazuje tudi ta avdi-jenca, v kateri so osebe različnih naro-dov in vse izpovedujejo isto vero. V Ri-mu morejo množice z vseh celin poklek-niti na grob prvaka apostolov, morejo videti papeža, morejo obiskati njegovo stolnico svetega Janeza, ki je prav zato mati in glava vseh cerkva v mestu in po svetu.

Vendar pa ima katoliška Cerkev že drugo krasno, zelo značilno lastnost. Cer-kev je ena sama velika družina. V vsaki družini pa je ena oseba, ki jo vedno spremljata posebna dobroti in ljubezen — mati. Družine, ki izgube mater, so nesrečne, zapuščene in okrnjene. Cerkev

ima vzvišeno mater, Mater samega Je-zusa. Cerkev je vedno hvaležna Jezusu za ta dar in za besede, ki jih je izrekel pred smrtjo na križu, ko se je ozrl na mater in zraven stoječega učenca, potem pa rekel Mariji: „Glej, tvoj sin!“, učencu, apostolu Janezu pa: „Glej, tvoja mati!“

Vse v Cerkvi nas opozarja na to ne-izrekljivo in vesoljno Marijino materin-stvo do vseh odrešenih. Bliža se božič. Spet se bo ponovila skrivnost Gospodo-vega rojstva, pri katerem je imela Devica Marija tako velik delež. Preteklo bo kma-lu eno leto, ki je gledalo izredne sloves-nosti in dokaze pristrčne pobožnosti in vdanosti do presvete Device ob stoletnici njenih prikazovanj v Lurdu. Kaj drugega je vse to, kakor stalno ponavljanje tega, kar pravi isti sveti Janez v svojem evan-geliju: „In od tiste ure jo je učenec vzel k sebi“ (Jan 19, 27)? Vsak hoče skazo-vati tej Materi vdano ljubezen. Nad vso združeno katoliško družino, nad vsemi duhovi in senci sije žarek varstva Marije, Jezusove in naše Matere.—

Ko se je pleglo ploskanje, ki je sle-dilo papeževemu prvemu govoru, je sveti oče nadaljeval svoje opomine v franco-ščini, angleščini in španščini. S tem je zelo razveselil vernike in romarje, ki go-vore te jezike. Vzpodbujal jih je, naj po-množijo vero in živijo krščansko življe-nje.

PAPEŽEV GOVOR ROMARJEM IZ BERGAMA

Vaša navzočnost, ljubi bratje in sino-vi iz Bergama, je zaradi nagibov, ki so vas privedli k tej svečanosti pod veli-častne oboke vatikanske bazilike obenem z drugimi mnogimi našimi sinovi, ki so vsi bratje po veri in pripadajo različnim škofijam v Italiji in po svetu, za naše oči in še bolj za naše srce povod vse-stranskega, globokega, pa tudi izredno blagoslovljenega veselja. Zahvaljujemo se vam in čim prej želimo razliti s polnimi rokami na vas prvine svojega blagoslova.

Hvaležnost do vas, ki ste tu navzoči in do vseh, ki jih zastopate in nosite v srečo, je živa in prisrčna.

Služba Gospodovega usmiljenja, s katero obdaja našo osebo, ne jemlje v ničemer naši duši ponižnosti in ubožstva. Pa Nas tudi ne ovira, da bi se ne udeleževali zahvalne pesmi Gospodu, ki jo vi že mnogo dni opravljate pred oltarji in vedrega veselja vaših domov, s katerim se spominjate svojega rojaka.

To, da je izbral Gospod na naši zemlji, polni čudovite, pristne in globoke pobožnosti, delavne in stanovitve velikodušnosti, zdaj novega papeža tako, kakor je storil s starodavnim ljudstvom, ko je vzel iz njega malega Davida od betlehemskega pastirjev, napravil iz njega varuha velike apostolske tradicije, zapečatene s krvjo njegovega Sina, vse to je za Nas, ki vam zdaj govorimo, tak dogodek, da Nas sili, da odvežemo svoje obušalo, da bi tako mogli iti h gorečemu grmu, kjer nas čaka božja ljubezen in Nas že tudi povziva.

Vse je Gospodova milost

To, da bi pokazali dobrote, ki jih je Bog skazal Nam in vam, je povod za vzvišene misli, ki jih moremo bolj raztegniti, kakor je primerno za to bogoslužno opravilo.

Pravzaprav je dobro in prijetno kake družine, kake škofije, kake vasi v tem, da se vsi zavedajo, da so bratje in skupno molijo istega Očeta usmiljenja, ki z bogastvom svoje milosti prešinja in obdaja vso Cerkev. In to — kar že danes ugotavljamo s svojimi očmi — je že prvi sad časti, ki jo je Gospod hotel dati vsej bergamski Cerkvi po osebi enega izmed njenih sinov.

Iz prve misli izvira druga, ki vsakega izmed nas spodbuja, naj se odlikuje ne v praznem častihlepju, ampak tako, da bo trden v načelih in skrbno sodeloval pri delu za skupni blagor in pri vsem, kar pospešuje čast in povišanje svete Cerkve.

Gospod je v svojih skrivnostnih sklepih določil, da smo bili v svojem duhovniškem življenju v zvezi z Vzhodom in Zahodom, z ljudmi mnogih dežel in različne vzgoje. Zato smo ob mnogih priložnostih mogli slišati pohvalo o goreči veri

in o izredno velikodušni pobožnosti bergamskega ljudstva. Lahko si mislite, da je bilo to za Nas vedno povod radostnega ponosa in velike spodbude.

Če bi sodili — kakor se večkrat dogaja — samo s človeškimi vidiki, bi mogli misliti, da bi bila to vrzel, če bi škofiji, ki po vsem svetu tako slovi zaradi gorečnosti svojega verskega prepričanja in zaradi odličnih del katoliškega udejstvovanja, ne imela doslej časti, da je iz svojega področja posredovala najvišjega predstavnika, z največjim cerkvenim dostojanstvom. Bergamo, ki je imel v teku stoletij svoje mučence, svoje slavne svetnike, velikodušne in junaške misijonarje, učenjake, prelate, častitljive škofe, različne kardinale svete Cerkve, ima danes svojega papeža, ki je sicer res služabnik božjih služabnikov, vendar tudi sin njegove zemlje in njegove svete tradicije.

Bogoslužni predpisi o osebi novega izvoljenca določajo, da morajo večkrat vsi pastirji na tla pred njim, ki je Kristusov namestnik. Dovolite, da vam zaupno in z globoko ginjenostjo, ki jo vedno znova čutimo, povemo: Tisti, ki najbolj čuti potrebo, da se vrže na tla in zgrudi pred Očetom usmiljenja v ponižni, tihi molitvi, smo najprej Mi sami. Bratje in sinovi iz Bergama! Vi berete to v našem sreču in ne potrebujete več besed o tem. Zato se pridružite naši izpovedi, naši molitvi in naši pesmi.

Papeževa in njihova odgovornost

Prav zato ne smete biti nevoljni, če vas spomnim, da odgovornost, ki je položena zdaj na naše rame, predstavlja na nek način novo odgovornost, ki jo imajo vsi vaši posamezniki, duhovniki in verniki, vaše tako ljubljene in krepkosti družine in vsa bergamska Cerkev. To, da morete reči vsemu svetu, da ste dali novega papeža, naj vas spodbuja, da se boste prizadevali, da boste vedno bolj vredni te časti in z vedno bolj gorečo vnetostjo izvrševali vzorna dela za vesoljno Cerkev.

Vse to pa je predvsem odvisno od Gospodove misli! Odgovornost, ki smo jo res prevzeli s strahom in trepetom, pa tudi z zaupanjem in vedrostjo, osrčuje zmagovalno božje pomoči, ki spopolnjuje

pomanjkljivosti narave, brani pred napadi zlobe in utrjuje dobre sklepe vsakega dneva ter sladi neizogibne življenjske težave na zemlji tako, da jih usmerja proti nebeškim ciljem, v katere je vedno uprt naš pogled. Zvestoba pretekli tradiciji je zagotovilo srečno bodočnost.

Dovolite, da vam v spomin na svojo skromno osebo, ki jo vi, ko se vračate v Bergamo, puščate v njenem svetem in strašnem poslanstvu, zapustimo krasne svetopisemske besede, ki se nanašajo na bogoslužje praznika svetega Pija X., katerega ime in spomin kot beneškega patriarha in pastirja vesoljne Cerkve Nas vedno spremljata.

„Jaz sem ti govoril v videnju tvojih svetnikov. Ti si rekel: Glej, povišal sem iz svojega ljudstva tega svojega posebnega ljubljena. On je David, moj služabnik; posvetil sem ga s posebnim maziljenjem. Moja roka ga bo vzdrževala in moja roka bo njegova moč.“

Naši ljubljeni sinovi! Skrivnost našega življenja je v božjih rokah. Treba je le v pravičnosti in svetosti vedno hoditi proti nebesom in dajati zgled v delih krščanske ljubezni in čistosti. Svojim rojakom želimo, da bi Mi in oni mogli doseči tisto življenjsko popolnost, tisto gorečnost in v krščanski in katoliški delavnosti, da bi vtisnili skromno, toda močno in trajno znamenje svojega življenja in svoje službe v letopise božje Cerkve.

Ko smo prišli do te točke, se radostno dviga in širi Naš pogled preko vseh tukaj navzočih naših rojakov iz Bergama na vse, ki so danes pri Nas ob grobu prvega papeža v Rimu, ki vedno pri-
vlačuje oči in srca.

Papeževa beseda o katekizmu

Zato pozdravljamo s pristržno radostjo skupine Italijanske Katoliške akcije moške in ženske mladine, goreče in strnjene, ki se odlikujejo v ljubezni, v učenju katekizma in v cerkvenem petju, za kar zaslužijo papežovo priznanje.

Ljubljeni sinovi! Katekizem je knjižica, ki združuje v sebi — ni sicer potrebno, pa vendar primerno to poudarjati — resnico in ljubezen in vodi vsakega izmed nas v sedanosti in prihodnosti. Pre-

pričani smo, da boste vsako leto vedno bolj cenili ta očetovski opomin.

Zaupno vam povemo, da Nam v Benetkah, ki so bile in so še zdaj najljubša dušnopastirska skušnja našega življenja, ni bilo ničesar bolj všeč, kakor pospeševati pouk katekizma in opominjati duhovnike in vernike, ki so se zanimali za to vprašanje, z resnim in prosečim glasom, naj spolnjujejo sveto dolžnost, ki jo izraža beseda „učite“, to se pravi, naj poučujejo Kristusov nauk.

Marija je naša luč

Današnji tako velik praznik (8. december) nas spominja na Marijo, Brezmadežno in dviga misli vseh, ki smo zbrani v tem vatikanskem svetišču k njej. Pripovedujejo, da je tedaj, ko je sveti oče Pij IX. 8. decembra 1854 bral bulo o proglasitvi njenega brezmadežnega spočetja za versko resnico, prodril sončni žarek v svetišče in objel sveto papežovo osebnost. Naša nebeška Mati je luč, ki razliva svoje žarke na vse strani, prinaša veselje, krepi dobro voljo in razsvetljuje duše, da se čutijo med seboj sestre.

K tej božji Materi, ki je vedno pripravljena posredovati Jezusa vsem, ki so odrešeni po njegovi krvi, se dviga molitev vsakega posameznika in se spreminja v splošno prošnjo, da bi nam posredovala izobilje nebeških dobrot, da bi milost zmagala nad naravo, naša zaupna izročitev Bogu pa nas varovala sedanjih in bodočih nevarnosti, da bi gradili na pesek in se vznemirjali za prazne reči, očiščevala srca ter dajala trdnost in navdušenje našim korakom, da bi prišlo božje kraljestvo v duše, v družine, v verske in javne ustave in v vse človeštvo. Tako naj se zgodi!

ZASTOPNIKI ZVEZE CERKVENIH

USTANOV PRI PAPEŽU

Sveti oče je 28. decembra 1958 sprejel udeležence XII. skupščine Zveze ustanov odvisnih od cerkvene oblasti. Vodili so jih kardinal Jožef Pizzardo, načelnik svete kongregacije za semenišča in vseučilišča, mons. Staffa in pater Giampietro, predsednik Zveze ustanov, odvisnih od cerkvene oblasti.

Kardinal Pizzardo je predstavil sve-

temu očetu skupino in mu v imenu Zveze izrazil sinovsko vdanost. Omenil je, da so v advijenci tudi zastopniki moških in ženskih zavodov, ki jih vodijo škofijski uradi, redovniki in redovnice, ki so se zbrali v Rimu, da bi skupaj razpravljali o katoliških vzgojnih vprašanjih. Pod ta vprašanja spada: 620 višjih in 1615 nižjih srednjih šol, ki imajo približno pol milijona učencev; 2.200 osnovnih šol in 11.000 otroških vrtcev, kjer se vzgaja približno 1,200.000 otrok. V celoti imajo te šole 2 milijona učencev.

Ko je potem kardinal prosil svetega očeta za blagoslov, da bi jim dajal tolažbo in pomoč v tako težkih nalogah, mu je omenil, da bo zveza leta 1959 v spomin okrožnice o krščanski vzgoji (Divini illius Magistri) podrobno preučevala dragoceno listino, ki je vedno sodobna. Obljubil mu je tudi, da bodo zastopniki Zveze vedno vse sile posvečali dušam, ki so jim zaupane, sveti Cerkvi pod spretnim in očetovskim vodstvom papeža, ki mu želijo, da bi mu Gospod podelil dolgo in srečno papeževanje in obilno mero božje pomoči.

Sveti oče se je nato kardinalu in vsem v imenu katerih je govoril, zahvalil za izraze vdanosti in jih priporočil svetnikom, ki so se odlikovali v vzgoji in poučevanju ljudi, posebno svetemu Janezu Krstniku Salskemu in svetemu Don Boscu, ki so povzročili izredni razcvet krščanskega življenja s svojim delom, ki ga danes nadaljujejo njihovi duhovni sinovi. Ne smemo prikrivati, da se na obzorju pojavljajo sence nekaterih težav. Kardinal jih je zelo obzirno omenil. Vendar vsa sreča trdno verujejo v zmago. Miroljubna borba za svobodo šol je zelo važna, ker je večina ljudi pod vplivom krščanske civilizacije in živi na svetu, ki ga napaja luč

evangelija. Jezus je podlaga in plamen vsega življenja.

Duhovniki morajo vestno zbirati vsak dan žarke luči, ki žaré iz brevirja in evangelija in navduševati ljudi, posebno tiste, ki poučujejo in vzgajajo, da bodo izvrševali dela krščanskega usmiljenja in vdano, potrpežljivo prenašali nasprotovanja in osebe, ki jih povzročajo. Papež se je v svoji mladosti zelo zanimal za svobodo vere in šole. Lombardski škofje so izdali važno listino, ki je zbudila velik odmev v tisku in javnosti. V njej so poudarjali, da imajo katoličani pravico do svobode v veri in v šolah.

Slednjič se je papež zahvalil Gospodu, ker se obeta razcvet toliko gorečih src. Spomnil je svoje ljubljene sinove, da je Jezus pot, resnica in življenje. Svoj govor je končal z Gospodovimi besedami, ki jih je govoril apostolom, naj vestno opravljajo svojo apostolsko nalogo, ker so sol zemlje.

SVETI OČE MED GOJENCI ETIOPSKEGA ZAVODA

Sveti oče Janez XXIII. je 6. decembra 1958 med popoldanskim sprehodom po Vatikanskih vrtovih prišel skupaj s predstavniki in gojenci Papeškega etiopskega zavoda, ki so bili prej obveščeni, naj bodo ob štirih popoldne pri Lurški votlini. Vsi zbrani so svetega očeta sprejeli z navdušenim in radosnim ploskanjem. On pa je stopil iz avtomobila, se smehljač obrnil k njim, jih pozval, naj vstanejo in jim dal poljubiti svojo roko. Vodja zavoda, p. Vid de Bossum pa mu je enega za drugim predstavil. Papež se je z njimi potem pol ure ljubeznivo pogovarjal.

Končno je z njimi molil tri zdravljarije in molitev „Pozdravljena Kraljica“ pred Lurško Devico ter prijeten sestanek zaključil z apostolskim blagoslovom.

Varčnost je hči zmernosti. Kjer ni zmernosti, tam tudi ne moremo govoriti o varčnosti. Varčnost, če se je človek navadi od mladosti, je pravo premoženje, ki ga dobe otroci na življenjsko pot in ki jim vse življenje nosi obresti. (Škof Ketteler)

MEJA

GREGOR HRIBAR

KDOR DRUGIM JAMO KOPLJE...

Prav v tem trenutku, ko bi se gošpod Simon in Zoppernigbäuerin vsak po eni strani nove meje morala odpraviti proti severu na pot, je Sršenka pričela z metlo silovito groziti Molotovu, ki je zabijal kol v novi grob.

Predno bi odšel z božje njive, je dušebrižnik hotel vedeti, zakaj se Coper-nica dere na Molotova in mu žuga z metlo. Dela to po Titovem naročilu ali na lastno pest? Ima njeno neobičajno vedenje politični ali zgolj osebni značaj?

Ako pride med Sršenovo in Molotovom do resnega spora, se vsekakor utedne tudi prijateljsko razmerje med Belgradom in Moskvo ohladiti. Sršenka bo zlahka pregovorila Tita, da bo prelomil stike s Kremljem, kar bo spet svetovni dogodek prve vrste, ki mu njegovega ozadja ne bo znal nihče zadovoljivo razjasniti.

Gospod Simon se je nagnil, da vidi nagrobni napis groba, ki je Molotov vanj zabijal kol z nezmanjšano silo. Upal je, da mu bo napis pojasnil Sršenkin bes kot mu je tudi malo preje napis na sosednjem grobu pojasnil Tittonijev srd.

Ni se motil. Napis mu je vse povedal. Glasil se je: Hier liegt Ursula Sehrschön, geb. Wuzella...

Slemeniški župnik je zlahka razumel svojo faranko. Kaj se ne bi razburjala, če pa zabijajo kol, ki bo nosil del novečasne državne meje, prav v grob njene blagopokojne matere! Hkrati mu je tudi postalo jasno, zakaj je Reber predlagal, da se kol zabije v grob stare Sršenke. Hotel je na ta način poslabšati odnose med Dunajem in Moskvo po eni, med Bel-

gradom in Moskvo po drugi ter med Belgradom in Dunajem po tretji strani. Kako grda je angleška politika! Še tedaj, ko na videz dela za mir, pripravlja vojsko.

Dušebrižnik se ni mogel prav spomniti, kdaj so zemeljske ostanke stare Sršenke prenesli s Slemenice na goriško pokopališče. Še pred nedavnim je videl na slemenškem pokopališču kajzarico, ki je jokala na grobu svoje matere. A že mora tako biti, saj stoji na križu srebrno na črnem zapisano njeno ime. Za vse svete je dala Zoppernigbäuerin križ na novo prepleskati, da bi ob birmi grob škofu pokazala. Sedaj po pač morala klicati nadškofa Karla Margottija iz Gorice, da ji grob blagoslovi.

Ob misli na pobožna škofa Jožefa in Karla je gospod Simon kakor po razsvetljenju od zgoraj hipoma uvidel, da je že v tretje krivo sodil svojo faranko. Zoppernigbäuerin ni bila časnikarica, še manj zastopnica Avstrije — na mednarodne seje so vendar hodili drugi gospodje, da so ondi poveličevali in svetu za zgled stavili vzorno koroško dvojizično šolstvo! — niti ne Titova osebna prijateljica — le kaj naj bi on z njo počel! Manjka se mu v Jugoslaviji mlajših in čednejših! — ne! Zoppernigbäuerin je prišla le molit na grob svoje matere in je prinesla s seboj metlo zgolj zato, da pomete okrog groba. Prišla je v resnici ravno še ob pravem času, da prepreči oskrunjenje materinega groba. Kar sram je bilo gospoda Simona, da je tako slabo mislil o svoji ovčici.

A to pozno spoznanje niti ni bilo edino te vrste. Ko se je namreč dušebrižnik ob tej priložnosti spet in spet

ozrl v Molotova, se mu je zadel začuda sličen z Bogatajevim Hubertom.

Radoveden kakor je bil, je gospod Simon hotel ugotoviti, ali so tudi drugi trije ministri, ki Molotovu strežejo, komu podobni. Ni bilo majhno njegovo presenečenje, ko je opazoval drugega za drugim. Ko je natančno pogledal Amerikancu v obraz, se mu je zdel zelo zelo podoben Steinerju. Skoraj čisto tak je bil Marshall, kakor sinoči Steiner v gostilni. V naslednjem trenutku je dušebrižnik v Francozu že odkril čudovito podobnost z Ruhdorferjem...

Slemeniški župnik ni mogel ugotoviti, ali se mu sanja, ali se je sinoči preveč opijanil, ali celo uma greša, ali pa je vse res, kar se mu dozdeva. Odločil se je za zadnjo možnost, da je namreč pri polni zavesti, in hkrati sklenil, da mora doumeti še to, komu je podoben Anglež. A najsi je še toliko napenjal oči in si ogledoval Reberja, se ni mogel prav spomniti, kje je že nekoč videl zoperni obraz človeka, ki je bil na moč podoben Angležu, če že ne istoveten z njim.

Kljub temu je dušebrižnik približno vedel, kake vrste ljudi ima pred seboj. Rad bi le še vedel, kje se nahaja. Ali je res na goriškem pokopališču, ali pa se je vse to, čemer je bil slučajno nema priča, morda dogajalo na slemeniškem pokopališču?

Zmeden se je ozrl naokrog. Richtig! Ob strani je opazil svojo župno cerkev. Nobenega dvoma ni bilo več, da se nahaja na domačem pokopališču. Pred njim so ležali sami znani grobovi. Poleg stare Sršenke je ležal Johann Petautschnigg,* ki ga je Tittoni hotel po vsej sili napraviti za Giovannija Petazzija. Kaj bodo dejali Petavčniki, ko bodo opazili na očetovem grobu veliko luknjo, ki je Molotov hotel vanjo zabiti kol za razmejitveni napis. Ali se ne bodo nanj pa tudi na župnika še bolj razhudili, kakor se hu-

Spomenik na Tolstem vrhu pri Guštanju (sedaj Ravne) na Koroškem, posvečen spominu nadporočnika Franca Malgaja, ki je padel 6. maja 1919 v borbi za slovensko Koroško

duje Zoppernighäuerin? Kdo je sploh dal tem ljudem dovoljenje, da skrunijo grobove na slemeniškem pokopališču? Ali res ne vedo, da je na Slemenici edini gospodar katoliškega pokopališča zakoniti župnik?

Dušebrižnik bi ob tem razmišljanju morda zagrabil za kak kol in šel Copernici na pomoč, a je moral biti previden. Kaj pa, če je nova avstrojugoslovanska meja že stekla preko slemeniškega pokopališča? Trenutno pa mu je bilo nemogoče ugotoviti, katera polovica je še pod njegovo oblastjo in še manj uveljaviti svoje pravice do druge polovice pokopališča.

* Izg. Petavčnik

A težav s tem še ni bilo konec. Morda ti štirje možje, ki zabijajo kol, sploh niso zunanji ministri, niti njihovi namestniki, temveč le njihovi delavci. Kaj, če gre v resnici za Huberta, Steinerja in Ruhdorferja, ki po naročilu zunanjih ministrov postavljajo novo mejo. Ali pa to morda delajo celo na svojo pest, da bi se prikupili Titu?

Kaj naj bi po vsem tem pomenila njihova seja? Nemara so se kmetje le šahili iz zastopnikov zunanjih ministrov iz jeze, da so toliko koroške zemlje Titu prisodili!

Se bo sedaj še komu čudno zdelo, da je gospod Simon pričel dvomiti tudi o pristnosti Titove osebe? Kakor De Petacci ni bil De Petacci, marveč najbrž Tittoni, tako pač tudi Tito ni bil Jožef Broz iz Kumrovc ob Sotli, temveč nek čisto drug človek, ki se je prišel kregat na Slemenico. Ko si je dušebrižnik neznančev obraz z vso silo poklical v spomin, bi se najrajši udaril po svoji trdi glavi. Mož, ki ga je imel za Tita, je bil vendar na las podoben staremu Bogataju. Verjetno je stari nacist prišel dajat navodila in nadzirat postavljanje kola. Tudi Bogatajev pes je bil z njim! Le kako da si že preje vsega tega ni znal razložiti. Morda bo pa le res, da je sinoči v gostilni nekoliko preveč ponarejenega vina izpil!

Istovetiti je bilo treba le še osebo, ki se je pepirala z Bogatajem glede kola. Verjetno je bil kak Petavčnikov sin, ki ni mogel privoliti v oskrunjenje očetovega groba. Njegov odhod v podzemlje bi bil le simbolično ponazorilo, kaj bi se bilo Hubertu zgodilo, ako ne bi bil izruval kola iz Petavčnikovega groba.

Njemu je uspelo. Sedaj je na vrsti Sršenka, da reši čast svoje rajnice matere...

Dejansko je mrzla vojska med Copernico in Hubertom zadobivala vedno bolj grozečo obliko. Bilo se je resno bati, da bo prišlo do izbruha sovražnosti. Gospod

Simon je trepetal ob misli, da jih bo Zopperrighbäuerin dobila po glavi, ako bo Huberta do kraja razjezila.

V resnici je Molotova — dušebrižnik se še ni do kraja odločil za drugo podmeno — pograbila jeza. Da bi ga takole babišče zmerjalo in mu grozilo z metlo! Visoko v zrak je dvignil kladivo in zamahnil z njim po Sršenki. Skoraj bi ji bil razčehnil glavo. Toda Coperničina moč je bila v njeni metli. Spretno je z njo prestregla udarec in se mu naglo izmaknila. Molotov je zdajci v polnem zagonu omahnil in štrbunknil s kladivom vred naravnost v bližnji grob, ki je vanj še pred kratkim hotel spraviti dušebrižnika.

Tittoni je dobil prijetno družbo.

Sršenka se je od veselja tolkla po kolenih in se na glas krohotala.

Oglasil se je tudi zvon. Čeprav je bilo zvonjenje v Jugoslaviji prepovedano, je Molotovu zvonilo. Zvonili so mu v goriški stolnici in vabili ljudi k zahvalni službi božji...

Praznično zvonjenje in Coperničin krohot sta gospoda Simona predramila iz nooletnih sanj. Vsega je bilo hipoma konec. Tudi Sršenka se je nehala krohotati, le zvonjenje ni utihnilo. Ker je bil že dan, je dušebrižnik brž pogledal na uro. To pot je bila mežnarica točna. Vabila je ob pravi uri k nooletni maši.

Gospod Simon je bil od sanj utrujen kakor človek, ki je prisostvoval dolgemu in razburljivemu mehikanskemu filmu, kjer se junaki le pobijajo med seboj in vendar nihče ne umre; kjer se jezdec podijo drug za drugim, čeprav se v resnici nihče posebno ne pretegne; kjer se moški in ženske zaljubljajo drug v drugega in si obljubljajo večno zvestobo, čeprav so v resnici po večini že po trikrat razporočeni.

Vse drugo, kar je dušebrižnik videl v sanjah, si je mogel razložiti iz sinočnjega razgovora v gostilni, le množica karabinerjev na pokopališču mu od prvega tre-

ARGENTINA

Lepo priznanje. Dva slovenska duhovnika sta bila v zadnjem času postavljena za župnika argentinskih škofij. Tako je moronski škof poñudil upravo mestne župnije Ituzaingó v Vel. Buenos Airesu g. **Francu Novaku**, ki uživa med domačimi verniki velik ugled in je splošno priljubljen zaradi svojega prijaznega nastopa, izvrstnih pridig in vsestranske delavnosti. — Njegov mlajši brat g. **Štefan Novak** pa je postal župnik novoustanovljene fare Tristan Suárez blizu znanega mednarodnega letališča Ezeiza. Ker živi okrog Ezeize precej Slovencev, bo na ta način tudi njim olajšan stik s slovenskim duhovnikom in gojitev duhovnega življenja, zlasti spoved, v slovenskem jeziku. Že na veliko soboto je blagoslovil novi g. župnik svojim rojakom velikonočni žegen, 11. aprila pa je začel s poučevanjem krščanskega nauka, ki se ga bo udeleževalo 12 otrok. Morda se bo sčasoma dalo organizirati popolen slovenski tečaj na Ezeizi, kot jih je že več po drugih slovenskih naseljih okrog Buenos Airesa. — Iz vsega pa sledi koristen zaključek za vse Slovence: kjer je slovenski duhovnik, tam se razgibljujejo tudi naši ljudje: versko, prosvetno, kulturno in narodno. Spoštujmo zato svoje duhovnike, ne brskajmo samo po njih napakah, cenimo njih delo, ki ga nesebično opravljajo v dobro nas vseh, molimo še naprej za duhovniške

nutka ni šla v račune. Pa ne, da bi imel v novem letu popravka z žandarji?

Tudi tega si ni znal gospod Simon razložiti, kaj naj ima pri vsej stvari opraviti Sršenka.

Če sanje res kaj pomenijo, — si je mislil slemenški župnik na tisto novoletno jutro — me nič dobrega ne čaka, ker je bila ves čas Copernica po sredi!

poklice po naših družinah in ne pozabimo na slovensko semenišče Adrogué, ki potrebuje naše stalne materialne podpore, če hočemo, da bo še za dalj časa oblikovalo slovenske duhovnike, ki bodo v korist sicer vsem argentinskim vernikom, vedno pa bodo ohranili še posebno ljubezen do vernikov slovenske krvi, ki se pretaka tudi po njih žilah.

Od 19. aprila imajo tudi Slovenci v San Martinu svoje lastne šolske prostore. Največ zasluge za to ima družina fotografa g. Pavlovčiča. 4. januarja 1959 je ta družina ponudila dr. Alojziju Starcu, slovenskemu dušnemu pastirju v San Martinu, pravkar kupljeno stanovanjsko hišo za šolske tečaje. Starši, ki pošiljajo svoje otroke v slovenski šolski tečaj v San Martinu, so velikodušno ponudbo, kot je naravno, navdušeno sprejeli. Seveda je bilo treba stanovanjske prostore za šolo primerno urediti. Stroški niso bili majhni. Znesli so 75.000 pesov. Do dneva otvoritve so zbrali slovenski rojaki za preureditev 15.000 pesov, Društvo Slovencev iz Buenos Airesa je pa tudi prispevalo 3.000 pesov. Za preostali dolg je g. Pavlovčič izjavil, da ga bo sam poravnal. Tako se je uvrstila Pavlovčičeva družina v vrsto tistih slovenskih mecenov, ki so svoje dohodke položili domovini na oltar, ko bi jim nihče ne mogel očitati, če bi jih zase porabili.

Otvoritev novih šolskih prostorov v San Martinu je bila praznik vse slovenske kupnosti v Buenos Airesu. Blagoslovitev je izvršil g. direktor Anton Orehar. V nagovoru je najprej izrekel zahvalo vsem, ki so to plemenito delo omogočili. Osnovno božje povračilo zasluži darovalec prostora, potem pa vsi tisti, ki so prostor uredili, bodisi z načrti, bodisi z delom ali prispevki. Je to zmaga nesebične ljubezni nad samoljubjem, trajen spomenik vsem, ki so žrtvovali svoje sile za skupni blagor in vir velikega zasluženja pred Bogom. Zato naj Bog poskrbi, da bo vse prav v novih prostorih. Naj predvsem

služijo izobrazbi in oblikovanju dorašča-
joče mladine. Saj morda včasih premalo
pomislimo na žalostno dejstvo, da v tujini
postajamo nezavestno žrtve tistega, ki
nas je leta 1945 pognal v svet. Saj je ko-
munizem istoveten z materializmom, ki
se nas polašča in ki poudarja samo snov-
ne dobrine, pretirava z oboževanjem dela
in prede misli le o čim večjem zaslužku,
zato, da prav šola, ki bo prva začela z
delom v novih prostorih, nauči slovenske
otroke ceniti duhovne dobrine. Verouk
naj jim vcepi v dušo, da ni smisel slo-
venskega izseljenstva, da bi denarno obo-
gateli, marveč da bi si zagotovili zadnji
cilj: trajno počest Boga in večno zveli-
čanje. Drugi predmeti naj jim posreduje-
jo kulturo srca, da bodo iz šole prišli iz-
delani, koristni za družbo in ponos svojim
družinam. Naj jih navdušijo za narod, iz
katerega so izšli ter jih vzgojijo, da bodo
cenili in spoštovali vse, kar je slovensko.
Pri vsem tem prizadevanju za duhovne
dobrine bo pa vedno obstojala nevarnost,
da se pritaknejo zmota, napačni nazori in
slaba stremeljenja. Zato je prav, če se obr-
nemo k Bogu z molitvijo, ki jo Cerkev po-
šilja proti nebu na tretjo povelikonočno
nedeljo: „O Bog, ki zabredlim v zmote
kažeš luč svoje resnice, da se morejo vr-
niti na pot pravičnosti, daj vsem, kateri
se prištevajo h krščanski veri, da bodo
zametovali, kar je temu imenu nasprotno,
in vršili, kar se z njim sklada.“

Ko je bil končan blagoslov šolskih
prostorov, je stopil k mikrofону dr. Aloj-
zij Starec, krajevni dušni pastir in katehet
sanmartinskega šolskega tečaja. Izrekel
je toplo zahvalo vsem, ki so nove prostore
omogočili. V imenu Društva Slovencev in
kot predsednik mladinskega odseka je na-
vzoče pozdravil g. nadzornik Aleksander
Majhen. Dejal je, da bi bil škof Martin
Slomšek vesel nad tem, da v Argentini
dom, cerkev in šola tako složno sodelu-
jejo. Nato je nastopila šolska mladina iz
San Martina, ki jo je pripravila gđc. Ka-
tica Kovač. Zadnja točka je bil nastop
Slovenskega pevskega zbora iz San Mar-
tina, ki je odpel nekaj pesmi. Letos ob-
haja ta zbor, ki je zelo dobro ubran in
ima zelo sposobne glasove, desetletnico
svojega udejstvovanja. — Po tem spo-

redu se je začel družabni del, ki je pri-
nesel 3000 pesov čistega dohodka v šol-
ski sklad.

Izredno uspešno je spet predstavil slo-
vensko ime pred argentinsko javnostjo
slovenski pevski zbor „Gallus“. V soboto,
11. aprila, je pel v mestu Concepción del
Uruguay, kjer so imeli slovesnost preno-
sa posmrtnih ostankov generala J. J. Ur-
quiza v župno cerkev in stoletnico usta-
novitve župnije Marijinega brezmadežne-
ga spočetja. Slovesnosti so se udeležili
sam predsednik republike dr. Frondizi in
večina njegovih ministrov, nadškof mons.
Guilland iz Paraná ter škof iz Gualegua-
ya mons. Chalup. Zbor „Gallus“ je svoj
program izvedel v obliki cerkvenega kon-
certa. Nastopil je pred glavnim oltarjem.
Program je obsegal dva dela. Prvi del je
zbor odpel brez orgelske spremljave, dru-
gega pa z orglami. Cerkev je bila izredno
akustična, tako da so peveci sami čutili,
kako z lahkoto pojejo. Poslušalce so naj-
bolj zadovoljile pesmi kot Ave Maria (Fr.
Schubert), Zdrava Marija (Schwab),
Haydnova Gloria, Sattnerjeva „Za Tvoj
evharistični tron“ in Händlova Aleluja iz
oratorija Mesija. Pred začetkom koncerta
je pevovodja krajevnega cerkvenega zbo-
ra podal publikli jedrnato zgodovino „Ga-
llusa“. Ves koncert so prenašali po radiu
ter tudi filmali za televizijo in filmske
tednike. Po končanem koncertu je sam
predsednik čestital dirigentu dr. J. Sa-
velliju z besedami: „Le felicito, muy lin-
do!“ (Čestitam vam, bilo je zelo lepo).
Ob priliki prigrizka, ki je sledil koncertu
v župnijski dvorani, je pevovodja krajev-
nega zbora izročil dr. Savelliju spominski
listino z umetniško naslikano baziliko.
Na listino so se podpisali predsednik re-
publike dr. Arturo Frondizi, oba škofa,
vsi zvezni ministri, župnik, pevovodja in
druge osebnosti mesta.

„Družabna pravda“ je proslavila praz-
nik sv. Jožefa Delavca in Dan dela 1. ma-
ja s sv. mašo in z rednim občnim zborom.
Sv. mašo je opravil duhovni vodja orga-
nizacije g. Jože Jurak, ki je poudaril v
govoru zlasti misel, da je delo eno od
sredstev posvečenja, ki mu je prav kr-
šćanstvo dalo veljavo, ne sme pa postati
namen našega življenja, kajti v tem pri-
meru se spreminja, kot to vidimo v vseh

državah za železno zaveso, v malika, ki uniči človeško dostojanstvo in spremeni človeka v topo vprežno žival. — Občni zbor je razkril, da je organizacija tudi zadnje poslovno leto plodovito delovala; zlasti moramo občudovati njeno podjetnost v izdajanju novih knjig z družabnega področja. Tako je nedavno izdala izredno solidno delo dr. Ivana Ahčina o Socialni ekonomiji, ki jo že ima tudi Univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Po razrešnici starega odbora so bili v novega izvoljeni: Luka Milharčič, predsednik; Edvard Škulj, podpredsednik; Maks Jan, tajnik; Lojze Erjavec, blagajnik. — Popoldne 1. maja so odborniki obiskali častnega predsednika organizacije dr. Ivana Ahčina, ki boluje že nekaj časa. Želeli so mu čimprejšnjega okrevanja in se mu zahvalili za ogromno delo, ki ga je s svojimi spisi izvršil na področju krščanskega socialnega gibanja.

Slovenska kulturna akcija je v soboto, 2. maja 1959, slovesno proslavila pet let svojega plodovitega delovanja. S svojim delom je pričela v februarju 1954, ko se je skupina slovenskih razumnikov ter umetnostnih in znanstvenih delavcev povezala v kulturno gibanje. Po petih letih dela lahko mirno ugotovimo, da je prekorsila nade tako ustanoviteljev kot podpornikov in popolnoma osvojila tiste, ki so jo v začetku z nekim nezaupanjem opazovali, češ, kako se bo nova organizacija usmerila in razvijala. Pred petimi leti ustanovitelji še niso mogli rojakom pokazati drugega kot program. Danes lahko s ponosom razpostavijo pred oči tako tujca kot Slovence svojih 32 knjižnih izdaj. Poleg revije „Meddobje“, ki po mnenju razgledanih ljudi presega nekdanje tovrstne revije iz domovine, je izdala Slovenska kulturna akcija knjige, ki doma po vojni niso mogle iziti (Balantič, Pregelj, Velikonja ter klasično delo sv. Avguština Enhiridij, delo pokojnega prelata dr. Franca Lukmana). Posredovala je izid novih del, med njimi verjetno prvi slovenski res katoliški roman „Ljubljanski triptih“ (Ruda Jurčec), slovenskih otrokom pa poklonila prelepo Kunčičevo zgodbo o Gorjančevem Pavleku, v kateri se prepletata na pravljичen način stari in nova domovina. V izdanju Slovenske kulturne ak-

cije je že štirikrat izšel zbornik „Vrednote“, za letos pa je napovedan Maroltov Zgodovinski zbornik. Kulturni večeri v zimski sezoni so prava univerza, kjer se razpravlja o vseh sodobnih problemih, vmes pa se prepletajo glasbeni in gledališki nastopi, ki so več kot samo nastopi, so pravi prazniki slovenske umetnosti, bodisi zaradi izredne umetniške ravni bodisi radi novih izvirnih del, ki pridejo na oder. Zato bo kar držalo, kar je s poudarkom lani poudaril ing. Albin Mozečič, takratni predsednik Društva Slovencev ob priliki 25. knjižnega izdaja: „Mislim, da se vi sami ne zavedate, kolikšno in kako važno delo opravljate!“

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu vzdržuje že nekaj let svojo umetniško šolo. Letos so slušatelji in bivši slušatelji te šole priredili 18. in 19. aprila razstavo svojih del, ki jih je bilo 39. Razstavili so: gđc. Metka Žirovnik ter gg. Bukovec, Kržišnik, Makek, Papež, Šušteršič in Vombergar. Pri otvoritvi sta govorila profesor šole ter tajnik Slovenske kulturne akcije Marijan Marolt in predsednik iste organizacije Ruda Jurčec. Prvi je označil pomen razstave tako za razstavljalce kot za našo skupnost v izseljenstvu, drugi je pa svoje misli navezal na lepi jubilej, ki ga Slovenska kulturna akcija letos slavi. Le izredni idealizem in požrtvovalnost vseh, ki so s šolo začeli, sta mogla omogočiti sedanje uspehe.

Jubilejni večer Slovenske kulturne akcije za peto obletnico ustanovitve je imel res slavnostno obeležje. Človek je imel vtis, da proslavljamo napore, ki zares služijo priznanje vse naše skupnosti. Spredaj je imel dva dela: koncertnega, kjer so nastopili Ančica Kralj ob klavirju in kvartet Finkovih s šestimi pesmimi ter gledališkega, v katerem so igralci Marija Kutnar-Jeločnikova, Nikolaj Jeločnik, Maks Nosé in Jože Rus predvajali krstno predstavo drame dr. Branka Rozmana „Človek, ki je ubil Boga“.

Slovensko katoliško akademsko društvo (SKAD) je imelo v nedeljo, dne 19. aprila, svoj peti študijski dan. Člani so se v lepem številu zbrali pri nemških sestrah v mestu Florencio Varela blizu semenišča v Adrogué. Sv. mašo je opravil dr. Ignacij Lenček, nakar sta sledila dva

referata. G. Ruda Jurčec je predaval o sodobnih tokovih v mednarodnem komunizmu. Izrazil je prepričanje, da partija že ne more več posegati v vse pojave človeške osebnosti in si jih podvreči. Tudi je vedno bolj odvisna od znanstvenikov in od vojske, kar vse sili komunizem v razna popuščanja, ki mu bodo sčasoma zadala dokončno smrt. — Drugi predavatelj je pa bil dr. Ignacij Lenček. On pa je obdelal poglavje, kakšni naj bodo naši odnosi do marksizma. Moramo poznati tako marksistično filozofijo kot tudi krščansko pojmovanje življenja. Tudi je ponudil, da bi se osnoval v tem letu seminar o marksistični filozofiji, ki bi ga on z veseljem vodil.

Naši akademiki, združeni v Slovenskem katoliškem akademskem društvu, so imeli v nedeljo, 19. aprila, svoj občni zbor. V pretekli poslovni dobi so priredili pet predavanj, filmski večer, dve družabni prireditvi ter akademijo za člane Zveze begunskih dijakov iz srednje in vzhodne Evrope (FEDECE). S tem je slovensko ime postalo znano akademski mladini

drugih narodov. Izvoljen je bil nato nov odbor, čigar predsednik je ostal g. Franc Bajlec. Tajnik je Ašič Vital, blagajnik Tine Debeljak ml. Občnemu zboru je prisostvoval tudi g. Ruda Jurčec kot predstavnik SKAS-a.

ITALIJA

V duhovnika je bil posvečen v Rimu v nedeljo, 19. aprila, g. Silvín Eiletz SJ, čigar starši živijo v Buenos Airesu. Naslednji dan je že opravil svojo prvo daritev v baziliki sv. Klementa in sicer v kapeli slovanskih bratov sv. Cirila in Metoda. G. novomašnik je član jezuitskega reda. Odločil se je za delo med ločenimi kristjani na slovanskem Vzhodu, zato se je dal posvetiti po bizantinsko-slovanskem obredu in bo maševal v staroslovanskem jeziku. Na dan posvetitve je preko vatikanskega radia pozdravil vse svoje domače v Argentini in poudaril, da je srečen v svojem poklicu in da se zahvaljuje vsem, zlasti staršem in bratom, ki so mu z molitvijo pomagali do vzvišenega poklica.

RAZGOVORI

BOG

„Pa vaš dom? Dobro napreduje, kaj?“

„Hvala Bogu, kar gre.“

„Hvala Bógu ali hvala denarju?“

„Hvala Bógu.“

„Mislim, če ni denarja, da vam tudi Bog ne bo pomagal.“

„Pa mi da zdravje, da ga lahko prislužim.“

„Ste še vedno šolarček, ki veruje v Boga vseмогоčnega?“

„Da. Tako vseмогоčnega, da vam je dovolil in pomagal vzdigniti jezik, s katerim ste ga sedaj osramotili.“

„A tako? Potem pa je ta vaš Bog hudobno bitje, ki tudi dovoli dvigniti roko, da ubijete brata; ki tudi dovoli, da ga ogoljufate.“

„Da, tudi to dovoli, ker tako silno

spoštuje vašo in mojo prсто voljo, da ne prepreči niti zlih dejanj, vaših in mojih.“

„In dovoli tuči, da roparji ubijejo

očeta, prehranjevalca številne družine, ki je s tem padla v silno revščino. Dovolí, da pijani šofer raztrešči omnibus, napolnjen z otroki, ki se pobijejo — nedolžni vsi — ali pa se po dolgi borbi s smrtjo vrnejo pohabljeni v življenje. Dovolí, da se udere strop v njegovem sveetišću in pobije ali pohabi njegove najbolj zveste. Lepo in dobrotno bitje, kaj?“

„Moja pota niso vaša pota,“ pravi Gospod. Za odrešenje človeštva ni bil sposoben človek, marveč je stopil sam Bog na zemljo, da se je dal v krvavo žrtev v njegov odkup. Za hudobije našega vlemesta niso v spravo Bogu žrtve manjvrednih — oprostite, da se tako izrazim — marveč želi žrtev svojih ljubljencev.

Glede onega očeta pa naj vam povem tisto prekrasno legendo, ki je sicer legenda, a skriva v sebi globoko resnico. Tako-le se glasi: Bog je dal poklicati k sebi mater številnih nepreskrbljenih otrok. Nad njegovim ukazom se pritoži njen angel varuh, češ, kaj bodo negodniki brez matere. Bog ukaže angelu, naj se potopi v globino oceana in z njegovega dna prinese droben kamenček, ki ga bo tam in tam našel. „Zdrobi ga!“ Angel stori. V sredi kamenčka živi črviček. Sedaj angel pade pred Bogom na kolena in se mu ne upa več oporekati. Razumete legendo? Reči hoče: če Bog tudi za tega črvička ve in zanj skrbi, kako ne bo za človeka? Isto je sam povedal in je zapisano v evangeliju.“

„Želel bi z vami še govoriti, a na žalost moram nujno po opravkih. Upam, da bova kmalu imela priliko nadaljevati.“

S prijaznim pozdravom sva se poslovila.

UMETNOST

Predelavec Jože je užival nad veseljem, ki ga je storil uslužbencem podjetja s tem, da je vsako jutro nalepil v delavnici novo sliko. Izrezoval jih je iz najbolj nemoralnih revij. Uslužbenci — fantje od 16—24 let — so vselej prišli pet minut preje, da so si pogledali novo umazanijo. Ob njej so se drenjali, se smejali in uganjali vse mogoče neumnosti.

Nekaj dni je minilo, predno sem se znašel.

„Gospod Jože, nekaj bi vas prosil.“

„Kaj takega?“

„Samó to, da ne bi lepili nemoralnih slik v naši delavnici.“

„Zakaj pa ne?“

„Tudi vi ste opazovali te mlade fante in videli, kako reagirajo ob vsaki novi sliki.“

„Ej, kako ste nazadnjaški. Vam ni prav nič za umetnost?“

„Umetnost? Kaj ima umetnost pri tem opraviti?“

„Ne vidite n. pr. one-le slike? ‘Luč in senca’ se imenuje. Kako je nazorno, umetniško prikazano, ko projektirajo žarki in mečejo senco.“

„Vprašam vas, zakaj je umetnik uporabil za predmet svoje umetnosti vprav goloto ženskega telesa? Mar ne bi bil mogel projekcije žarkov prikazati n. pr. na smrekovem grmičku? „Umetnik“ je bil vse preveč tendenčen. In ti mladi fantje nikakor ne občudujejo projekcije žarkov, marveč goloto telesa. Tudi vi niste obesili slike z namenom, da bi v naši delavnici odprli umetniško akademijo.“

„In zakaj mi to pripovedujete?“

„Da bi vas opozoril in priklical v spomin, kar ste se v mladih letih učili. Z vsako sliko, ki ste jo izobesili, ste zakrivili vsaj šestindvajset grehov — lahko tudi smrtnih — in tako obtežili svojo dušo s stotinami tujih grehov.“

Predelavec Jože se je vidno vznemiril.

Po končanem delu, ko sva bila sama, je strgal slike in mi jih izročil. Vrgel sem jih v peč in zažgal.

Jože je gledal v plamen, nato pa se je zazrl skozi okno. Pogled mu je zaplul v daljavo. Nenadoma se je okrenil in z blagim glasom dejal:

„Nekoč je bilo lepo...“

—X

(Nekaj vtisov iz obiska po slovenski zemlji)

V HORJUL IN NA VRHNIKO

Za naslednji dan sem naprosil nečaka, godobovskega Franceljna, če bi me z motorjem potegnil v Horjul. Ob dogovorjenem času je bil v Rovtah, kjer sem do devetih nadomeščal odsotnega župnika. Nato pa na motor in čez Smrečje in Šent Jošt v Horjul. Nikdar nisem bil še po tistih krajih. V Vrzdencu sva vstavila, da sem si ogledal znamenito cerkev, ki hrani znamenite freske, v kolikor jih niso že prenesli v muzej.

V Horjulu še vedno župnikuje č. g. Nastran, že prileten gospod, ki je eden redkih, ki ni bil nič v zaporu. Še je pri moči in zelo vesel je bil mojega obiska. Tudi iz Horjula je precej ljudi v Argentini. Med temi posebno dr. Filip Žakelj, semeniški spiritual v Adrogué. Hotel sem obiskati njegove domače. Pa sem slabo naletel. Polonica je v bolnici, druga sestra pa jo je šla obiskat. Morda se popoldne vrne, tako so rekli. Jaz sem se res vrnil, toda ona pa ne.

Stopil sem tudi do Gabrovških, kjer je doma sestra Oktavija, ki jo mnogi rojaki poznajo iz bolnice Ramos Mejía. Pa tudi ni bil nikogar doma. So bili pač v največji košnji.

Pognala sva na Blatno Brezovico in Bevke. Župnika Berganta ni bilo doma. Seveda! Saj bi to lahko preje vedel. Šel je na duhovne vaje, kot mnogi duhovniki.

Pognala sva dalje. Kot bi trenil sva bila na Brezovici. Tam žive nečakinje znanega dr. Jankota Kralja, goriškega javnega delavca izza časov Musollinija. V Argentini pa živi večji del te družine.

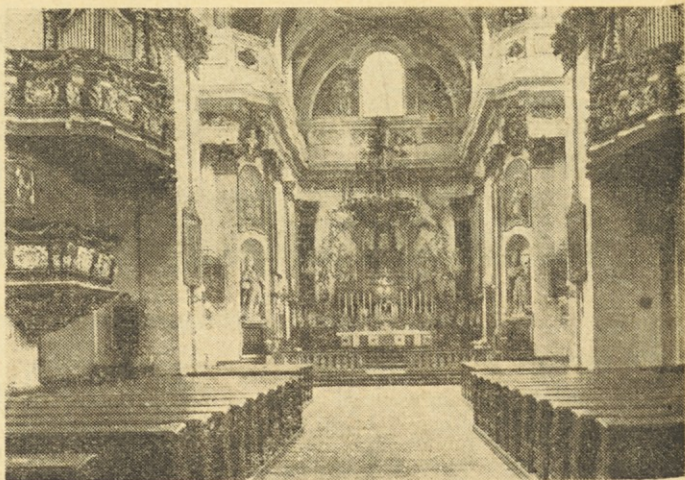
Imel sem pozdrave zanje. Kar naglo sva opravila in že sva bila spet na cesti. Vstavila sva se na Vrhniki. Pozdravil sem Gospoda in si spet ogledal cerkvene slike, ki jih je tako slikovito opisal Marolt v povesti „Zori noč vesela“. G. dekana ni bilo doma. Pa sem se že srečal z ljudmi, ki imajo svojce v Argentini. Gospod kaplan naju je spremil skozi Močilnik na Verd, kjer sem hotel obiskati dom s. Eveline, provincijalne predstojnice šolskih sester. Kmalu sem našel hišo in tudi sestro, ki je za las podobna s. Evelini. Le redovne obleke nima in ni „sestra“, ker je družinska mati.

Vrhnika je seveda sedaj še bolj imenitno mesto, kot je bilo nekoč. Sveta Trojica je kot je bila, svetemu Lenartu pa še ni bila dokončno zapisana usoda. Toda zdi se, da bo to stoletje preživel. Po vojski je bila samo enkrat maša v cerkvi. Dekan je sedaj Pečnik Janez, preje žirovski župnik, ki je pa prav tiste dni bil na potovanju. Dobil je dovoljenje za pot v Italijo, kakor ga zadnje čase lahko dobe vsi državljani, ki so izpolnili zahtevane pogoje.

Noč je bila, ko sva pognala proti Logatecu, kjer sem obiskal še župnika g. Pogorevca. Ta je domačin in živi v lastni hiši. Edini način, da more imeti Dol. Logatec svojega duhovnika, kajti v župnišču ni zanj prostora.

V LJUBLJANSKI STOLNICI

12. julija praznuje škofija god svetih mučencev Mohorja in Fortunata, ljubljanskih patronov. Ta dva mučenca sta pravzaprav belgrajska. Zgodovina nju-

nega mučeništva in češčenja je bila letos objavljena v belgrajski „Blagovesti“, ki dokazuje, da je le legenda to, da bi bila ta dva mučenca učenca apostola Petra in mučena v Ogleju. Pač pa bo res, da so njune relikvije prišle v Oglej na begu pred barbari.

Prav na dan teh dveh svetnikov me je zadelo, ne da bi na to posebej pomislil, da sem imel mašo v stolnici in prav pri glavnem oltarju.

Tisto popoldne sem potem namenil Plečniku. Ogledal sem si glavne njegove stvaritve: Zale, univerzitetno knjižnico, Križanke, emonsko obzidje. Res si je Plečnik postavil spomenik, ki ga čas nikdar ne bo izbrisal. Z nočjo sem bil že v Litiji, da nadomestim župnika, ki je dobil dovoljenje za študijsko potovanje na Dunaj.

Za večerno mašo sem pa obljubil pridigo v stolnici. Nikdar še nisem stopil na tako častitljivo prižnico. Le kaj naj povem? No, menda ne bo zadrege. Dan sam, kot ljubljansko stolno žegnanje, in vse drugo, kar nam božja beseda narekuje, bo pač dovolj za dvajset minut.

Najprej sem dal kratek pogled na slovensko izseljenstvo v Argentini, potem pa sliko verskega življenja med Argentinci ter opozoril na najbolj silno apostol-

sko potrebo naše dobe: duhovski in redovni poklici. To je tudi glavna prošnja molitev ob stoletnici v Lurdu, to je silna potreba latinske Amerike in prav to bo rešitev slovenskega naroda.

Šele ko sem stopal s prižnice, sem mogel z zadostno pozornostjo pogledati čudovito delo, ki bo po Plečnikovem načrtu postal tisti oltar, kjer bo krstni kamen. Prečudno lep je hotaveljski marmor, s katerim so že zgrajene stopnice in prav v tistem kamnu bo tudi krstilnica. Zaenkrat je šele ozadje izdelano. Med mašo je vodil petje č. g. Vencelj Snoj, sedaj stolni organist. Nato so sledile pete litanije z gromovitim petjem vse stolnice.

MED KAMNIKOM IN KRANJEM

Zvedel sem, da bi me Malijevi, družina Gregorja Malija, zelo radi videli, da bi jim kaj povedal o njihovem gospodu v Argentini. Prosili so, da bi prišel na Sela pri Kamniku; nečak g. Gregorija naj bi me prišel iskat in me zapeljal na Sela. In sem šel. V ponedeljek, 14. julija, sem bil opoldne že v Kamniku. Tam sem se kmalu sešel z nasmejanim fantom, ki me je čakal z motociklom. Malo je zabrnelo, pa sva bila skozi Kamnik in kar dalje proti Tuhinju. Nazadnje še neko-

liko peš v hrib in sva bila v Znojilah, kjer je bila tik-tak južina na mizi.

Zvedel sem čudno zgodbo, kako jih je hitlerjanska politika gnala po svetu. Trdna slovenska družina je bila nacistični politiki na potu. Dolga zgodba je to, ki je nazadnje tako žalostno končala, da je gospodar, brat č. g. Gregorja, na potu proti domu umrl v vlaku od lakote, ne da bi se moglo zvedeti, kam so bile njegove kosti zakopane. Sedaj je družina trastla in dobro delajo. Dva nečaka imata vsak svoj motocikelj.

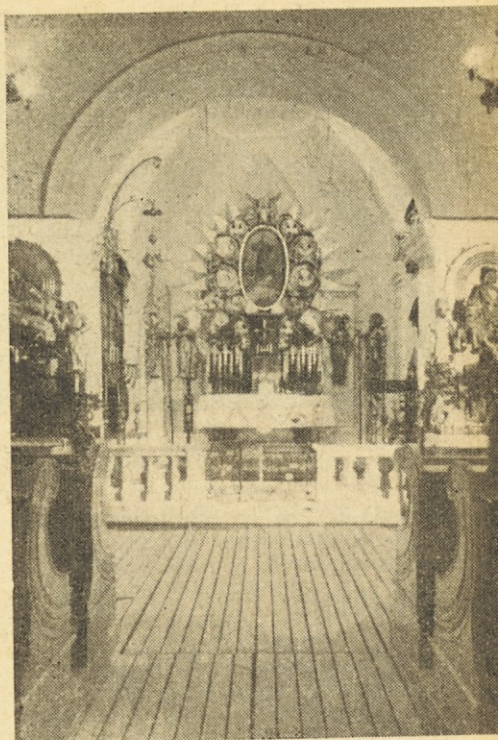
Proti večeru sem stopil do župnika na Sela. Prav tedaj se je vzdignila huda nevihta. Bliskalo in treskalo je, da je bilo kaj in ne za prazen nič. Kmalu so namreč zavpili: gori! In res je gorelo tam na nasprotnem bregu. Hiteli so pomagat in smo zvedeli, da je pogorel hlev. Rešili so pa hišo.

Naslednje jutro sem se poslovil. Fant pa me je potegnil na pot, kot sem preje prosil. Najprej sva skočila v Stranje, kjer stoji cerkev, ki dela čast Plečniku. Oskrbujejo jo frančiškani iz Kamnika. Bila je nemška postojanka. Pa jo je vzel v roke Plečnik. Zamislil je tako posrečen načrt, da ostrmiš. Ne le glavna konstrukcija je čudovito harmonična; tudi podrobnosti nosijo Plečnikov pečat in govore globoke skrivnosti.

Svetilke, svečniki, okraske, tečaji in kljuke v vratih, krstilnica, svetniške podobice, ki so jih domačini rešili pred uničenjem, vse tvori čudovito harmonijo. Saj je Plečnik izdelal več načrtov in so vse cerkve njegove zamisli čudovite. Toda tako tesno se ni z nobeno povezal kot s tem božjim hramom. Nedodelan je le še dohod v stolp in še kake podrobnosti zunaj cerkve.

Kar še in še bi ogledoval, toda pot je bila še dolga. Zato sva pognala dalje. V Kamniku je za bistrega opazovalca marsikaj novega, tako železniška postaja, pa tudi razne stavbe. Nimam podrobnega spomina na prejšnji Kamnik, zato seveda tudi ne morem ocenjevati sprememb. Mudilo se mi je dalje.

Komenda je bila prva postaja. Tam župniku je kot naslednik Petra Pavla

Glavni oltar v Stranjah pri Kamniku, delo arhitekta Plečnika

Glavarja, Viktorijan Demšar. Mogočna župnija je bila nekdanj. Sedaj so župniku olajšali skrbi, ker so mu odvzeli večino kmetije. Delo ima le v pisarni ter v cerkvi.

Ljudje so ob prihodu Nemcev sami pohiteli in poskrili najbolj dragocene stvari iz arhiva. Rešen je bil tako tudi znameniti „status animarum“, župnijska knjiga s popisom vseh družin, ki ga je začel Peter Pavel Glavar; čudovito lepo je pisal in vsebinsko pregledno tako vodil, da je izraženo v nekaj besedah za vsako družino vse, kar je imelo pomen za duhovno vodstvo fare. Tudi drugih dragocenosti je mnogo v arhivu, kot stare krstne knjige, ki jih matični urad ni

Kamnik, razgled z Malega gradu

zahteval, ker so že sto let stare, ter dragocena monštranca, katero je komaj dobil nazaj, ker so jo Nemci odpeljali.

Od tam sem namenil skočiti proti Kranju; tako sva obiskala Cerklje, Velestovo, Predvor, nato pa nazaj na Repnjo, kjer so imele nekoč šolske sestre gospodinjsko šolo in lastno kmetijstvo. Sedaj je pa to razlaščno; delajo pa še naprej sestre in je to eno redkih, če ne edino državno združeno posestvo, ki daje dobiček.

Kakih štirideset sester živi tam. Delajo na polju in v hlevih ter molijo. Mašo pa ima tam profesor dr. Trstenjak, ki prihaja k njim iz Ljubljane.

Prav tisti dan, 15. junija, je bil za njihovo hišo res dogodek: ko sem bil jaz tam, se kar nenadno pojavi nov obisk: redovna sestra, ki je prišla iz Severne Amerike. In glejte, kaj! Domače sestre ne smejo ne na cesto ne na polje v redovni obleki, gost iz tujine, sestra iz USA, je pa prišla v redovni obleki ter brez ovir hodi po deželi in po mestu tudi v Sloveniji.

Imela sva še dolgo pot, zato sva odhitela skozi Vodice in Smednik čez Trboje in Voklo, kjer sva iskala župnika, nekoč vrhovskega, Lamberta Ramšaka. Ni ga tam, ker je v Vogljah. Tam sva

ga res dobila. Marsikaj mi je vedel povedati.

Nato sva jo ubrala nazaj proti Ljubljani. Pri Medvodah sem videl jez, ki daje vodo tamkajšnji elektrarni. Nato pa še naprej: v Mengeš in Črnuče, ki slovita radi Plečnikovih krstilnic. Prav do kraja sem izabil dan. Skoro dvesto km sva prevozila in sem spoznal kraje, ki jih prej nisem nikoli videl.

Sela pri Kamniku. V to župnijo spada tudi vas Znojile, ki jo g. Hladnik obiskal, datam pozdravi sorodnike g. Gregorja Malija, ki živi v Argentini

V MARIBOR IN SLOVENSKE GORICE

Naslednje jutro me je moj načrt peljal na Štajersko. V Ljubljani stopiš na avtobus ob osmih, pa si opoldne v Mariboru. Do Doba je cesta odlična. Tam se pa začne popravljalna dela, ki spremljajo cesto vse do Vranskega. Bo pa to odlična avtostrada, kadar bo dodelana.

Čez Trojane in dalje smo hiteli z neverjetno brzino. Pred Celjem me je pozdravila gora Oljka, kraj lepih spominov, kjer so se kresale ideje pred 30 leti, ki so že tedaj silile na dan in pozneje tudi izbruhnile in izzvale razkol v katoliških vrstah.

Celje je narastlo na vse strani. Tudi tam brsti industrija; mladina hiti na delo v mesto, kjer je manj trpljenja in več zabave.

Opoldne sem bil že v Mariboru. Ustavil sem se pri sv. Magdaleni, meneč, da dobim tam duhovnika prijatelja. Ni bilo njega; pa je bil drugi, ki me je takoj spoznal: „Seveda te poznam. Saj si bil takrat na Oljki, ali ne?“

En skok po Mariboru. Most, trg, stolnica v popravilu. Obnavljajo kamnoseška dela. Slomškova ulica, škofija, Mati Milosti, kot nekdaj... Postaja: lepše v Jugoslaviji nisem videl.

Sedaj pa še v Slovenske gorice! Pa sem jo polomil; brez potrebe sem se potil v najhujši vročini po „črni“ cesti, do Drozgovih, prav nad železniško postajo Cirknica; jaz sem pa izstopil v Pesnici. Tamkaj živi sestra Frančka Jagra na veliki kmečki domačiji. Pa sem se odločil iti še dalje, do Jagrove mame, tja čez hribe in doline.

Tako sva se namenila z gospodarjem in sva stopala gori in doli. Sem pač živo doživel, kaj so Slovenske gorice. Štirikrat sva preprečkala brdo. Po potu sva se ustavila in pozdravila sorodnike in prijatelje Frančkove. Že se je nočilo, ko sva šla zadnjič nizdol. Vso Jareninsko faro sva prekoračila in prišla v gornji del Svetega Jakoba; pred nama je bila prijazna kmečka domačija, kjer naju je mati ljubeznivo sprejela. Še bolj bi pa bila seveda vesela, če bi prišel sin Franček, kateremu posestvo pristojata.

Kar hitro je bil praznik pri hiši za tak obisk in od tako daleč.

Pozno v noč smo potegnili pomenek; ob štirih smo bili že na nogah, da pridem pravi čas v Maribor. Spet na pot skozi rosno jutro, da so pred nama bežali fazani in srnjaki, katere naj kmet pase, streljati jih pa ne sme. Pa je te golazni toliko, da delajo zares veliko škodo.

Cerkev sv. Križa na gori Oljka (734 m) v Savinjski dolini, kjer se je v času med obema svetovnima vojnama rada zbiral naša mladina k raznim tečajem in predavanjem

CERKEV PRESV. SRCA JEZUSOVEGA V DREŽNICI

Ob vznožju gorskega velikana Krna (2245 m), uro hoda od državne ceste, ki pelje iz Nove Gorice po soški dolini proti severu, leži nad trgom Kobaridom v krasni gorski okolici Drežnica s svojimi petimi vasmí.

Nekako v sredini na nizkem griču, „na Gorici“ (553 m), pred glavno vasjo Drežnico zagledaš veličastno cerkveno stavbo z nedovršenim zvonikom. To je cerkev presv. Srca Jezusovega, ki bi delala čast vsakemu večjemu mestu. Zvonik je dograjen le nad line, 22,7 m. Po načrtu pa bo segel v višino 50 m.

Na mestu sedanje cerkve je stala do l. 1911 mala cerkev sv. Jurija. Bila pa je za obširno duhovnijo premajhna in v tako žalostnem stanju, da jo je tolminsko okrajno glavarstvo že leta 1898 uradno zaprlo. Zaradi razpok v zidovju je namreč obstojala resna nevarnost, da se stavba sesuje. Na prošnjo in osebno odgovornost takratnega kurata je nato glavarstvo vendar dovolilo, da se je v njej opravljala služba božja, a morali so zidovje zunaj in znotraj prej trdno podpreti.

Leta 1892 je prišel v Drežnico za kurata Jožef Kalin, mlad, goreč in sposoben duhovnik. Kmalu je prišel do zaključka, da bo treba misliti na novo cerkev.

Sam je bil vnet častilec presv. Srca Jezusovega in znal je za to češčenje pridobiti in navdušiti tudi svoje vernike. Ob misli na zidanje nove cerkve se mu je porodila velika ideja: nova cerkev naj bo posvečena presv. Srcu Jezusovemu. Pa naj bi ne bila le navadna in preprosta, ampak naj bi bila kot izraz naše ljubezni in hvaležnosti do božjega Srca kar mo-

goče lepa in veličastna. Ta zamisel je v njem počasi, a neprestano vedno bolj dozorevala.

Leta 1901 je bilo ustanovljeno cerkveno „Društvo za zidanje nove farne cerkve presv. Srca Jezusovega v Drežnici“. Leto za letom so nato romali požrtvovalni častilci Srca Jezusovega iz Drežnice daleč naokrog po vaseh in duhovnijah goriške dežele, pa tudi na Kranjsko in Koroško iskat dobrotnikov novi cerkvi.

Leta 1910 sta dva izvedenca temeljito pregledala staro cerkev in izjavila, da ne bo zdržala več kot eno leto. Zato je cerkveno oskrbníštvo sklicalo na božíč 1910 občni zbor cerkvenega društva in mu predložilo vso zadevo v presojo. Dasi zbrana glavnic 25.000 kron še zdavnaj ni zadostovala za zidanje nove cerkve, so društveniki polni zaupanja v božje Srce soglasno sklenili: Takoj spomladi naj se prične z zidanjem nove cerkve!

Načrte za novo cerkev je izdelal graški arhitekt Janez Pascher, ki je bil tudi že napravil načrte za kapucinsko cerkev Marije Vnebovzete v Gorici, sv. Antona na Viču v Ljubljani in za baziliko lurske Matere božje v Rajhenburgu.

Dne 6. julija 1911 je ob prilíki škofijske vizitacije v Drežnici goriški nadškof dr. Frančišek Sedej sam blagoslovil temeljni kamen za novo cerkev. Prvo leto so pozidali cerkveno zidovje ter cerkev pokrili, zvonik pa dvignili do strehe. Naslednje leto je stavba toliko dozorela, da so jo mogli za božíč 1912 blagosloviti in opravljati v njej službo božjo. Na vprašanje tujcev, ki so spraševali, kako so Drežničani pri svoji revščini mogli izvršiti tako veliko delo, so dobri ljudje iz

Drežnice skromno odgovarjali: „To svojo hišo si zida božje Sreč!“

Prišla je prva svetovna vojna. Nekaj tednov po vstopu Italije v vojno je bila Drežnica vojaško izpraznjena. Mnogo hiš je bilo v Drežnici porušenih. Ljudje so bili kot begunci razmešeni po raznih krajih Avstrije. Za svoje domove niso skrbeli, radi pa so poudarjali: „Da nam le cerkev ostane!“ In tako se je zgodilo.

Nato so prišli časi fašistične strahovlade. Nekaj dni pred praznikom Srca Jezusovega, ki je bil leta 1922 22. junija, so našli vrh Krna porušen spomenik padlim vojakom. Pozneje so ugotovili, da ga je razdejala strela. Toda fašisti so v svojem slepem sovraštvu takoj obtožili Slovence. V maščevanje so pridrli v Drežnico in zažgali župnišče, kjer je zgorela vsa oprava. Niti matice ni bilo mogoče rešiti. Župnik Kalin si je komaj z begom otel lastno življenje. Zgorela je tudi Zlata knjiga dobrotnikov cerkve.

Leta 1935 je bila Drežnica povzdignjena v župnijo. Od svojega početka je

spadala najprej pod tolminsko župnijo in dekanijo. Leta 1747 je dobila svojega lastnega dušnega pastirja; od leta 1835 vodi tudi svoje matične knjige. Po prvi svetovni vojni je bila odtrgana od tolminske dekanije in priključena Kobaridu.

Svojega prvega župnika je dobila Drežnica leta 1941 v osebi nedavno umrlega Antona Češornja. Isto leto je bila na škofijski sinodi v Gorici drežniška cerkev uradno proglašena za božjepotno cerkev, 1. oktobra pa slovesno posvečena.

Velezaslužni graditelj svetišča, kurat Jožef Kalin, je leta 1941 nastopil svoj pokoj. Ostal pa je še vedno v Drežnici pri svojem nasledniku. Leta 1949 je po daljšem bolehanju zaspal v Gospodu v 87. letu starosti. Na njegov nagrobni spomenik so vklesali besede: „Dvignil je duhovno življenje in postavil svetišče presv. Srcu Jezusovemu.“

Rod, ki je cerkev postavil, v glavnem že ne živi več. Toda tudi potomci ljubijo cerkev prav z isto vnemo kot njih pred-

Drežnica pod Krnom s cerkvijo presv. Srca Jezusovega

niki. Leto za letom jo opremljajo in spolnjujejo.

Glavni oltar je umetniško delo gradiščanskega mojstra Ivana Novellija. Največ je zanj prispevala služkinja, ki še živi v Gorici in se je spominja za oltarjem plošča z napisom: „S prihranki težkega dela — in skromnega življenja — presv. Sreč Jezusovemu — postavila Kati Čušin.“

Znotraj sta leta 1942 cerkev poslikala Zoran Mušič in Avgust Černigoj. Temeljna barva cerkve je toplo-rumena, kar vpliva ugodno na zbranost.

Cerkev je svetla in ima dovolj oken. Vsa so umetniški izdelek slikarskega zavračanja v Innsbrucku v Avstriji. Na spodnjih oknih in stranskih ladjah je pa izredna posebnost cerkve: sv. križev pot na steklu. Tako lepega križevega pota menda ni nikjer drugje v Sloveniji.

Globoko v absidi zre nate slika Srca Jezusovega, ki ga obdajata ob straneh dva mogočna zbora slavečih angelov spodaj pa na krnski panorami številni romarji raznih stanov in poklicev prihajajo iskat varstva in prositi pomoči v dušnih in telesnih potrebah.

Orgle so mogočne. V novogoriški apostolski administraturi so menda največje, še pred svetogorskimi. Marijin oltar pa je še vedno le začasen, kakor je tudi začasen pod iz leta 1919.

Naj presv. Srce Jezusovo varuje to svoje svetišče, da mu ostane Drežnica vedno zvesta in Mu bo dajala za ves naš narod čast in ljubezen ter vredno zadoščenje!

SLOVENIJA

Lepo uspel misijon na Vrhniki. Nihče ni pričakoval, da bodo ljudje na Vrhniki pokazali toliko smisla za večnostne vrednote, kot se je zgodilo pri zadnjem misijonu, ki so ga vodili ondi trije očetje Družbe Jezusove z Bogenšperka pri Litiji. Mnogo je bilo ovir: Vrhnika je po-

stala industrijski kraj in ima vojaško posadko; dosti tujcev se je naselilo z južnih krajev; farna cerkev sv. Pavla stoji od rok prav na robu župnijskega okoliša. Navzlic tem in drugim okolnostim je bila udeležba za sedanje razmere razveseljiva. Vsak dan so bili trije skupni govori in po večerni maši še stanovski govor, ki je bil še posebno dobro obiskan. Tudi moški so se odzvali zlasti takrat, ko je bil zanje stanovski govor. Sklep je bil na praznik Oznanenja Marijinega. Zvečer pri spravnem govoru so se ob ognjevitih in obenem ginljivih besedah patra misijonarja marsikomu orosile oči in ko je slovesno vprašal zbrano krščansko srenjo, ali odpuste iz srca vsem sovražnikom, je vsa cerkev krepko odgovorila: „Hočemo!“ — Dekan Pečnik je na koncu povedal razveseljivo statistiko o zakramentalnem uspehu misijona: v misijonskih dneh je bilo okoli 3000 spovedi in nad 7000 obhajil. Tolažilna številk za farno, ki šteje nekaj nad 6000 duš! — Spričo izrednega napora med misijonom sta goreča domača dušna pastirja zbolela prav za veliki teden; na velik četrtak je zbolel g. dekan, na velikonočno nedeljo po opravljeni Aleluji pa še g. kaplan.

Umrli je župnik Štefan plemeniti Posarelli. V ponedeljek, 9. marca, je umrl v škrbini na Krasu župnik Štefan plemeniti Posarelli, ki je preživel v tej vasi polnih 36 let. Služboval je samo še v Tolminu kot kaplan in na Otlici nad Ajdovščino, kjer so ga povsod ohranili v dobrem spominu. Dočakal je 78 let in pred leti je obhajal svojo zlato mašo. Ni bil plemenit le po rojstvu, bil je plemenit tudi po srcu. Znan je bil daleč naokrog kot zelo dober človek, ki se je z lahkoto nasmejal, pa tudi z lahkoto razjokal. Skratka, zelo je čustvoval z ljudmi. Zato so ga ljudje silno cenili in ga bodo tudi zelo pogrešali. Pogreba se je udeležilo ogromno ljudstva od blizu in daleč. Kljub slabemu vremenu je prihitelo na pogreb 28 duhovnikov. Za slovo mu je govoril g. Franc Krapež iz Velikega dola, ki ga je pokojni krstil.

Obsojeni frančiškani. Pater Roman Tominc, najbolj popularni ljubljanski pridigar, je bil obsojen na ljubljanski sodnji pri 6000 dinarjev denarne kazni ali en me-

sec zapora. Pregrešil se je bil na prižnici, kjer je govoril tudi o bolničarkah po bolnišnicah in ob tej priliki ugotovil, da so se usmiljenke bolj žrtvovale, ker niso bile poročene. Ni nam znano, ali se je obsojeni pridigar odločil za denarno ali zaporno kazen. — Patra Krizolog in Otmar sta bila obsojena prav tako zaradi „predolgega jezika“ na prižnici in sicer vsak na en mesec zapora; prvotno brez-pogojno, a po prizivu le pogojno. Morala bosta torej vnaprej sila paziti, da jih pet ne zadene rdeči „kancelparagraf“.

„Kdo je kot Bog?“ Te besede, ki jih je zaklical nadangel Mihael nad Satanom, je dal natisniti na program za lanski misijon v Tržiču ondodni župnik mons. Viktor Zakrajšek. Pozneje je bil radi teh besedi klican pred oblast, ki ga je obtoževala, češ da je z njimi izvrševal verski pritisk. Zagovarjal je svojo nedolžnost spretno, da so ga brez kazni spustili domov.

Obsojeni jezuiti. Nov val preganjanja duhovnikov so pričeli v Sloveniji. Strogo nastopajo proti duhovnikom, ki si upajo povedati sodobno resnico. Posebno občutijo strogost „kancelparagrafa“ ljudske demokracije očetje jezuiti, ki imajo med seboj nekaj mladih in neustrašenih govornikov. Tako nam pišejo iz Trsta, da so bili obsojeni zaradi prekrškov na prižnici ob priliki ljudskega misijona v Mariboru trije jezuiti. Dva od njih, med njimi pater Edi Böhm, teološki profesor v Zagrebu, in njebov sobrat sta morala plačati vsak po 10.000 dinarjev, tretji pa, to je o. Štrubelj, pa je dobil tri mesece ječe. Vložil je priziv.

Iz dnevnika dekleta trpinke. Dne 19. januarja 1958 je umrla v šentjakobu pri Ljubljani Tončka Mrčun, ki je od 39 let življenja preživela 27 v raznih boleznih. Po smrti so našli njen Dnevnik, iz katerega priobčujemo nekaj misli. — Ob nastopu vojne: „Oče, ako je mogoče, naj gre ta vojna mimo nas in naše domovine, a če je to trpljenje in gorje potrebno za naše duše, naj se zgodi! Le moči nam daj in potrpljenja, da zremo na cilj in vzamemo vsak križ na ramena.“ — Ob izgonu duhovnikov po nacistih: „Danes, o Gospod, prvič ni bilo pri nas najsvetejše daritve. O, kako naj živimo brez Tebe,

Cerkev sv. Pavla na Vrhniki

ki si Življenje naših duš. Naši zvonovi molče, boleče je to molčanje na samo veliko noč. Mar se je res dvignilo prekletstvo na ta ubogi svet? Ne, Bog in naš Gospod! Vemo, da v svoji Previdnosti veš, kaj je dobro za nas. Moral si nam poslati to šibo, da naš pogled, v to zemljo zapičen, k sebi pritegneš in našo pot k sebi naravnaš...“ — Ob obletnici bolezni: „Sedemnajst let je danes, odkar sem zbolela. Če so važne razne obletnice, je obletnica križa še posebej važna. Ti veš, kaj mi polni srce. Hvaležnost za bol! Kaj bi bilo z menoj brez te bolezni? Bi še mislila nate in Te ljubila? Hvala Ti za križ, da, stokrat in tisočkrat hvaljen za to, z Marijo se Ti zahvaljujem. Vso svojo prihodnost izročam Tebi, o Jezus. O, kako se je včasih težko vdati: za nobeno

rabo nisem, v napotje sem vsem in to za vse življenje. Naj bo v duši toplo in pušto, naj bo tema ali Ti sam, vedno hočem znova in znova ponavljati: Da, Oče, hočem, zgodi se Tvoja volja!“

Slomškovo leto, ki je bilo razglašeno v lavantinski škofiji ob priliki letošnje stoletnice, odkar je škof Anton Martin Slomšek prenesel škofijski sedež iz št. Andraža v lavantinski dolini na Koroškem v Maribor, bo spomnilo Slovence tako v domovini kot zunaj njenih meja na silni pomen narodne zavednosti pri ohranitvi prave vere. Slomšek je bil neomajno prepričan, da je materin jezik sila, brez katere ni narodnega obstoja in brez njega tudi težko uspeva res živa, v same ljudske korenine naše duše segajoča vera človeka. Zvestoba do materinega jezika je obenem zvestoba do matere, do Boga in samega sebe. Sam imenuje vero „luč“, materin jezik „ključ“ zveličavne narodne omike. Zato je bilo že pred mnogimi leti prav povedano, da sega naša slovenska zemlja tako daleč, kakor daleč sega naš slovenski očenaš. Tako pojmovanje materinega jezika in njega pomena za vero in narod nam v polni meri razloži tudi vse Slomškovo javno delovanje, ki daje Antonu Martinu Slomšku odločilno zgodovinsko mesto prezaslužnega narodnega voditelja in vzgojitelja. Od tod njegova nenehna skrb za rabo materinega jezika v cerkvi in šoli, od tod njegovo tako marljivo izdajanje v materinem jeziku pisanih učnih pripomočkov, od tod njegova ustanovitve „Družbe sv. Mohorja“, o katere vseljudskem kulturnem pomenu za Slovence in slovenstvo pač ni treba posebej razpravljati, od tod tudi njegova z velikanskimi osebnimi žrtvami povezana preselitev v Maribor.

Domovina slavi letos dvostoletnico smrti Franca Mihaela Paglovca, ki je bil župnik v šmartnem pri Tuhinju. Paglovec je bil nad vse goreč dušni pastir, marljiv šolnik in zaslužen slovenski pisatelj in prevajalec. Rodil se je leta 1679 v Kamniku in bil leta 1702 posvečen v duhovnika. Tri leta nato je že prišel v šmartno v Tuhinjski dolini, kjer je ostal 54 let, prav do svoje smrti. V svoji vnemi je med prvimi uvedel pobožnost križevega

pota. Bilo je to l. 1737. Na novo je pozidal ali popolnoma prenovil vse cerkve in druge cerkvene zgradbe v obširni župniji. V svojem župnišču je ustanovil pravcato šolo, kjer se dečki niso učili samo branja, ampak so se pripravljali tudi za višje šole. Preprostem ljudstvu je hotel dati v roke knjige, da bi se ob njih izobraževalo in vzgajalo. Najprej je zložil več pesmi, o katerih poznavalci pravijo, da so dobre, ker gladko tečejo in imajo globoko versko vsebino. Ni pa našel založnika in so tako ostale v rokopisu. Hrani ga univerzitetna knjižnica v Ljubljani. V tisku pa je izdal več del: Tobijske bukve (leta 1733), Evangelia inu brania (l. 1741), Svesti tovarsh (l. 1742) ter Thomasa Kempserja bukve (l. 1745). Najdragocenejša izmed njih je „Zvesti tovariši“. Na čelu knjige je objavil „tablo teh pushtabou inu visha se navuzhiti crainsku ali slovensku brati“. Jalnova povest „Ovčar Marko“ ki je letos zopet izšla pri Mohorjevi družbi, to Paglovčevo knjigo na več mestih pohvalno omenja in navaja nekaj mest iz nje, n. pr. da je „dobra žena en velik dar boži“.

PRIMORSKE VESTI

Msgr. dr. France Močnik, srebrnomašnik. Odgovorni urednik „Katoliškega glasa“ dr. France Močnik je dne 17. marca praznoval svoj srebrnomašniški jubilej. Pred 25 leti ga je na ta dan posvetil v duhovnika škof dr. Alojzij Fogar. Služboval je najprej v Črnem vrhu, nato v Vrtojbi, nakar je prišel v goriško stolnico za vikarja. Povsod je bil splošno priljubljen in spoštovan. Med zadnjo vojno in takoj po vojni je moral preživeti težke trenutke s strani brezbožnih preganjalcev — lastnih rojakov. Kot apostolskega administratorja so ga podivjani komunisti dvakrat izgnali iz Solkana pri Gorici, ki je po vojni prišel pod Jugoslavijo. Sedaj živi v Gorici in vodi tednik „Katoliški glas“ po jasni in premočrtni poti v borbi za Resnico, ki bi jo mnogi radi zasenčili in pokopali.

Vzorni teden goriške dekliške Marijine družbe. Dekliška Marijina družba

ima vsako leto pred veliko nočjo odprte duhovne vaje, tako zvani duhovni teden, ki naj bi dekleta najprimerneje pripravil na praznik vstajenja Gospodovega. Vzor-ni teden je letos vodil priznani misijonar Ludvik Šavelj CM iz Trsta. Vsako jutro pri sv. maši v stolnici in zvečer pri bla-goslovu v cerkvi sv. Antona je imel lepe in posebno za žensko mladino primerne govore. Zaključek je bil na tiho nedeljo s skupnim sv. obhajilom v stolnici in sklepno popoldansko pobožnostjo pri sv. Antonu. Vzornega tedna se je udeležilo tudi lepo število drugih goriških deklet in žena.

Velikonočni prazniki v Gorici. Pre-tresljivi obredi velikega tedna so letos privabili v goriške cerkve še večje število vernikov kot običajno. Na veliki četrtek je bila večerna sv. maša v cerkvi sv. Antona, katero je daroval msgr. Alojzij No-vak. Posebno lepe so bile letos vstajenjske svečanosti v stolnici. Vstajenjsko proce-sijo je vodil sam stolniški župnik msgr. Jožef Velci, ki je Slovencem zelo naklo-njen in jih je že večkrat postavil za zgled italijanskim vernikom. Raz kora so se ves čas procesije in med mašo, ki ji je sledila, glasile naše veličastne velikonočne pesmi, ki jih je v vsej mogočnosti prepeval zbor SKPD in zbor goriške Marijine družbe pod vodstvom prof. Fileja in ob sprem-ljavi prof. Lojzke Bratuževe. Iste pesmi so sneli tudi za tržaški radio in na veliko-nočno jutro so Slovenci lahko srečni še enkrat prisluhnili veličastju in mogoč-nosti teh lepih velikonočnih pesmi. Če-ravno je na veliko noč ves dan deževalo, je bilo v srcih mnogo sreče in veselja. Na velikonočni ponedeljek pa se je zjasnilo in kdor je le mogel, je romal v „Emavs“.

Uspeh slovenskih visokošolcev. Po burni predvolilni kampanji so končno do-volili tudi slovenskim akademikom z Go-riške in Tržaške, da so lahko glasovali za svojo listo „Adria“. Tako so kot samo-stojni in enakovredni člani vseakademske skupnosti dosegli lep uspeh. Lista „A-dria“ je prejela 74 glasov in s tem dva člana v akademskem svetu. Statistika pravi, da bi složen nastop slovenskih aka-demikov prinesel gotovo štiri in z ostan-ki in večjo volilno udeležbo tudi pet slo-

venskih svetovalcev. A mnogi akademiki so nasedli na komunistične limanice in volili za njihove kandidate, ali pa za ita-lijanske. Sedeži v novi univerzitetni skup-ščini so tako razdeljeni: Intesa (katoli-čani) 13, Adria 2. Liberi Gogliardi (libe-ralci) 6, Università libera (levica) 11, Goliardia isontin-friulana 4.

Bazovica. Letos v septembru bo pote-klo deset let, odkar so Slovenci brez lire v žepu začeli graditi svoj župnijski kulturni dom. Koliko lepega in vzpodbud-nega je že bilo videti in slišati v tem do-mu, pa čeravno nasprotniki pišejo, da v vasi ni dvorane, kjer bi se lahko mladina kulturno izživljala. V župnijski dvorani, tako smo že večkrat pisali, se izobražu-jejo vaščani z igrami, filmi in kulturnimi večeri. V mesecu marcu je bilo kar devet kulturnih večerov. Prvi po vrsti so bili štirje deklinški večeri, na katerih so razni predavatelji govorili dekletom o pripravi na zakonsko življenje. Udeležilo se je teh večerov nad 50 deklet tudi iz oddaljenih vasi. Na petem večeru so nastopili Dolin-čani s poučno igrico. Sledila sta še dva večera za fante ter eden za starše. Na devetem večeru pa je bil na sporedu gan-ljiv film „Pravica do rojstva“ (Tu hijo debe nacer).

Rojan. Na cvetno nedeljo so v fari ka-kor vsako leto praznovali materinski dan. Zelo lep govor je imel prof. Maks Šah. Njegova beseda je prihajala iz sra. Mali umetniki pa so se potem postavili z lepo igrico „V boj za mamico“.

Podgora. Po šestih mesecih zdravlje-nja v tirolskih hribih se je vrnil med svoje ovčice priljubljeni župnik Bernard Špacapan. Njegovo ozdravljenje je vsem v veselje, saj se bo gospod z njemu lastno vnemo lahko znova lotil dela na verskem in kulturnem polju. Obenem pa so verniki zelo hvaležni gospodu Mirku Mazoru, ka-planu v cerkvi sv. Ignacija v Gorici, ki je bolnega gospoda ves ta čas nadomestoval in tako lepo vodil faro, da v duhovnem pogledu ni bilo občutiti nobenega po-manjkanja. Verniki cerkve sv. Ignacija v Gorici, ki so gospoda kaplana Mazoro ves ta čas bridko pogrešali, pa so tudi srečni in veseli, da ga imajo zopet med sabo.

Brez družine, pa nikdar sam

Naslov francoskega izvirnika: UN VIEUX CELIBATAIRE — Spisal Jules Pravieux
v slovenščino prevaja Jož Jurak

ŽENA BLIŽNJEGA

Odkar se je pastor Asseler ustoličil v Romenay, moja kuharica ni imela več pravega miru. Neprestano je bila vznemirjena in njena ušesa so prisluškovala vsaki novici, ki se je nanašala na protestantskega župnika. Njen nemir sva bridko občutila tudi midva s kaplanom: juha je bila včasih dvakrat osoljena, včasih pa nič; omake so bile zažgane in meso pripaljeno.

Kadar sem stopil na vrt, sem gotovo našel Prudencijo naslonjeno na ograjo, kjer se je pozorno pogovarjala z gospo Lenoir, našo sosedo z desne strani, ali pa z gospo Grivot, našo sosedo od leve. Dobri ženici sta skrbeli, da ni Prudencija nikdar ostala brez novic. Če je le mogla, jih je potem skušala meni prodati. Nisem je ravno rad poslušal, a včasih sem le moral prisluhniti. Saj veste... radi ljubelega miru v hiši.

Tako sem zvedel, da

ima gospa Asseler izredno prikupne obleke.

„Ah, gospod župnik, če bi vi videli gospo Asseler, kako okusno se oblači! In kako zna izbirati barve: zeleno, modro, rdečo; včeraj si je nadela vijolično odelo. Rečem vam, gospod škof, kadar pride v svojem škrlatu, ni nič proti njej. Le gospod Asseler se mi ob tem smili. Koliko mora izdati za svojo nečimerno žensko! In potem, kako čudoviti so njeni klobuki! Na njih nihajo ptičja peresa, kot bi jih stresal rahel veter. Potem pa njena drža, kadar hodi! Glavo nosi visoko pokonci, in da si lahko vsakogar brez zadrega ogleda, si nadeva temna očala. Strašno izzivalna je v njih.“

Sedaj lahko vidite, da sem bil o gospe Asseler zelo na tekočem.

Protestantske žene, ki so bile vajene drugečnega ponašanja, so nastopanje pastorejve žene gledale s precejšnjo nevoljo. Kma-

lu je prišlo na okrog, da gospa Asseler greši proti krščanski skromnosti in da njeno vedenje ni v skladu s smernicami čiste stega evangelija.

Boste spet rekli, kje sem pa zvedel te podrobnosti. Saj boste hitro uganili: pri mojem obveščevalnem centru, pri kuharici Prudenciji. Ona mi je tudi sporočila, da je gospa Cobichet, lekarnarjeva žena, začela zahajati k protestantski službi božji.

„Nemogoče!“ sem ugovarjal. „Saj sem jo še zadnje nedelje videl v cerkvi. Stala je ravno pod prižnico. Na klobuku je imela veliko rožo, tako da sem zaradi nje večkrat skoro zgubil nit svojih misli.“

„Že, že!“ me je prekinila zgovorna Prudencija, „morate vedeti, da zahaja gospa Cobichet tako v protestantski tempelj kot v našo cerkev.“

„Ker gre za njo, me to ne preseneča,“ sem jo na kratko zavrnil.

Lekarnar Cobichet je

namreč spadal k tisti vrsti ljudi, ki bi bili radi z vsemi dobri. Večno je živel v strahu, da se ne bi komu zameril. Bil je edini lekarnar v Romenayu. Zato je trepetal ob misli, da mu kdo pošlje tekmeča. Zdravnika sta bila že dva in živinozdravnika tudi. Sedaj je bil na vrsti njegov poklic, da se pomnoži število njegovih predstavnikov. Koliko bridkih ur mu je povzročilo nasprotje med obema zdravnikoma! Oba bi moral hvaliti, obema dajati prav, pa čeprav sta imela popolnoma nasprotujoče si poglede. Včasih mu ni uspelo in tedaj ga je zadela grožnja: „Trebalo bi ustoličiti novega lekarnarja!“ — Tudi nasprotstvo med menoj in županom ga je močno tlačilo pri duši. Rad bi veljal za naprednega, obenem pa versko zavednega človeka. Tako se je odločil kakor nekdanj kralj Salomon: eno hčerko je dal študirati v sestrski zavod, drugo pa je poslal na državno šolo. Pozimi je držal s klerikalnim taborom, kajti tedaj so bili v glavnem bolni ljudje na deželi in ti so pripadali mojemu krogu; po veliki noči pa je postal odločen liberalec, ki vero odklanja, ker je samo skupek vraž.

Nič čudnega torej, če mu je Asselerjev prihod povzročil nove težave. Protestanti so postali organizirana skupina, s katero je bilo treba računati v naprej. Kdo ve, če ne bo prišlo nekega dne pastoru na misel, da pokliče v Romenay hugenotskega

lekarnarja? Ta misel je gospoda Cobicheta močno potrla. Bodočnost je zijala pred njim mračna in temna. Poleg tega je imel dve hčerki, ki sta potrebovali dote. Prva, Lucija, je bila skromna dekle. V mladosti je sanjala o konjeniškem častniku, a pri štiriindvajsetih letih je bila pripravljena vzeti prvega, ki bi se ji predstavljal. Težje je bilo z mlajšo Ernestino. Ker je brala romane, je bil njen ideal nekolikanj zapleten: moral bi biti leposlovec, njegova zunanost naj bi bila vznemirjajoča, njegove knjige naj bi se prodajale na vseh postajnih kioskih in njegova slika naj bi se pogosto pojavila v ilustriranih listih. Gospod Cobichet je bil radi njenih idej ves iz sebe: „Da bi si vsaj kakšnega lekarnarja vzela za ideal,“ je tožil ženi. „Tako pa, kje naj staknem takega pisatelja? Še potujoči prodajalci knjig so redki!“

Sedaj pa se je k vsemu temu pridružil še Asselerjev prihod. Ker pa je Cobichet rad hitro urejal svoje zadeve, je takoj spočetka napravil svoje: obiskal je pastora na njegovem domu in ga povabil k sebi na večerjo, obenem pa dal nalog svoji ženi, naj gre v bodoče vsako nedeljo tudi k protestantski službi božji.

„V redu!“ je gospa Cobichet ukaz mirno sprejela. „Protestanti imajo svojo pobožnost ob desetih, v župni cerkvi pa je ob desetih. Ker je od enega do drugega kraja le

dvajset metrov, bom šla v obe cerkvi. Tako bo ves svet zadovoljen z nami.“ „Evlalija, daj, da te objamem!“ je vzkliknil gospod Cobichet, neizmerno vesel ženine prebri-sanosti.

Neke nedelje sem prav po naključju srečal gospo Cobichet v trenutku, ko je zapuščala protestantovsko molilnico. Premagal sem se, da bi ji kaj rekel, samo grdo sem jo pogledal izpod čela. Lekarnarjeva žena je sramežljivo povesila oči, nagnila glavo in dejala z jokavim glasom: „Gospod župnik, skušajte me razumeti. Gre za naš obstanek.“

Ta odkritosrčno izjava me je popolnoma razorožila. Zasmilila sta se mi oba, mož in žena. Požrl sem v sebi pikro besedo, se globoko priklonil in hitro odšel proti svoji cerkvi. Takoj za menoj je vstopila gospa Cobichet s svojima hčerkama.

Cobichetova družina je bila tako edina priborite, ki si si jo je mogel pastor Asseler zabeležiti v svoj prid; toda resnici na ljubo moram priznati, da ni pastor nikdar poskusil ukrasti meni zaupanih ovčic. Omejil se je le na svoje duše in na ženo, kateri je skušal v vseh stvareh čim bolj ustreči.

Pogosto sem ga videl, s kako naglico je prekoračil trg pred cerkvijo in vseh proti svojemu stanovanju. „Spet ga žena nestrpnost pričakuje,“ sem si mislil sam pri sebi. Že ni bila več tajnost, da se pastoreva žena v Romenayu močno dolgočasi. In

ker ji soproj ni znal ali ne mogel dovolj pregnati dolgočasja, si je izbrala še novega častilca. Čast je padla na privlačnega županovega sina Maksimilijana Thuryja. Asselerju to novo razmerje ni ušlo neopaženo. Mir je zginil z obraza in videti je bilo, da močno trpi.

*

Med tem se je stari Thury popolnoma opomogel od svoje bolezni. Mračne napovedi njegovega služabnika Janeza Raffina se torej niso bile izpolnile. Oba zdravnika, doktor Martinet in doktor Garot sta ozdravljenje pripisovala svojim zmožnostim. „Saj sem dejal,“ se je postavljaj prvi, „da je Garot popoln bedak za spoznavanje bolezni.“ In slednji je trdil: „Vedno sem bil mnenja, da se tepca, kot je Martinet, nikdar ne bo smelo spustiti k resno bolnim ljudem.“ Cobichet seveda je moral dati prav obema, pa je previdno trdil: „Oba naša zdravnika bi delala čast pariški univerzi!“ Resnico pa so zadeli ljudje, ki so o obeh šušljali: „Oba skupaj ne vesta ničesar!“

S tem, da se je stari Thury spet vrnil k svojem delu, je njegov sin Maksimilijan postal prost vseh obveznosti. In bogme, da je čas dobro porabil! Začel je dnevno zahajati v pastorjevo hišo. Leto je šlo h koncu, že je prišel deževni november, toda pastor je skoro vsak dan, če je le vreme dopuščalo, šel s svojo ženo na sprehod. Maksimilijan ju je navadno spremljal.

„Očividno je nekdo v tej družbi odveč,“ je moj kaplan Rosette ob priliki poredno pripomnil.

„Čisto ne,“ sem odvrnil. „Voditi mora na vrvice gospejinega psa, ki ima modro pentljo okrog vratu. Totor ga kličejo.“

Prve dni decembra mi je kaplan mogel naznati, da hodita Asselerjeva žena in županov sin že sama na sprehod, kadar je pastor službeno zadržan.

„Sama?“ sem se resnično začudil.

„Pravzaprav ne čisto sama,“ je bil kaplan spet hudomušen. „Totor ju spremlja.“

Gospa notarjeva, ki je imela pastorjevo ženo radi lepih oblek posebno v želodcu, je seveda takoj udarila ostro z jezikom: „Da je ni sram! Poročena žena, pa hodi sama z mladim človekom. In kako se oblači! Kot di ni si ženina šele iskala. Se vidi, da je res...“ Sicer s stavkom ni nadaljevala, a vse navzoče so prikimale v znak, da so jo razumele in da odobravajo njeno stališče.

*

Kmalu po teh dogodkih me je prišel obiskat mladi Oktavij Ferrandiére.

„Gospod župnik,“ me je nagovoril, „škoda, ki ste jo napravili Cerkvi, je velika.“

„Kako mislite?“ sem ga začuden vprašal.

„To, da če hodi sedaj Maksimilijan po slabih potih, ste vi krivi.“

„Jaz? Le zakaj,“ sem se začudil.

„Ali res ne razumete?

Dva meseca bo, kar mi je Maksimilijan dejal: 'Že vidiš, da nočejo, da jaz poročim tvojo sestro. Dovolj mi je te borbe z župnikom (seveda ne mislite, da je rabil to dostojno besedo), pa mu bom pokazal, da se poživljam na vero in moralo. Povzročil bom pohujšanje, da bodo rodovi za menoj še o tem govorili. Sporoči Kamili, da je edina ženska, ki sem jo kdaj ljubil in da je ne bom nikdar pozabil. Če bo slišala slabe stvari o meni, naj ve, da to delam župniku v Romenayu na kljub, ker je zlorabil zaupanje tvoje matere in razrdl najino srečo. Naj sedaj prenaša tudi posledice mojega ravnanja!' Tako mi je govoril Maksimilijan.“

„In vi ste šli to praviti sestri?“ sem poizvedoval.

„Zakaj pa ne? Vse sem ji povedal. Ubožica, kako je potem jokala! In kako globoki so bili njeni vzdih! Še kamen na morskem dnu bi obrnil. Skoraj sem se začel solziti še jaz, tako sočutje me je zagrabilo. A ker sem mnenja, da moškemu solza toliko pristoji kot ženski brki, sem naglo odšel. Zase sem upal, da se Maksimilijan samo širokousti. Danes pa... saj ste že slišali...“

„Da, znano mi je,“ sem pritrdil.

„Tudi Kamila že vse ve,“ je Oktavij nadaljeval, „toda radi tega ga ne ljubi nič manj. Skuša ga razumeti, saj ve, da to dela zato, ker mu je pot do nje zaprta.“

„In vaša mati, Oktavij, kaj pravi ona k vsemu?“

„Potrta, kot je naravno. Opazuje, kako Kamila pretaka solze in radi teh solza jih preliva še ona. Skušaj potolažiti svojo drago Kamilo, toda ko Kamila omeni Maksimilijana, je mati spet neizprosna. Zato vas vprašam še enkrat, gospod župnik: sme Klara upati?“

„Izključeno!“ sem reko odgovoril.

„Potem boste vi tudi odgovorni za pohujšanje, ki bo prišlo nad Romenay,“ je postal mladenič napadalen. Pa je takoj začutil, da je rekel preveč. Nasmehnil se je in mi dal roko rekoč: „Ni sem vas hotel žaliti, saj veste, da vas imam rad. Le tega ne bi rad, da bi vas ljudje zasovražili.“

Tako sva se v miru razšla. Še isto popoldne sem v cerkvi naletel na Kamilo.

„No, kaj pa je vas prineslo v cerkev?“ sem prijazno vprašal.

Kamilin obraz se je hudomušno raztegnil. „Gospod župnik, za vaše spreobrnjenje sem prišla molit.“

„Stvar postaja resna,“ sem se zasmejal. „Faran-ka, ki moli za župnikovo spreobrnjenje!“

„Da,“ je potrdila Oktavijeva sestra, „prižgala sem svečo sv. Antonu na čast. Morda mu bo uspelo pri nebeškem Očetu, da vam spremeni srce ali pa navdahne gospoda škofa, da vas imenuje za mestnega župnika.“

„Tako, da še zmeraj hrepenite po svojem princu? In jaz sem mislil, da ste že ozdravljena...“

„Vi še vedno mislite, da sem majhna deklica, toda vedite, da imam že dvajset let.“

„Prav zato sem mislil,“ sem jo malce zafrknil, „da že znate misliti tudi z glavo in ne samo s srcem.“

Nevoljno me je pogledala in nato s kratkim „Zbogom, gospod župnik!“, odhitela iz cerkve.

Pa sem bil vendarle zadovoljen. Spoznal sem, da je Oktavij pretiraval, ko je govoril o „solzavi“ Kamili. Gotovo me je hotel raznežiti, da bi popustil. Kamila ni bila na obup žalostna. Bila je to žalost, kateri je bil dodan humor pogumnega dekleta.

Med tem je v Romenayu vrščalo naprej. Protestanti so bili ogorčeni. Sklenili so, da se s pastorejvo ženo ne bodo več družili. Tudi župan Thury je bil vse preje kot zadovoljen. „Več sem pričakoval od tega hugenota. Upal sem, da bo s svojim delom dražil župnika, sedaj pa se zdi, kot da sta se domenila, da se bosta drug drugega pustila na miru. In vse to po vseh stroških, ki sem jih imel, da sem pastoru omogočil prihod semkaj!“

Slabe volje je moral stari Thury priznati, da pastor Asseler radi ženinega vedenja ne bo nikdar uspel uničiti mojega vpliva v fari. Začel je razmišljati, kako bi mi drugače mogel škodovati.

Bila je spet moja kuharica tista, ki mi je novico še svežo prinesla. „Župan je povabil v Romenay nekega Regnuta, Roguta... Ragnuta, ali kakor se že imenuje. Je odpadel duhovnik in poročen.“

„Ragut! Da res žalostno preteklost ima ta človek,“ sem Prudenciji pritrdil. „Res sijajna zami-sel!“

„Ta človek bo v kratkem prišel semkaj,“ je nadaljevala Prudencija s svojim poročanjem. „Imel bo več konferenc o duhovništvu. Županov tajnik je to povedal mesarici, in ona meni, gotovo z namenom, da vi zveste.“

„V tem je popolnoma uspela,“ sem hotel prerezati Prudenciji tok njenih misli, ki je grozil biti brez konca.

Tedaj me je nekaj v nosu zazgečkalo. „Prudencija,“ sem vprašal, „odkod ta odvratni duh po zažganem mesu?“

„Moj Jezus,“ je prestrašeno vzkliknila kuharica, „pozabila sem na kos pečenke, ki sem ga položila na ogenj.“

Jaz pa sem zase zaključil razgovor s temi mislimi: „O Prudencija, kraljica mojih kokoši, nadzornica sočivja in sadja na vrtu, Prudencija, vdova po Traboutu, ki oblastno premetavaš ponve po ognjišču in vladaš nad kuhinjo kot kak tiran, jaz te s tem dnem proglašam za kraljico-klepetuljo vseh štirideset tisoč kuharic, ki krasijo notranjost župnišč v naši dragi Franciji.“

POVERJENIKI:

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Vinko Mirt,
Caixa Postal 7058,
Sao Paulo, Brasil

U. S. A.:

„Familia“,
3116 Glass Ave,
Cleveland, Ohio

Kanada:

Ivan Marn,
83 Victor Ave,
Toronto, Ontario

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte Mo-
horjevi družbi v Celovec.

Celoletna naročnina za
Argentino in države, ki
nanjo mejijo (razen Uru-
guaya) 180 pesov.

Za Uruguay in druge dr-
žave, če se plača v arg.
pesih, je naročnina 250
pesov;

za U. S. A. in Kanado
5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šilingov;
za Italijo 2000 lir;
drugod pa protivrednost
dolarja.

Tiska tiskarna Vilko,
Castro Barros 917
Buenos Aires

v s e b i n a

- 297 CVET PRI CVETU, GROB PRI GROBU...
299 RESNIČNI GOSPODOV DAN
301 MOJ KRAJ (Jože Cukale SJ)
302 COMO SE DEBE VIVIR LA VIDA?
(Joe Juck)
303 UČENIK, KJE STANUJEŠ? (Dr.)
305 VIR NEUSAHLJIVE BOŽJE LJUBEZNI (Dr.)
306 BOŽJE SRCE (Kristofor)
307 PAPEŠKI MOLITVENI NAMEN ZA JUNIJ
(Boris Koman)
308 PRED ŠTIRINAJSTIMI LETI (St. Pleško)
316 OJ, ZAKON, ZAKON, TI SI SVET! (Kajtimar)
319 ARŠKI ŽUPNIK O DUHOVNIKU
320 DOBREMU PASTIRJU (Mariofil)
321 MARJETICA (Zora Piščančeva)
325 Z ODPRTIMI OČMI (Drat)
327 KATOLIŠKA CERKEV V PARAGVAJU
(Gregor Mali)
330 TRIJE ROŽNI VENCI (—x)
332 LUČKA PLAPOLA (Gregor Mali)
333 PO SVETU
337 MEJA (Gregor Hribar)
340 MED IZSELJENCI
343 RAZGOVORI (—x)
345 DOMOVINA, MILI KRAJ (Janez Hladnik)
350 IZ DOMOVINE
356 BREZ DRUŽINE, PA NIKDAR SAM
(Pravieux-Jurak)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESEČNIK

Izdaja konzorcij (Anton Orehar)

Editor responsable: Pbro. Antonio Orehar,
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

Registro de la Propiedad Intelectual 574.991

Urejujejo: Jurak Jože, Mali Gregor, šušteršič Marijan

Platnice in stalna zaglavja je narisal Franci Holosani

Na gorskih višinah Karavank so tudi letos obširni
travniki polni belih narcis ali ključavnic

Na zadnji strani: žitno polje v Bistrici na Zilji
pod Dobračem (Koroška)

